

DIMITRIE TELEOR

NUVELE ALESE

BUÇURESCI

EDITURA LIBRĂRIEI H. STEINBERG

18, STRADA ŞELARI, 18

1894.

DIMITRIE TELEOR

NUVELE ALESE

BUCURESCI

TIPOGRAFIA MODERNĂ, GREGORIE LUIS, STRADA ACADEMIEI No. 24

1894.

D-sale

Domnului D. Aug. Laurian

*în semn de recunoștință închin
această carte.*

D. T.

J. POPESCU BAJENARU

AUTOR... *Dimitrie Telean*.....
VOL... *Nuvele alese*.....
Nr... *735*..... ANUL... *1894*.....

SUB PLOPI

Se înoptase.

Lilia trezindu-se din visarea în care șezuse cufundată mai bine de trei ore, se sculă după scaunul de trestie din grădină și porni cu ochii pe jumătate închiși, să străbată lunga alee de plopî.

Acesta era drumul pe care trebuia să ajungă acasă și era un drum peste care trecea în toate serile.

Noaptea se lăsase întunecoasă și vântul sufla mișcând frunzele plopilor și aducând din depărtare mirosul florilor de tei.

Plopîi așezați unul în fața altuia, semănau. fiecare pereche cu două giganți pe care grădinarul 'i-a însoțit pentru tot-d'a-una, lăsându'i ca să spue unul altuia prin freamătul frunzelor, toate șoaptele misterioase cari se auzeaū la rădăcina lor.

Maî pe fie-care din ei eraū săpate litere și inimî străpunse de săgeți, așa că eraū ursiți să poarte pe sînul lor imaginea atâtor inimî care aū oftat pe lângă ei și care aū bătut pline de amor în fața lor.

Ei sunt așa de înalți, că în timpul nopții vîrfurile nu li se maî deosibesc; înfășurate în întu-neric pare că dorm; sărutându-li-se frunzele la suflarea răcoroasă a vîntului nopții. Și din toate murmurile acestea resulta un fel de gemăt misterios ce vine de sus în jos ca un suspin de voluptate. Lilia considera fie-care plop ca pe un confident care știa multe din secretele ei; eraū pentru ea niște prietenî muți care îi purtaū inițialele numelui ei și ale iubitului ei, și cari nu spuneaū nimēnui nimic din ce vorbise ea.

E lungă aleea și Lilia merge repede; o frică neînțeleasă și neprovocată de nimic îi grăbește pasul.

Nu înțelege nici ea pentru ce dese fiori o cuprind și îi înghiață spatele.

Ar vrea să meargă în vârful degetelor, ca să nu facă nici un zgomot, dar în zadar; pașii ei răsună tare și răsunetul pare că deșteaptă umbrele nopții ce plutesc prin prejur și se țese ca niște fire negre prin frunzele plopilor.

În fund nu vede de cât noaptea ce 'i așterne calea cu o fâșie lungă și lată de crep negru. La spate s'aud pași cari o urmăresc. Se îngrozește.

Cu cât merge, cu atât pașii se aud mai bine.

Se grăbește și strânge la sîn evantaliul și volumul în care se afla cugetările lui Goethe asupra lui *Faust*.

Citise în grădină această carte plină de poezie și de mistere. Cu mintea coprinsă de ideile din ea, părea că vede pe Mefistofel străbătând aleea, trecând ca un fulger sau ca o vâpae de foc înfășurat în mantaua lui de mătase roșie. I se părea că ea seamănă mult cu Margareta, și pașii ce răsunau la spatele ei, credea că sunt de sigur ai vre unui Faust gătit ca în evul mediū, și care va veni să'i sărute obrazii și să'i strângă talia. Se gândea că Faust vine tot-d'a-una cu Mefistofel și știa bine ce putere are Mefistofel!

Aleea e lungă și până la capătul ei e încă mult. Se grăbește, și îmbrăcată în rochița ei albă, pare că e o vedenie ce zboară noaptea iute printre plop. Și ea sbura și din când în când își arunca ochii la cartea ce ținea în mână. Părea că 'și duce în mână romanul vieții sale.

Dar, până să ajungă la sfârșitul aleii, luna care abia eșise dintr'un nor, trimese razele ei albe care umplură toată aleea de o lumină fantastică și o impresionă și mai mult.

De o dată însă tresări; zărise înaintea ei o umbră de om, care era lungă și cu brațele întinse. Sunetul pașilor ce o urmăreau se auzia și mai bine.

S'ă întors ca să privească. A înghețat de frică pentru un moment, dar în sfârșit 'și a venit în sineși.

Umbra ce văzuse că se întinde înaintea ei, nu era de cât umbra unei statui mari cari reprezintă pe Cupidon cu brațele deschise și care era așezată în capătul aleii.

Iar sunetul de pași ce păreau că o urmăresc, nu era de cât ecoul ce'l făceau pașii ei.

PE GÂNDURI

Leonora încă nu 'și-a terminat frumoasa'i broderie la care lucrează de atâta timp. Pricina e că a greșit'o de atâtea ori. Modelul ce copiază pe canava reprezintă un frumos cavaler din evul mediū, care gata a pleca la rebel, primeste cel din urmă salut al frumoasei sale amante. Modelul e un cap d'operă. Atât desenul cât și coloritul sunt admirabile, așa că privitorul pare fermecat la prima vedere a tabloului și ar voi sa soarbă zîmbetul frumos al drăgălașei castelane. Aceasta este cauza de tot greșește Leonora mereū broderia la care lucrează de atâta timp. Tot privind la scena aceea de despărțire,

mintea i se duce la timpii trecuți când s'a'ă pe-trecut asemenea lucruri, cavalerul pare viū ina-intea ei și par'că așteaptă să'l auză vorbind.

Buna ei mamă însă nu poate pricepe pentru ce a întârziat așa mult cu broderia. Ii fusese lene? Uitase arta broderiei? Care era pricina? De aceea cu tot dinadinsul s'a așezat într'o zi lângă Lenora ca s'o observe cum lucrează.

Să le fi văzut cine-va p'amêndouë nu 'i-ar fi trebuit un tabloū mai fermecător. Copilă frumoasă cu păr bălan și lung lângă bătrână frumoasă cu păr alb ca zăpada. Zîmbetele lor semănaū și păreaū că se imbină.

Lenora începu lucrul cu hotărîre, sub privirile mamei sale care după cât-va timp începu să citească un roman de Voltaire. Copila căzu pe gînduri Dar tot broda, broda mereū. Măinile 'i se mișcăū cu multă agilitate.

Pana de la pălăria cavalerului o brodă cu mătase roșie ca focul, iar barba lui frumoasă și mustățile'i cu mătase neagră. Dacă ar fi fost brună ar' fi pus în loc de mătase neagră câte-va fire din părul ei. Castelana era blondă. Avea ochii ca miozotisul; îi făcu cu mătase albastră ca cerul, iar buzele cu fire trandafirii. Ar fi dorit

niște raze de lună ca să'i brodeze cu ele figura palidă a Castelanei. Când îi făcu părul nu mai întrebuiță mătase ci câteva fire galbene din părul său. Ce bine nemerise! Pe spate îi lăsa o coadă împletită cum obișnuia să poarte Margareta lui Faust. Pieptul i'l făcu de minune. Fu un moment în care se întrebă dacă sub acel piept bate vre-o inimă. Ideia fu foarte naivă. Dar ce voiți de la o copilă de șapte-spre zece ani?

De la Căstelană trecu iar la cavaler. Îi brodă spada cu fire argintii, tot asemenea și frumoșii săi pintenii. Par'că zărea pe buzele lui urmele sărutului ce primise de la castelană; ar fi voit să'i atingă buzele cu gura. Ar fi văzut'o însă mama sa!.. „Dar ori-cum, trebuie s'o fi sărutat!“ își zicea ea în gând. Incepu să brodeze pieptul cavalerului și de multe ori i se părea că face rău că'l înțeapă cu acul. Iluzia era așa de mare la ea în cât degetele i se sfiău când atingea în model sânul frumos al rășboinicului.

Tot cosând ast-fel, căzu cu totul pe gânduri. Mama sa era cufundată în citire. Faptele lui *Zadig* o impresionase foarte mult. N'ar fi lepădat pentru toată lumea cartea lui Voltaire din mână. Prin mintea Lenorii trecu mai ântâi cortegiul

viselor din copilărie. Iși aduse aminte de toate prietenile ei de la pension și de toate povestile fantastice ceși supuseseră una alteia în lungile nopți de iarnă, în dormitoriū.

Și aduse aminte de toți Feșil frumoși ce fiecare fată 'și plăsmuia în imaginație; cum înțelegeau ele amorul în vîrsta aceea și alte multe. Gîndurile 'i trecură apoi la balurile în care dansase mult, unde fusese regină prin dreptul de frumusețe. Toate zîmbetele lingușitoare ale tinerilor dănțuitori îi apăreaū înainte ca într'un mănuchiū fantastic. Și fără voie zîmbi și ea. Dacă ar fi zărit'o mama 'ei!... Apoi începură a 'i defila prin minte toate povestile ce le auzise până atunci: basmele spuse seara de guvernantă, istorioarele auzite, nuvelile fantastice citite. Dar mâinile 'i nu i se opreaū de loc. Avea două-zeci de ace cu două-zeci de fire de mătase sau de lână subțire, de felurite fețe, pregătite mai dinainte și cu cea mai mare iuțeală alegea firele ce 'i trebuia. Ar fi voit să se înțepe la un deget spre a pune picătura de sînge de obrazii și pe buzele cavalerului. „Dar n'ar fi ținut mult!“ Era însă o idee a ei.

Incepu a broda frumoasa manta cenușie a tē-

nărului războinic. Aici îi trebuiaū numai fire cenuşii de mătase şi în câte un loc şi albe. — Îi venia să ceară mamei sale câte-va fire de păr spre a face părţile albe ale hainei. „Dar, ce idee!... Ce-ar zice mama! .. M'ar face de sigur nebună!...” îşi zise ea în gând. „Dar aş rîde apoi şi 'i-aş spune că am glumit“, gîndi ea mai departe.

Ajunse la calul cavalerului, cal vînat. „Dacă d. O... bătrînul curtizan ar veni acum aici, 'l-aş ruga să mi împrumute o şuviţă din părul său cărunt spre a broda cu el coada calului!.. Ah! dar mi-am uitat că e chel şi că d'abia pentru dînsul mai are câte va şuviţe de păr!... Atunci, ce bine ar fi dacă ar pica acum aici d. Z.. 'i-aş cere lui o şuviţă de păr care cam bate în castaniū. Aş broda cu el coama calului... Ah! dar mi-am uitat că 'şi văpseşte părul şi după câteva zile eşind văpseaua, bietul cal ar rămîne cu coama albă ca zăpada!...” Cugetînd ast-tel o umflă rîsul. Mama ei ridică o geană, dar nu dete multă atenţiune. Se afla la un capitol foarte interesant din *Zadig*.

Cavalerul era aproape gata. Dar mai avea încă mult. Incepu să brodeze cîmpia verde ce se desfăşura lungă în depărtare în faţa caste-

lului. „Pe acolo trebuia să plece cavalerul. El se ducea să se resboiască cu vrăjmașii patriei. Cine știe dacă se mai întorcea sau nu înapoi! Poate o suliță era să'l străpungă în piept sau vr'o ghiulea să'l omoare în vîrsta cea mai frumoasă! și tînera lui castelană va rămîne vîduvă!.. Așa de tîneră! așa de frumoasă!... Cât de nenorocită era!...”

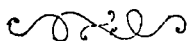
Tot gîndind ast-fel, Lenora` privi cu atențiune pe cavaler. Il brodase așa de bine. Par`că era viu. Par`că sta să dea pîntenî calului și să sboare la luptă. Ar fi voit să'l îmbrățișeze. Un cavaler așa de frumos, așa de viteaz merita aceasta. Intr'un moment de extaz și când iluziunea se formase pe deplin în mintea fetei, ea, fără voia ei, privind lung la cavaler, strigă de o dată:

— Salutare cavalerie!

Muma ei tresări de o dată, lăsă cartea din mînă, se uită cu ochi mari și speriați la Lenora și o întrebă:

— Pe cine saluți tu?

Lenora trezită cu totul din visarea în care căzuse, se uită la mîna sa, se roși la fața și nu știu ce să răspundă.

FLUTUREL

Din întâmplare am dat, în una din zile peste un caet cu note al amicului meu Fluturel din care copiez mai la vale următoarele rînduri ce zugrăvesc pe deplin caracterul autorului lor.

. . . . .

Elena a plecat la băi; 'mî-a trimes un bilet în care 'mî spune toată iubirea ei pentru mine. Am surîs' de naivitatea acestei copile. Nu poate cu nici un preț să înțeleagă că nu o pot iubi. Mie 'mî plac ochii albaștri și ea are niște ochi negri mari de spaniolă; mie 'mî plac figurile palide și visătoare și ea are niște obraji trandafirii și un caracter vesel și franc.

În cele din urmă m'a plictisit cu atitudinea ei pânditoare și neliniștită. Mă spionează mereu. Dacă scriu un vers și dacă din întâmplare îi cade în mână, mi'l comentează în miș și sute de feluri. E destul să scriu pe o foaie de hârtie un singur cuvânt pentru ca să mă întrebe toată ziua de ce am scris cuvântul acela. E destul să scriu o inițială pentru a medita o săptămână cam ce nume de fete cunoscute mie încep cu acea literă.

Înțeleg iubire, dar a ei e prea din cale afară. Știe tot ce fac, tot ce vorbesc, tot ce șoptesc. Începusem să mă tem că 'mi va afla și ce vorbesc noaptea în vis.

Atașamentul acesta nu mi'l pot explica prin nimic. E o înclinare a ei naturală sau o glumă sau un caprițiu sau mai știu și eu ce. Față cu dânsa am fost tot-d'a-una rece, indiferent. Și eu care de obicei risipesc zîmbetele și cuvintele dulci pe la toate fetele, pentru ea nu știu să fi sacrificat măcar vre-o jumătate de zîmbet sau să'i fi spus vre un cuvânt poleit de suflet cu iubire.

Cu ocazia plecării ei la băi pot să mai respir și să privesc și să vorbesc și să iubesc în libertate. Nu'mi pot închipui cum cine-va se poate

face așa din senin stăpânul absolut al altei persoane. Tirania Elenei e mai grea de cât a celui mai absolut monarh. Dâr în fine o să fac eu să înceteze odată starea aceasta a lucrurilor. Am să mă revolt!

Imediat după plecarea Elenei, am deschis geamurile de la fereastra ce răspunde în grădina Elvirei; Elvira se afla tocmai pe un scaun afară și visa. Sgomotul produs de geamuri a deșteptat-o din visare. A deschis niște ochi mari și frumoși și m'a privit așa de dulce în cât m'am simțit din momentul acela fermecat pentru toată viața și vândut sclav al frumoasei visătoare.

Seara am fost la o serată unde am făcut cunoștința a zece fete toate frumoase. Nu știu cum se făcea că mi plăcea de o potrivă toate și când una măcar mă privea mai cu indiferență, simțeam că pieptul mi se strânge de durere. Două din ele erau logodite — am aflat a doua zi și nu puțin 'mi-a părut rău.

Fata preotului de la biserică unde merge familia mea, nu e urită; eu aş lua-o de nevastă, dar se zice că e deja promisă unui seminarist. Ce mai treabă!

Am descoperit la magazinul de flori de peste

drum niște lucrătoare a căror frumusețe m'a uimit. Aș lua de nevastă pe oricare din ele; toate merită. O să încerc.

Am primit cu destulă părere de rău o scrisoare prin care mi se face cunoscut de către d. Petrescu, proprietarul moșiei Perești, că nu'mi poate da pe flica sa în căsătorie, de oare-ce caută un ginere mai avut. Afară d'asta numitul domn îmi face cunoscut tot prin scrisoare, că nici flica d-sale nu mă voește. De la d-șoara Lenora am primit drept răspuns la scrisoarea mea prin care'i ceream mâna, o oglindă portativă dedesubtul căreia scria: „uită-te în oglindă și vezi dacă meriți ceea ce ceri“ Mî-a fost de ajuns. M'am uitat în oglindă și 'i-am găsit gluma cam nesărată.

D-șoara Elvira, vecina mea, nu se mai arată în grădină. Nu cum-va s'o fi speriat de mine? Nu o mai vîd nici la geam. Cât de mult îmi place Lica! Biata orfană! Dac'ar fi ea bogată! Dar ce'mi pasă! e frumoasă. Frumusețea e o avere necalculată și'mi ajunge mie atât. Am s'o cer de nevastă.

Ieri eșind de la teatru, d-șoara Elvira m'a privit așa de dulce și așa de lung, în cât am înghetât pe loc. Are o privire fata asta care te

face să n'o mai uiți. Eă aș fi în stare să ocolesc pământul dacă ea ar merge alături cu mine și m'ar privi mereu. Am spus la toți prietenii că Elvira m'a privit lung și dulce și ei au rîs de mine spunându'mi că așa se uită ea în tot-d'a-una; că pe figura ei e un zîmbet veșnic; că ea are aceeași privire chiar pentru un obiect neînsuflețit. Nu 'i-am crezut.

Zoe din Craiova s'a logodit cu un ofițer; ; îi plăcea foarte mult ofițerii; asta era un defect al ei Dar nu e mai puțin adevărat că 'mă-a lăsat în suflet o rană nevindecabilă. — Dacă mai aștepta puțin aș fi putut prea bine s'o iaă eu. . Dar femeea e schimbătoare, nestatornică...

Pepi 'mă-a spus că nu-î permite hahamu ovreesc dar m'ar lua cu plăcere de bărbat. Sofia a plecat la Corfu, — e ofticoasă. — Mi-a rămas de la ea o șuviță de păr negru și câte-va poezii grecești de Rangabe.

Am surprins'o pe Frederica, pe germana blondă, citind pe *Faust* sub ștejarul din grădina ei.

Când a observat că o privesc s'a făcut mai roșie ca o cireașă. S'a albit pe urmă iar și am rîs amîndouî pînă pe la miezul nopții.

'Mă-a spus că nu se poate mărita de oare ce

---

e promisă scumpului și dulcelui ei Fritz, sergent-major în Landwehrul prusian. Când 'mă a spus aceasta am rămas mut de disperare.

DUPĂ DOUĂ ANI.

. . . . .
. . . . .

Elvira s'a măritat. Eră 'i-a fost cununia la biserica Crețulescu. Pot să 'l asigur pe bărbatul ei că a luat o femeie albă, rece și nesimțitoare ca marmora. De atâția ani de când o cunosc nu 'mă-a zîmbit o singură dată. Am crezut în cele din urmă ceea ce 'mă spuneau prietenii, că adică ea nu zîmbește nici o dată și că are aceiași privire pentru un om, ca și pentru un obiect neînsuflețit. Cum poate natura să facă asemenea anomalii, punînd zîmbet îngeresc pe chipul pietrelor nesimțitoare, punînd aripi de fluture omidelor ?

Între mine și ea era numai un zid așa de subțire că se putea aproape auzi ceea ce vorbea. Ne vedeam în toate zilele. Cu toate acestea inima ei era închisă pentru vecie în fortăreața de gra-

nit, fără uși și fără ferestre a indiferenței. În fine s'a dus de lângă mine idolul acesta surd și mut.

Biata Sòfia a murit, o sèptămână după întoarcerea ei de la Corfu. Cum o s himbase boala! 'Mi-a adus frumoase lucruri din țara unde cresc portocalii și laurii. Drăguța, a fost de sigur ucisă de iubire. Simțirea prea mare 'i a rănit zi cu zi pieptul. Ceea-ce se numește viață a fost ceva prea greu pentru umerii ei de columbă.

'Mi-a povestit cum a petrecut în timpul din urmă. Frazele ei erau versuri, povestele ei erau poeme. De multe ori amesteca în conversație cugetări din Byron și din Rangabe, poeziile ei favorite!

'Mi-a vorbit de locurile pe unde a rătăcit, a iubit și a murit autorul *Ghiaurului*. Și pe când vorbea, respirația ei ce 'mi încălzea obrajii mi-se părea că este vântul căldicel care leagănă frunzele neramzilor. Așa s'a stins, vorbindu-mi despre mare, despre cer, despre infinit, despre amor!

Când m'am întors de la înmormântarea ei, simteam în suflet un gol nemăsurat. Perdusem mult, foarte mult, o jumătate din sufletul meu!

Am văzut'o înainte de a o acoperi cu țărână, era galbenă și slabă. Pe buze 'i înghețase cuvântul cel din urmă și care de sigur era cuvântul amor.

Oh! dacă ași fi putut să 'i sërut buzele, cât de dulce ar fi fost sërutarea aceasta!... Ea ar fi sorbit toată dulceața unui cuvânt ce conține în el toată fericirea din lume.

Când ne-am întors de la cimitir era seara. M'am uitat de cincî, șase orî îndărăt. Nu mai vedeam de cât o grămăjue de pămînt negru. Acolo locuia Sofia, mica greacă cu ochi mari și cu păr negru ca abanosul. Acasă am găsit toate lucrurile primite de la ea: hârtii, cărți, florî uscate. Nu mă puteam obicinui cu ideea d'a o crede moartă. O așteptam mereu să intre pe ușe, și orî-ce notă dulce și melancolică răsuna în aer, îmi trezea auzul și uitându'mî pentru un moment că Sofia doarme pentru vecî, mă pregăteam să ascult. Notele dulci și melancolice nu continuaū mult; nici o poveste frumoasă nu urma; nici un chip drăgălaș nu se arăta.

Trei zile după înmormântarea Sofiei, am primit un bilet de invitație la o nuntă. Se mărita fata preotului de la biserica unde merge familia mea. În cele din urmă, seminaristul căruia fusese promisă terminase studiile. I am văzut prin tîrg peste o săptămână. Ce mai pereche de fericiți! Pentru niște asemenea oameni este păstrată împărăția

cerurilor! Nicî un gust în îmbrăcăminte, nicî un nur în chipurile lor și de sigur nicî un cuvînt de spirit în convorbirile lor. Oamenî născuți ca să 'și îndeplinească o datorie: a trăi fără să știe pentru ce trăesc și a muri fără să știe pentru ce mor. Educația sufletelor lor: superstițiile; fericirea lor: viața viitoare. Specimene din marea majoritate a oamenilor!

Sunt sigur că are să se înmulțească ca nisipul mării și ca iarba câmpului.

Am plecat din București.

Prin or care oraș am trecut am găsit măritate mai pe toate fetele ce - cunoșteam. Se grăbiseră. Unele din ele erau fericite, altele nefericite. Toate însă erau triste. Toate îmi refuzaseră cererile în căsătorie și simțeam un fel de bucurie în fundul sufletului meu vîzînd pe aceste ființe caprițioase și rele pedepsite de soarta lor.

. . . . .
. . . . .

Am început să crez că sunt ursit să nu mă mai însor nicî o-dată. Tot ce se poate. Fetele să-race mă refuză neavînd destulă încredere în cererile mele. Multe cred că glumesc, și ca să nu fie păcălite, răspund cu demnitate că nu vor.

E multă măreție într'un asemenea răspuns, dar e și multă cruzime.

Florăresele de peste drum, toate fete frumoase și plăpânde ca și marfa ce vînd, s'aũ logodit: una cu un curelar, alta cu un băcan, alta cu un măcelar, alta cu un tambur major.

De sigur că așa trebuie să fie aranjat de natură, ca delicatețea să se unească cu grosolănia pentru a o mai micșora puțin. Natura are estetica ei de la legile căreia nu se poate abate omenirea.

Fetele cele bogate, căroră le-am cerut mîna, 'mî-aũ răspuns că nu aũ încă vîrsta d'a se mărița, saũ că, să mă gîndesc mai matur la pasul ce voesc să fac. Altele 'mî vorbesc de bani, ca niște cămătarî ovrei, altele 'mî vorbesc de defectele mele fizice, ca niște medici, altele despre pozițiunea mea socială ca niște judecători de instrucție.

Nici una nu zice: *da*; nici una nu zice: *nu*. Toate spun un *poate* care e urmat de un *dacă* și acel *dacă* te desgustează pîna în adîncul sufletului.

Am început să crez că femeile nu mai iubesc și m'am decis să nu mai mă însor.

O călugăriță catolică aflând de această decisiune a mea, m'a sfătuit ca o soră, că dacă voesc să fiu în adevăr fericit să mă fac popă catolic.

Se vede că știe ea ceva.

. . . . .

Dar am uitat că e cine-va care 'mă numără pașii, care 'mă citește și 'mă comentează versurile, care mă spionează și știe de câte orî am suspinat, de câte orî am zîmbit, de câte orî am rîs; care știe ce vorbesc și ce fac în fie-care zi.

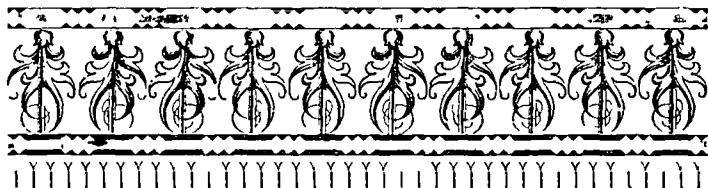
Am uitat pe Elena aî căria ochi negri de Spaniolă mă înnebunesc acum, iar obraji'i frumoși îmi amintesc de toți trandafirii ce am văzut în viața mea a

Am s'o iaú de nevastă!"

. . . . .

SUB TEI

Pentru ce vrei să pleci? E încă de vreme; luna d'abia a răsărit și totul împrejurul nostru respiră numai amor și fericire...

— Aerul cel rece al serei îmi face rău, scumpe Alfred, răspunse Lenora. Pleacă, pleacă repede.

Și Alfred înfășurându-se în mantaua sa cea neagră se strecură pe lângă zidul grădinei, nedomirit și murmurând :

— Să plec... d'abia după o sărutare!... Aerul serei îi face rău! aerul serei rece! Eū mă topesc de căldură și ea se plângea că îngheață! Asta e o enigmă pe care o voi deslega-o altă dată. Femeie ! femeie ! copil răsfățat care visezi iarnă în mijlocul verei și flori de trandafir în mijlocul iernei ! Sfinx

nepriceput de nimeni până în ziua de azi, ce ai de gând să faci din inima mea?

Zicând aceste din urmă cuvinte, Alfred sări peste zidul care împrejmuia grădina Lenorei și apucă pe câmpie zăpăcit de amor.

Ajungând pe marginea unei gârle șezu jos ca să se gândească. Ascultând la șoaptele undelor i se părea că aude frumoasele minciuni ale Lenorei amestecate cu șoaptele frunzelor de tei și de plop. I se părea că orî-ce sgomot, orî-ce murmur îi povestește tot lui câte ceva și îl minte și 'l înșală în același timp. Să mira de ce tremură frunzele pe un timp destul de cald; nu cumva le e și lor frig? Nu cumva îl mint și ele?

Cam ast-fel de reflecțiuni copilărești făcea Alfred stând pe marginea gârlei și privind la undele ce treceau pe dinainte'i luându-și ziua bună de la dânsul.

După ce Alfred se depărtă de lângă Lenora, o altă umbră de om se strecură încet-încet pe lângă zidul înalt al grădinei vestind pe Lenora prin sgomotul ușor de pași că se apropie.

Umbra aceasta era George.

Luna care până aci șezuse ascunsă sub un nor gros, găsi de cuviință să iasă puțin ca să

lumineze aleele nisipoase pe unde pașii lui George înaintaă cu temere.

De la capătul unei alee George zări pe Lenora care tocmai sta de vorbă cu bătrânul tutore.

Atunci el se retrase cu câți-va pași înapoi și se ascunse într'un stuf de liliac de unde asculta la palavrele tutorelui Lenorei. Acesta îl povestea vitejiile lui de pe când era înarmată, și'i descria pe larg toate răsboaiele la care luase parte.

Lenora turba de necaz că bătrânul nu mai isprăvește cu laudele, iar George se sufoca în stuful în care se vîrîse. I se părea că privighetorile ce cântaă prin crăcile arborilor, își rîd de dînsul, îl satirizează, iar vocea bătrânului tutore îi supăra și mai rău auzul.

Tot ce 'l mai consolă era rîsul copilăresc limpede și grațios al Lenorei ce răsuna din când în când.

În cele din urmă Lenora obosită și peste măsură impacientată de lungile povești ale tutorelui său, îl întrerupse tocmai în momentul când acesta zicea o minciună grozavă, tocmai când spunea că el a înfipt steagul în fortul Gaeta, tocmai când se lăuda că din o ploae torențială de

gloanțe numai unul la atins pe dânsul la unghia degetului mic de la piciorul stâng.

— Ah! unchiule! mor de căldură!

Si zicând aceste cuvinte alerță în fuga mare spre fundul grădinei.

Tutorele rămase cu gura căscată.

Puțina atenție ce Lenora dedese povestei în care el era eroul de căpetenie, îl indispușe și drept pedeapsă pentru pupila sa, se retrase în iatac, jurându se să nu'i mai continue povestea începută și s'o lase s'o tortureze curiozitatea.

Când lumina se stinse în iatacul unchiului, din stuful de liliac se înălță în sus o umbră cam nălticică și care înaintă către grupul de tei.

Aci George găsi pe Lenora, cu sînul palpi-tând și cu mâinele tremurătoare de emoțiune.

—De ce tremurî? o întrebă George.

—Ah! fericirea e prea mare! mă sguđuie, mă rēpune.

George la rāndul lui nu era mai puțin emoționat.

Se îmbrățișară și tremurăturile lor deveniră și mai puternice, așa că se putea zice că aceleași friguri îi prinsese pe amāndouî deodată.

Luna aruncă razele tocmai în dreptul lor, po-

leind părul ei galben și dând fețelor palide un aer plin de melancolie.

—Încă o sărutare!

—Încă una!

Acestea erau cuvintele ce se auziau, dorințele ce se îndeplineau de amândouă înainte d'a le exprima.

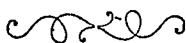
—Mă iubești tu Lenoro, pe mine? Dar numai pe mine?

—Numai pe tine! da, îți jur, numai pe tine!

—Dacă mă iubești numai pe mine, ah! spune-mi încă o dată aceste cuvinte! Mai spunemi-le căci îmi plac peste măsură! mai spune-mi!

—Da! te iubesc! dar îți jur că te iubesc pe tine și numai pe tine, scumpul meu Alfred!...

Lenora 'și uitase că vorbea cu George!

PRIMUL MEŪ BOLNAV

După ce spuse fie-care din cei câți ne aflam la masă, câte o poveste mai mult sau mai puțin interesantă, veni și rîndul amicului meu, doctorul în medicină Mileanu, care începu ast-fel:

„Nimic nu 'mî-a rămas mai întipărit în memorie de cât cele ce mi s'a întemplat cu primul meu bolnav, adică cu prima mea bolnavă, căci era o fată de 16 ani a căreia frumusețe încă și acum nu 'mî fuge din minte.

Dar să încep mai de la cap.

După ce susținui teza de doctorat în medicină și după ce onor. decan îmi dete voe liberă ca să practic medicina în țară, îmi comandaî o

tablă mare de tinichea pe care se afla scris numele meu cu litere foarte mari.

Tot pe această tablă se vedea scrise ramurile în care eram eu special, și erau așa de numeroase aceste ramuri în cât ori cine ar fi putut vedea că eram universal, că știam să vindec de ori ce boală.

Am bătut cu multă ceremonie această tablă la poarta casei și pe urmă m'am pus pe așteptare de bolnavi.

Așteaptă o zi, așteaptă două; nu veni nimeni. Așteaptă o săptămână, așteaptă două: nimic!

Mă miram și 'mi ziceam adesea: Ce, oameni de prin partea asta nu se mai îmbolnăvesc? Or nu știu să citească, de trec așa de nepăsători pe lângă tabla mea de la poartă?

Am conchis că vina este tot a mea, din pricină că locuiam într'un cartier sănătos în care oamenii nu suferea nici măcar de guturaiu. Nu mă gândeam de loc la aceea că fiind tânăr și novice, nimeni n'avea curajul să 'și dea capul pe mâna mea. Mă gândeam ore întregi la epocile de bănoasă memorie în care alți medici, tot în vârstă fragetă și tot ca începători, erau chemați în toate părțile, și banii le curgea pe ușe.

Mă gândeam la trăsurile lor luxoase, la servitorii lor galonați cu fir, la viața de prinți ce duceau. Mă gândeam la munca asiduă și păgânească, la silința mea de a învăța și a dobândi o diplomă cu care să 'mi pot scoate pâinea de toate zilele, și desiluziile cele mai amare păreau că vor să înceapă un război crâncen cu speranțele mele mari ce se încuibaseră în capu'mi.

Așa a trecut aproape o lună, fără ca mână de om sau de femei să mișce, barim în glumă, sîrma clopoțelului de la ușa mea.

Cea mai adîncă tăcere domnea prin prejurul și înăuntrul casei unde locuiam. Doar în vis noaptea vedeam câte o dată lumea îmbulzindu-se la poarta mea și cerîndu'mi cu glas tare:

— Ajutor doctore! ajutor!

Țipetele acestea îmi gâdilau urechea cum nu vă puteți închipui și sufletu'mi înota în fericiri cerești. Imi vedeam în fine munca și osteneala mea de student răsplătite, vedeam că nopțile de veghiere și de studiu obositor nu le trecusem degeaba. Și uruitul trăsurilor cari veneau și plecau din curtea mea mă făcea să înnebunesc de plăcere. Vai! însă, toate acestea se petreceau numai noaptea în vis, iar când mă deșteptam ziua,

nu mai auzeam nimic: nici strigătele bolnavilor, nici zgomotul trăsurilor. Atunci închideam iar ochii, plăcându'mi mai bine să trăiesc în o lume de iluzii de cât în o lume reală dar tristă.

Proprietarul caselor unde locuiam îmi da adese ori vizite și mă întreba adesea :

— Ei, doctore, cum îți merge clientela? Ai bolnavi? ai?

Și să mă credeți că nu știam ce să 'i răspunz. Lăsam numai figura să 'mi vorbească, figura care mi se roșea ca o cireașă de rușine.

Proprietarul însă nu putea să observe toate astea. Și cel puțin el să fi fost bolnav de ceva, tot așa fi avut mângâerea căutându'l pe el gratis; dar nici el nu avea nimic, nimic: era așa de sănătos și voinic în cât nici nu îndrăzneau măcar să 'l întreb de il doare vre un dinte.

L'am întrebat într'o zi:

— Domnule Bursucescu, familia d-tale este sănătoasă, bine?

— Da, domnule, îmi răspunse el, dar de ce mă întrebî?

— Voiesc să 'ți ofer serviciile mele gratuite pentru ori ce caz de boală.

Ei bine, știți că l'a supărat așa de tare pe

d Bursucescu propunerea mea, în cât 'mă-a tăiat nasul fără multe ocolituri. 'Mă-a zis cu cea mai deplină convicțiune :

— D-le doctor, țineți leacurile pe seama d tale. Pe noi ne-a ferit Dumnezeu de boale și ne va feri și de aci înainte. Noi suntem sănătoși d-le, îți mulțumim de bunătate.

Și nu știu ce-a mai bombănit apoi scoborînd scara.

D'atunci n'a mai conversat cu mine de cât în cestiu ni de alt-fel de natură, ca de egzemplu : cereri de bani pentru plata chiriei și alte bagateluri. Era om ciudat d. Bursucescu, numele îi arăta fizicul și moralul său. Afară d'asta era și superstițios peste măsură, lucru care l'a făcut să ia propunerea mea drept un augur rău pentru sănătatea familiei sale.

Mă convinsesem pe deplin că locuiam printre niște oameni de fier, pe cari nici capul nu 'i-a durut în viața lor, și tocmai pe când reflectam cam în ce parte a capitalei să mă mut, clopoțelul mă deșteptă din lungile'mi reverii. O mână furioasă, nervoasă trăgea cât putea de clopot, în cât era cât p'aci să 'l rupă. Bucuria 'mă era unită cu spaima.

— Ce să fie? 'mî ziseiū eū îmbrăcându'mî jacheta și pornind către ușa de la intrare.

D'abia deschisei, și un lacheū mai galant de cât mine mă întrebă repede :

— Aici este d. doctor?

— Aici, îi răspunseiū eū foarte domol; eū sunt doctorul, ce poștești?

— D-le doctor, zise el apoi și mai pripit, ca și cum l'ar fi urmărit cine-va de la spate, d-le doctor, ia-'ți instrumentele și poftim repede că moare coconița. Poftim repede.

N'aș putea să vë descriū bucuria ce am simțit în momentele acelea, bucurie însă care dupe ce trecui pragul iatacului meu ca să merg la bolnavă, se schimbă vai! într'o temere nespūsă. Mă gândeam eū: ăsta e primul meu bolnav, prima mea vizită; să n'o feștelesc de la început că 'mî-am strivit toată cariera! Toți profesorii facultății de medicină îmi apăreaū în imaginația mea, cu capetele înconjurate de aureole. Mă gândeam la sângele lor rece și la dibăcia lor mare față cu ori-ce boală. Mă gândeam cât de ușor era la spital, când puneam o diagnosă bolnavului fără a duce multă grijă că e adevărată sau nu, de oare-ce aveam la spate mai tot-d'auna,

un bătrân învățat care venea după mine și ștergea eroarea comisă sau îmi aproba ceea ce nemeream.

Acum însă pe cine puteam să mă reazim de cât pe mine și numai pe mine! Groasele volume ce mi se păreau neterminabile atunci când mă trudeam cu studiul, mi se păreau acum cu totul nesuficiente în fața unui bolnav. Invidiam toate meșteșugurile din lume, crezându-le mai ușoare și cu o răspundere mult mai mică ca meșteșugul ce învățasem.

De ast fel de gânduri cuprins am călcat pragul casei unde mă chemase.

Suind treptele scării care ducea la etagiul de sus al casei am simțit cărcei și un fel de ghimpăi păreau că mă înțepă în tălpi. O sudoare rece 'mi curgea pe frunte și la față cred că trebuie să fi fost foarte palid. Aruncam în gândul meu o privire repede asupra tuturilor paginilor ce citisem, mă gândeam la toate formularele magistrale și la toate cazurile de boală ce văzusem prin spitale ca student.

În pragul camerei unde se afla pacienta, am găsit pe o damă bătrână care era muma fetei. Această damă făcuse niște ochi mari ca de om

speriat și când mă zări, întinse amândouă brațele spre mine întocmai ca un om înecat ce cere ajutor.

Am intrat în o cameră parfumată și mobilată foarte luxos. Aci o copilă de șai-spre-zece ani sta întinsă pe o canapea de atlas alb. M'am apropiat de ea și punându'i mâna la puls, am constatat, după câte-va secunde, că copila n'are nimic, dar absolut nimic. Cu toate că ținea ochii închiși și se silea a respira într'un mod nenaatural, cu mâna mea tremurătoare atingându'i inima și pulsul, care băteaū foarte regulat, am putut să mă asigur că fata se preface că 'i-a venit rău, pentru a putea zmulge vre-o promisiune sau vre-o favoare de la părinții săi.

Mi-am recâștigat repede sângele meu rece de care detesem probe în atâtea rânduri ca student și mi-am continuat cercetările mai mult de formă și mai mult ca să privesc frumoasele mâini albe ca zăpada al copilei. Nu mă puteam sătura admirând trăsurile regulate ale feței sale, descoperind pe obrajii ei trandafirii câte-va lacrimi neuscate încă.

Pe când voiam s'o întreb ceva, ea m'a strâns de mână cu mâna'i moale și catifelată și am

simțit că un curent electric mi-a străbătut tot corpul. Am înțeles ce voia. Voia să mă facă complicele ei în îndeplinirea vre unui capriciū oare care. Am tăcut, și ea înțelegându'mi bună-tatea inimei, drept mulțumire deschise ochii ca să mi'i arate cât sunt de frumoși.

Cât de fericit mă simții în momentele acelea n'aș putea să vă spuī.

Mii de orizonurī mi se arētaū, mii de iluzii își luaū naștere în mintea mea.

Familia cu multă grabă mă întrebă dacă e ceva grav. Rēspunsei printr'un moțait din cap care însemna:

— Este ceva!..

Toate astea nu m'a împedicat d'a rupe prima foaie de la carnetul meū pentru rețete, d'a face safteaua cum s'ar zice, și d'a scrie pe ea următorul rând foarte inocent, mai inocent ca un ignorant:

R/p

Limonadă simplă

300 grame.

Nu putea fi ceva mai banal de cât medicamentul ce ordonasem. Ar fi rîs și spișerul cu mare poftă dacă ar fi știut circumstanțele în care eă ticluisem minunata mea rețetă. Am în grijit însă ca să nu afe de la cine emana această ordonanță, iscăbindu-mă chinezește de desuptul ei.

Pe când scriam rețeta, fata a început să se miște din ce în ce mai mult, prefăcându-se că se desmeticește.

'Mî-a aruncat o privire așa de dulce, că semăna cu cel mai dulce zîmbet. În ochii ei citeam întru cât va, motivele care o sileaă să se prefacă bolnavă, dar nu puteam citi tot ce voiam. În ori-ce caz eram complicele unei ființe frumoase, unei ființe care începuse să mă intereseze în cel mai înalt grad.

Muma ei începuse să o sărute și să o mîngâie cu atâta dragoste sinceră în cât îmi fu peste putință să nu mă înduioșez. O cucoană bătrână din vecinătate, fiind față la această scenă, — poate din prefăcătorie, poate din alt interes — începu să plîngă.

— Scoală-te în sus, dragă Fifi, nu mai făcea scene de acestea, nu mai ne mîhni peste măsură

cu caprițiile tale, zicea muma fetei cu un accent plin de iubire maternă.

Apoi începu să o sărute pe obraji, pe ochi, pe mâni, pe p^{er}, cu atâta foc, în cât orî-ce inimă ar fi cedat rugăciunilor b^êtrânei mame.

Numai copila sta nepăsătoare și rugăciunilor și s^êrutărilor mamei sale.

Se g^ândea poate în momentul acela la alte s^êrutări, la s^êrutările vre unui t^în^êr care îi fermecase simțurile.

În orî-ce caz era o fată foarte rece.

Terminându'mi grozava rețetă, ea fu trimisă cu mult alai și tevatură, cu multă grabă la spițarie. Iar e^u, ne mai av^înd cuv^înt să mai prelungesc vizita, m'am retras.

Ochii copilei r^ês^îfățate și neascultătoare m'a^u privit p^înă ce am eșit din cameră și chiar pe c^înd închideam ușa, ea avea ochii tot fixați spre mine. Părea că 'mⁱ spune ceva privirea ei fermecătoare, sau părea că vrea să mă subjuge?

Nu știu! Știu numai atât că e^u mă îmbolnăvisem de o boală foarte crudă, de amor.

Eșind în stradă, mă loviⁱ în piept cu mai mulți inși, călcai în picioare câte-va dame și apucaⁱ cu totul pe alt drum de cât acela care ducea

la locuința mea. Eram așa de zăpăcit, distrat, mai știu și eu cum, în cât d'abia după vre-o oră de umblet prin târg, mă gândii că trebuie să mă duc acasă.

Ajuns acasă, simții îndată trebuință d'a eși iar afară. Mi se părea locuința mea un fel de închisoare, o peșteră singuratecă în care nu bi-zuia nici măcar o muscă.

Mi se părea că ved ușa crăpându-se și apărând în deschizătura ei, frumosul cap al bolnavei mele. Orî-ce fășiit auziam prin sală, mă făcea să tresar și să 'l iaū drept fășiitul rochiei d-șoarei Fifi. Eram cum se cade fermecat. Căci să vă spuī drept, pentru prima oară vėjusem o femeie așa de frumoasă, lasându'și inima în mâinele mele și dându'mī toată libertatea ca să 'ī mângâi mânele'ī albe ca sedeful. Pentru prima oară bătăile inimei unei femei imī vorbiaū într'un limbagiū misterios spunēdu'mī cuvinte magice și fermecătoare. Afară de asta, nu putea să 'mī fugă din minte privirea ei dulce, leneșe, zîmbitoare, promițătoare, în momentul când eșiam pe ușă.

Mē întrebam singur: Nu cum-va am visat? nu cum-va sunt încă în așteptarea primului meū

bolnav și tot ce făcuî pînă acum s'a petrecut numai în închipuirea mea? Lucrurile prea se petrecuseră repede, boala ce fusesem chemat a combate fusese numai o prefăcătorie, iar copila prefăcută, așa de frumoasă. Ce însemnau toate acestea? Eram eu eroul vre-unui roman ce se țesea în juru'mi fără ca eu să știu ceva? Eram eu cauza leșinului prefăcut al fetei și fusesem chemat ca s'o vindec numai cu prezența mea? Era fata înamorată de alt cine-va? Atunci pentru ce 'mă-a strâns cu atîta foc mîna? Pentru ce, la eșirea mea 'mă-a zîmbit ca celui mai vechi și mai bun prieten?

Imi veneau în minte fel de fel de idei care se băteau în capete. Știu numai atît că, ca răspuns la toate aceste diferite întrebări, n'am dat de cît unul singur, unul pe care l'a șoptit în taină sufletul meu:

— O iubesc!

Pe cînd șopteam acest cuvînt sacru, 'mă aruncaî ochii pe o patologie ce sta pe masă deschisă tocmai la boala *amor*

Nu citisem nici o dată ca student această pagină, de oare-ce nu se cerea la nici un examen, și nici nu avusesem ocazie a trata vre-un bol-

nav saŭ bolnavă de amor. Acum fiind eŭ bolnav, am citit cu sete între altele și următoarele rânduri:

„*Amorul*, pasiune care începe prin emoțiuni puternice și termină prin plictiseală însoțită de căscături.“

Această glumă a autorului numitei patologii nu m'a făcut nici chiar să zîmbesc. Simțeam că mă înăbușesc în casă și uritul mă strângea de gât.

Trecînd pe la poarta casei d-șoarei Fifi, am văzut eșind din curte două trăsuri în care se aflaŭ câte un doctor bătrîn. Am încremenit. Ce or fi zis bătrîni Esculapî vîzîndu'mî rețeta mea? Dar mă gîndeam iar: ce ar fi putut da or-care alt medic în locul meu, pentru o boală ca aceea de care suferea d-șoara Fifi? Mă consolam cu ideia că doctorii chemați în urma mea trebuie să 'mî fi confirmat opiniunea și să 'mî fi lăudat șiret'icul. Mă felicitam iar de ideia ce avusesem d'a iscăli rețeta chinezește.

Am fugit repede pe altă stradă ferindu-mă d a nu fi bănuit de confrății mei că aș fi stînd prin apropiere și că eŭ sunt autorul celebrei rețete. Asta 'mî-a servit ca o dușe de apă rece în inferbințeala amoroasă de care eram coprins.

Seara m'am întêlnit din întêmplare cu unul din acei doi medici bătrâni și fără să 'l întrebăm spuse că a fost chemat împreună cu doctorul Stranguleanu ca să 'și dea părerea în privința boalei d-șoarei Fifi. 'Mi spuse apoi rîzînd că înaintea lor fusese un alt medic foarte tînăr, un novice, care a prescris o limonadă simplă.

Auzind cuvintele din urmă, îngălbenii și m'așteptam să'mi spuie și numele. Nu știa însă numele medicului novice.

În or-ce caz, eū credeam că se preface că nu știe cine a dat vizită bolnavei înaintea lor și 'mi închipuiam că din complezență face toate acestea. Nu i-am rîspuns nimic. El însă continuă a 'mi spune că novicele medic a lăsat o bună impresiune familiei d-șoarei Fifi prin manierile sale alese, prin aerul său îngrijat față cu bolnava, și prin alte multe calități pe care mi le-a mai înșirat dar pe care nu le mai țin minte. Dar, mi-a adăugat el, familia neîncrezătoare într'un medic prea tînăr, a trimes dupe alți doi medici mai bătrâni.

Am înțeles atunci tot. Nu puteam însă înțelege de ce tot rîdea bătrânul esculap, și rîdea cu atâta poftă, ori de câte ori pronunța cuvên-

tul limonadă? Bănuia că am fost eu sau voia să batjocorească pe toți medicii tineri? Nu știu.

Mi-a zis în urmă, că bine a făcut medicul novice d'a prescris limonadă, că prin asta a arătat mult ceapcânlâc, multă diplomație. Că un asemenea medic are să ajungă foarte departe, are să se facă milionar în cel mai scurt timp.

Apoi l'am întrebat cu un care care aer de indiferența silită:

— Cam ce ați fi dat d-voastră, d-le doctor, într'un caz analog?

— Dragul meu Milene, eu aș fi dat o limonadă roșie la prima vizită, albastră la a doua vizită, galbenă la a treia. Și dacă m'ar fi chemat la un ast-fel de bolnav de șapte ori, aș fi dat aceeași limonadă colorată însă în fiecare zi cu câte o culoare din cele șapte ale curcubeului.

Bolnavul ar fi fost — sunt sigur — convins că ia șapte medicamente deosebite. De aceea îți repet — continuă el — că bine a procedat medicul novice și poate că de aceea numita familie a rămas extaziată de calitățile lui multiple

Cuvintele acestea 'mî gâdilaŭ urechea și 'mî renășteau speranțe.

Înainte d'a mă despărți de bătrânul medic, acesta mă invită la masă la el a doua zi.

— Vino, îmi zise dînsul, mâine am invitați la masă mai mulți confrăți între care și câți-va tineri, vino, vom rîde de afacerea limonadei.

Vedeam bine că sunt ursit să nu mai scap de afurisita aceea de limonadă al căreia spectru îmi sta mereu în față. Vedeam bine că sunt condamnat să tct auz satire care mă priveau dar care se spuneau la adresa unui medic necunoscut.

Aveam eu oare cari presimțiri că primul meu bolnav are să mă dea de boroboacă și iată că presimțirile 'mî începeau să se realizeze. Nu comisesem vre-o crimă, dar s'auzi pe toți confrății rîzînd de prima ta rețetă, spuneți-mi cum vi s'ar părea? Mai târziu am observat eu că prea eram timid și prea mă impresionam de toate alea, că prea dam lucrurilor neînsemnate o proporție colosală.

Peste o săptămână, m'am decis să dau o vizită familiei d-șoarei Fifi. Voiam să învechesc relațiunile cu această familie, să mă fac, cum se zice, amic d'al casei.

Ochii d-șoarei Fifi nu 'mî fugeau din minte nici ziua, nici noaptea. Eram nerăbdător să știu dacă

Țopila aceasta nutrește pentru mine oare-care iubire, sau numai am fost înșelat ca de un miragiū.

De aceea credeam neapărat trebuincios să mă dau o vizită, ca cunoscut nu ca medic.

Puteam să 'mă motivez vizita pe grija ce aveam despre starea sănătății d-șoarei. Pretextul era foarte bun ca să pot trece pragul casei frumoasei mele complice. Afară de asta eram foarte curios să aflu ce motive o siliseră să se prefacă bolnavă, și să citesc ceva și din romanul în care luasem și eu parte.

Pentru acest scop dar, în ziua hotărîtă ca să dau vizită, după ce m'am gătit cu hainele cu care fusesem îmbrăcat când am susținut teza și cu care speram să mă și cunun, după ce am bătut ceva băuturi care să 'mă mai mărească curagiul, am pornit către locuința d-șoarei Fifi.

Am ajuns la poarta curții, dar n'am îndrăsnit s'o deschiz. Par-că cine-va îmi spunea să mă întârziez că nu e momentul tocmai bine ales ca să intru. Mă duceam cât-va înainte și mă întorceam apoi iar îndărăt. Puneam mâna pe clanță și o trăgeam înapoi fără să deschid ușa.

În fine, după ce m'am gândit aproape un ceas ce trebuie să fac, dupe ce am umblat în sus și

în jos în deajuns, m'am hotărît să intru în curte și am și intrat.

Am tras clopoțelul de la scară și mi-a eșit înainte o servitoare bătrână care mă întrebă :

— Ce poftiți d-voastră ?

— Acasă este d na ?..

— Nu este acasă, d-le, toată familia a plecat ieri la moșia Strejenî.

— Și când se întoarce ?

— De, d-le, mâine se cunună cuconița acolo cu d-nu Niobeanu și crez că peste trei, mult patru zile, trebuie să se înapoeze.

— Se cunună cuconița ? Care cuconiță ? întrebaiū eū repede.

— Cuconița Fifi, răspuse servitoarea. Părinții dumneaei nu vōiaū cu nici un chip s'o dea după d. Niobeanu ; dar fata îi scosese din răbdări : leșina mai în fie-care zi, sta tot tristă, tot supărată, nu mânca, nu bea, și în cele din urmă făgăduise că are să se otrăvească cu chibrituri dacă n'o da-o după tēnărul ce iubea. Auzind părinții una ca asta n'aū mai zis nici cărc, și aū dat'o cu ochii închiși. Face după cum îi spusei, nunta la țară. Să le dea D-zeū noroc !

După ce termină servitoarea, pornii către casă zicând în gândul meu:

— „Am un bolnav mai mult și o iluzie mai puțin!“

O ZI DE DISTRACȚIE

Nu știu din ce pricină prietenul meu Filache Mânzățeanu a fost în zioa aceea așa de distrat. Nu știe nici chiar el. Dar a fost distrat cum nu s'a mai pomenit vr'o dată în analele zăpăceleî omeneștî.

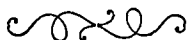
Indată ce s'a dat jos din pat s'a spălat pe ochi cu niște lapte dulce pe care uitase să-l bea seara. S'a frecat pe dinți cu cenușe din sobă și și-a netezit părul cu peria de văcsuit ghete. Peste jachetă a îmbrăcat o manta de cauciuc, lungă până în pământ, de și pe cer nu se zăria nici măcar un firicel de nor. S'a încălțat cu bocanci potcoviți cu care făcuse excursiuni altă dată prin munți, și-a deschis umbrela de ploae și a eșit

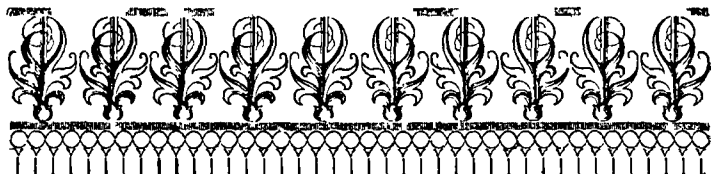
pe stradă. Ducându-se la bărbier ca să se rază, artistul l-a rugat să se desbrace, și el și-a scos mantaua de cauciuc, și-a scos jacheta, și-a scos vesta, și-a scos o flanelă cu buzunare. Când era să și scoată și cămașa, bărbierul a pus mâna pe el și l'a oprit. De aci, fiind că avea însemnat în carnetul său ca să cumpere două cărți de literatură, ce apăruseră atunci de sub tipar, se îndreptă spre o librărie. În drumul său însă dete peste o grămadă de cărămizi noi, roșii; luă două cărămizi la subțioară, le duse acasă și le așeză cu multă îngrijire în vasta sa bibliotecă, alături cu volumele nuveliștilor români. - Se mai dichisi puțin. Iși pomădui mustățile cu vacs și se pudră cu prafuri de dinți pe obraji. Scoase bocanciî cari îl cam supăraū și puse în picioare niște șoșoni fără tocuri. Apoi plecă căci era invitat să urmeze cortegiul funebru al unui prieten din copilărie. Când ajunse la locuința repausatului, dricul tocmai eșia din curte. Se amestecă și el printre rude și prietenî și porni după mort, la pas, cu capul gol și cu ochii în pământ. Tot mergând așa, ajunse pe strada Bateriilor, la spatele unei căruțe cu apă gazoasă. Dricul apucase pe altă parte. Când căruța intră în curtea fabricei, el se

opri în loc, ridică ochii către cer și rosti un mic discurs de mort, lăudând meritele repausatului prieten care avea să rămâe acolo în cimetir! Viziunile și toți oamenii fabricii de băuturi gazoase se strâmbasere de rîs. Apoi l'aŭ luat două inși de subțiori și l'aŭ scos afară din curte. El repeța mereu, printre gemete și suspine: „Lăsați-mă, lăsați-mă să mai adresez încă un cuvânt de adio prietenului care se duce!”

S'a îndreptat spre o cafenea. Aci a sorbit încet și în timp d'un sfert de oră apă din pahar iar la urmă a dat pest cap cu repeziciune ceașca cu cafea. Fiind-că se cam umpluse de noroi s'a dus la un văcsuitor de pe stradă ca să 'i lustruiască șoșoni. Seara, după ce a mâncat la un birt în timp de trei ore, așa că se speriasse birtașul că nu o să mai plece, a luat'o încet-încet spre casa unde șezuse cu chirie cu două luni înainte. A intrat în odaia de dormit, s'a desbrăcat pe întuneric și s'a vîrit în pat.

Aci a dat peste un corp moale și cald, iar o voce subțirică și dulce îi zise, luându-l de sigur drept alt cine-va: „Dar ce-ai pățit să vii așa de vreme astă-seară?...”

PRINȚUL RUS

Prumos, avut și elegant, învățat să trăiască când la Paris, când la Petersburg, prințul X, se plictisea de moarte în un sat de pe marginea Dunării, unde îl rețineaŭ afaceri de serviciu. Și era tînăr — să tot fi avut două-zeci și cincî de ani. Și era logodit cu o frumoasă nobilă din Rusia. Mî-a arătat portretul logodnicei: blondă, grăsulie, zîmbitoare, cu pîrul pe spate. Spunea că o iubește de cînd era mică.

Lîngă ușa camerei lui fierbea încontinuu un samovar, și omul însărcinat cu facerea ceaiului nu mai avea altă treabă. Părea acest samovar altarul zeiței Vesta, căci nici o dată focul nu se stîngea din el.

Ceai găsea în tot timpul și cât de mult la prințul. Și beam amândoi până nu mai puteam. Ceaiul ținea de multe ori locul apei, vinului, cafelei.

Călărea adesea pe cai din sat — niște gloabe cari câte o dată mergeau prea repede, câte o dată prea încet. Adeseaori i se întâmpla să treacă vre-o gărlă și calul să se oprească tocmai la mijloc să bea apă și să nu mai vrea să plece.

Ca să se distreze, într'o zi, și-a scos inelul de aur din deget și la virit într'un vas lung și adânc, plin cu țărițe, puind pe un băiat de țeran să'l caute cu gura. Băiatul avea să primească un bacșiș dacă găsea inelul și'l arăta ținându'l în dinți.

Scena era foarte hazlie. Prințul rîdea de se prăpădea. Tinărul se umpluse pe gură, pe nas și pe obraji de țărițe, sforăia pe nări și, înecat, câte o dată, răbufnea tușind și suflând greu. Atunci țărițele ușoare sburau în sus și'l atingeau și la ochi. Să ștergea el cu mâneca zorocliei; dar de geaba.

După o căutare de o jumătate ceas, băiatul spuse hotărît că nu mai poate. Prințul vesel îi dete câte va capeici și 'i zise să găsească inelul

cu mâinele. Băiatul căută cât putu mai bine; dar de geaba. Nu găsea inelul. Incepu să caute însuși prințul. Luaă tărîțele și le vînturaă în sus, scormoneaă în dreapta, în stînga, în sus, în jos, prin colțuri.

De geaba. Rusul se posomorî și schimbă tonul. Se îngălbeni și îi tremuraă mânele. Părea cu totul altul. Nu mai vorbea acum de cât rusește. Porunci să'î aducă un cearșaf și vîersă, peste măsură nervos, conținutul vasului. Il rugăi să se liniștească. Nicî nu'mî rîspunse. Dupe cîte-va minute de căutare, zise: „A înghițit inelul!“ Băiatul se grăbi să protesteze zicînd: că nicî nu l'a atins, c'ar fi simțit el cînd s'ar fi dus pe gât, și altele. Prințul părea în culmea disperării: „E inelul legodnicei mele!“ zise el cu glasul tăiat și curgîndu'î sudoare de pe frunte. Căutară toată grămăjuea, o mai frămîntară, o mai resfirară, dar tot nimic. Nu strălucea de loc inelul nicăeri. Prințul începu să strige, „Inelul! inelul! să iasă inelul! Mî-ai înghițit inelul! Țăranul începu să plîngă și să se închine.

Era ceva și îngrozitor și comic în acelaș timp. Băiatul își uitase să se șteargă de tărîțe pe ochi și avea aerul unui clovn care plînge.

Lucrurile ar fi luat de sigur proporții mari dacă rusul nu găsea inelul într'o gogoășe mică de tărîțe ce se formase din umezeala gurei băiatului. Cât îl văzu se însenină, zîmbi chiar, sărută inelul. Zîmbi și țeranul.

— „Ce-ai fi făcut, dacă nu-l găsea?” îl întrebaî eü. — „L'ași fi căutat peste tot dar peste tot. Aș fi despicat chiar pîntecele băiatului ca să-l gădesc!” răspunse prințul cu un ton plin de hotărîre.

PROPTEA

Ori-ce lucru în lumea asta ca să nu cază trebuie să aibă o proptea. Propteaua e o prevedință. Și dacă ea e atât de trebuincioasă pentru un lucru, cât de trebuincioasă e pentru un om. Te naști cum dă Dumnezeu: sărac, mărginit ca inteligență, fără nici un talent, fără aplecare pentru vre-o meserie, fără noroc, fără avantajii fizice, fără cea mai mică speranță de vr'o moștenire de unde-va; plin însă d'o nemărginită poftă d'a avea multe, d'a fi iubit de femei, d'a ajunge departe. Ce faci în cazul acesta? Animalele inferioare sunt cele mai viclene. Dacă are altul avere și talente trebuie să te sprijini pe el. Un pom subțire dacă are alături un copac gros, nu'i

pasă de furtună. Se va pleca spre el și va fi protejat. Îmi trebuie dar un protector, o proptea ca să nu caz în lupta pentru traiul zilnic...”

Aceste reflecții le făcea Radu Scrimbea înaintea mesei sale de lucru încărcată cu hârtii scrise în fuga condeifului și pe care el trebuia să le copieze. „N’am destul de lucru la birou, mai lucrez și acasă!”

Era de vr’o 10 ani copist la un tribunal și se săturase pînă ’n gât d’a tot scoate copii — ca un poligraf — după conceptele cutărui și cutărui superior. Ar fi vrut să fie și el ceva mai sus pe pămînt, măcar cu două degete. Prea se simțea jos, prea în frigul mizeriei. Toată lumea, pe la tribunalul unde era el, înaintase, se permutase, murise; chiar mobilierul se prefăcuse; numai el sta locului acelaș și tot acelaș. Opt-zeci și nu știu câți franci pe lună mereu; nici o para mai mult! Nici un venit mai mult de nicăiri! Iși plătea birtul, odaia, spălătoreasa și dobânda la o datorie — „făcută într’un moment de prostie” — și de care nu se putea scăpa o dată cu vieața. Ar fi vrut să ’i mai pice și lui de unde-va, ca să se scape cel puțin de datorie. „M’am născut fără aripă și pace bună”.

În orele când n'avea de lucru la cancelarie și în nopțile de insomnie descoperise el mijlocul d'a se mai sălta puțin pe scara socială. Mijlocul era un protector bun, dar bun.

Pentru acest scop a pus ochii pe un fost deputat și care se lupta din rășputeri să s'aleagă iar. „D. Polovreanu e om bun, om popular. Să viū dar pe lângă el și încet-încet, de unde știi că nu'l intru pe sub piele!... Un om ca el nu mă va lăsa pe drumuri; va pune o vorbă, două pentru mine...”

D. Polovreanu era un orator de răspântie, cum s'ar zice. Fără să aibă subiect, fără să fie pregătit, d-sa era în stare să vorbească ceasuri întregi mulțimei. Și era aplaudat — și ce aplauze! și era felicitat! — și ce felicitări! — Avea dumnealui o voce plină de dulceață și 'ți plăcea chiar când vedea bine că nu'ți spune nimic. Pentru că pe lângă voce avea și mimică. Mișca din ochi la dreapta, la stânga; ridica sprîncenele, le încrunta; își modifica, cu un cuvânt, după cum îi plăcea, masca. Dar mâinile! Chiar dacă n'ar fi grăit nimic, te captiva pe d-ta publicul, numai cu mișcărilor mâinilor! Le ridica în sus, le lăsa în jos, lovea tribuna, și se deschidea la ja-

chetă, să descheia la vestă, își *deranja* cravata, își sbirlea părul, își rupea câte un nasture. Uneori — în inferbințeala vorbirei — se repezea de colo până colo, făcea pași înainte și pași înapoi și întindea mâna cu degetele resfirate ca și cum ar fi voit să apuce pe vre-un ministru de pěr. „Idei multe n'are. Dar are talent.“

Radu Scrimbea era *amorezat* de Polovreanu. „D-lui e om nou; om al timpului: un tînăr ca și noi ăștia. Să'l susținem d-le, să'l susținem! S'avem și noi în Cameră d'ai noștri. Căci, știi, ai un păs, ceva, alergî la el. Și e om cu viitor. Când o putea ăla ceva, te bate fericea!“ Așa le vorbea Rađu adesea prietenilor săi despre Polovreanu. „E drăguț, e drăguț, e drăguț. Are niște accente — doamne, doamne! Te farmecă, te răpește, te subjugă. Pentru așa om îți dai viața, te duci după el nebun. Păi barba, păi ochii, păi nasu! 'Mi 'nchipuesc de ce Napoleon I era idolatrizat de soldații lui: avea ceva de la Polovreanu!“

La cea d'întâi întrunire publică ce se ținu în vederea alegerilor, Scrimbea trase primele linii ale planului său măreț. Il așteptă pe Polovreanu la ușa sălei și când acesta veni, îi făcu loc prin mulțime și l urmări până la tribună cu: „poftiți,

poftiți, a mai venit și d. cutare și d. cutare; sunt sus, pe scenă... Faceți loc, domnilor; faceți loc!“ Ajunși lângă tribună, Scrimbea își luă îndată aerul d'a fi venit cu Polovreanu: „Sunt omu d-lui Polovreanu. Poate are ceva treabă cu mine.“ Oratorul voi să puie unde va portofoliul cu hârtii ce avea la subțioară și Scrimbea se repezi ca vântu și i 'l luă el. Nu se putea o masă, un garderob mai bun. — „Mulțumesc, d-le; Dar o să vă obosiți“. — „Ce-are a face, onor. d-le Polovreanu! E onoare, e datorie, ceva mai mult...“ Și Polovreanu drept răspuns îi zîmbi cu unul din acele zîmbete mecanice, care constă în mișcarea a două mușchi și nimic mai mult. Scrimbea era emoționat. Ii tremurau mâinile și picioarele. Par'că era pus pe arcuri. „Am făcut primul pas; înainte! Mă duc după el și la moarte!“

După întrunire, Scrimbea îl rugă pe orator să îi permită ca să 'i ducă el „geamantanu cu hârtii“.

La altă întrunire avu ocazie să 'l felicite pe Polovreanu pentru „marele discurs ce pronunțase. Oratorul îi strânse mâna. „O! la asta nu mă așteptam! O! e mai presus de puterile mele. Ce priceput am fost când am pus ochii pe asta! E drăguț! e drăguț! e drăguț!“

La a treia întrunire, Polovreanu l'a întrebat „pe el, nu pe altul“, dacă a venit d-l cutare.— „Da, d-le, a venit, e sus“. După întrunire s'a suit pe capra trăsurii oratorului, „lângă vizitiu tribunului, d-le!“ Ajunși acasă, Scrimbea a eșit în balcon și a spus câtor-va entusiaști cari veniseră până aci: „d. Polovreanu vă mulțumește; m'a însărcinat *chiar pe mine* să vă exprim mulțumirile sale. Acum când succesu *nostru* e mai mult de cât sigur, duceți-vă pe la casele d-voastră“.

Și după câte-va minute plecă și el—cine știe din ce cauză. „Ei, ce mai vreți! Sunt al lui și el e al meu. Acum, noroc să'î dea Dumnezeu!“ Și, i se părea funcția de copist grea și anostă, și i se părea condeii grei, și i se părea leafa cincî parale. „Dar, în fine, la urma urmei, ce să'î cer? Să fiu modest la început! Pă urmă, lasă! Zece ani copist! E destul! Să mai copieze și alții concepte d'ale mele. Să ne săltăm, să ne facem ceva! Dar ce?“

Și cu zîmbetul celor fericiți pe buze, deschidea volumul gros și mare, cu scoarțe roșii, volumul cel mai de valoare, cel mai bine scris din lume—*Bugetul!* „Ce să cer? Ce s'aleg? P'asta, ba p'asta, ba p'asta. Asta nu; e ocupată d'un

amic. Nu vreaŭ să'l nenorocesc ; nu vreaŭ să'î iaŭ pâinea omului din gură. Funcția astă-lantă e bine plătită, dar mă ocupă mult. Astă-lantă e prea migăloasă. Astă-lantă cere titlul de licență. Dar ce să cer ? Ce să cer !“

Polovrcanu s'a ales deputat.

In noaptea zilei aceleia Scrimbea n'a putut să închiză ochii.

A lăsat să treacă o lună și apoi „fiind și timp“, a dat fuga la influentul deputat.

In ziua d'intâiu nu l'a găsit acasă. „Ei, ce vrei ? „Om cu treburi“.

A doua zi nu l'a primit. „Ei, ce vrei ? Om ocupat“.

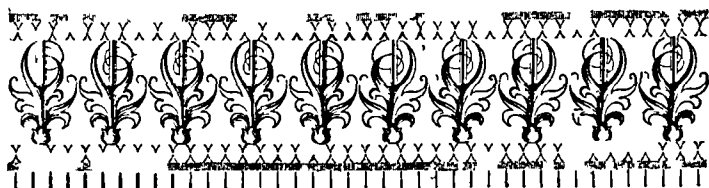
A treia oară, în fine, l'a primit.

Luî Scrimbea îi bătea inima cu putere. „Nu'l văzuse de mult. Acum e alt ceva. Știi, deputat, om mare“.

Polovreanu îi eși înainte în o sală vecină cu camera lui de lucru, și zărindu-l se opri în loc ; îl privi cu un aer de om peste măsură plictisit și enervat, și'l întrebă, după un minut de tăcere, cu un ton plin de mirare și de disconsiderație :

—Ce poștești d-le ?

O P E R E C H E

Bêtrâna îi petrecu până la poartă. Aci se opriră în loc ca să mai își spue ce aveaŭ de spus. El, îmbrăcat cu hainele cele bune, de pe fundul lăzii, cum s'ar zice: Jachetă de postav negru trecând de genuchii în jos, cu multe pete pe piept și pe poale. care rezistaseră benzinei și spiritului de mașină, cu nasturi îmbrăcați și desbrăcați, cu guler căzând în jos la spate și lăsând să se vază butonul de cilic de la guleru cămășei; pantalonii ca oul de bibilică, croiți anevato; vestă cadrilată; cravată verde deschis cu o cracă de mărgean înfiptă în ea; guler nalt și îndoit înaintea bărbiei; lanț de alamă suflat cu bronz; alt lanț de păr de om împletit, cumpărat

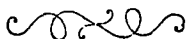
de la o mânăstire ; mânuși albe de bumbac, cam lungi și cam largi ; ghetе cu două tălpi de plută, cu tocuri 'nalte și subțiri cât firfirica, cu scârțiiitori, cu bizețuri ; căciulă de astrahan, potrivită în trei caturi și lustruită cu unt de migdale. Ea : Roche de faî ca gălbinașul de ou clocit și bă-tând mai mult în verde ; ghetе de piele poleită și cu găurele la bot, cu tocuri foarte nalte și subțiri ; lanț îndoit de aur atârnat de gât și că-zând până în brâu unde se află vîrită o ghioacă de ceasornic, stricat a doua zi după cumpărare ; brățări de boabe mari de chihlibar alternând cu boabe de smarald și împreunate printr'un elastic ; mânicuțe cu rețele albe învoaltă ; rujuri în fața oului de curcă, la gât și la piept ; broșe de aur cu fotografia unei persoane necunoscută ei ; toarte de mahmudele în urechi ; pălărie de atlas alb ca crinul, pătată pe la încrețituri, cu urme de degete prin alte locuri, cu flori mari de mac roșii feștelite, cu un penaj înalt la mijloc și semă-nând a fi un mănuchi de fân ghizdei, cu vr'o zece boabe mari de corcoduși roșii, de piersici, de zarzăre, de cireși bine imitate — în partea din dreapta a pălăriei, — cu vre-o trei rënduri de lăntulețe de bronz, ruginite și încurcate, în par-

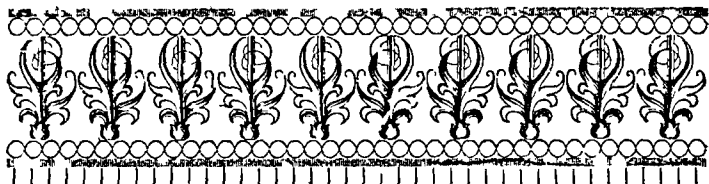
tea din stânga,—cu un gândac — cărăbuș—verde, galben, într'un ac de pe la ceafă; umbreluța de atlas alb plesnită, găurită, pătată; batistă fistonată și parfumată, înfiptă într'un buzunăraș de la piept.

Și așa gătiți se duceau să se plimbe, pe jos, să se pozeze poate, să dea vizite. În dreptul porții, el se mai scutură cu palmă stropită cu scuipat pe ici, pe colo, pe poalele jachetei, pe pantalonii. Cu batista a murdară suflă praful de pe ghete, cu a curată își suflă lung și sgomotos nasul; se uită la nori, se uită în dreapta, în stânga, flueră, făcu câte-va țachismete din ochi, căscă, deschizând o gură cât toate zilele, se întinse, gemu, se scremu, tuși, dete din cap, scârțâi din ghete. Ea, își nețezi părul pe tâmpile, pe la ceafă, își potrivi volanurile, turnelul, broșa; atinse cu palma pălăria, se mai uită la ceasornic, rîse, spuse ceva, cam emoționată de atâta găteală.

Și în cele din urmă plecară. Bătrâna, muma lui, veselă și plină de admirație, îi înfășură încă o dată în o privire dulce, duioasă, de mumă, și nu se putu opri d'a esclama:

— Talentatu maichiî !..

ARTISTA X.

Sezi, șezi jos... Ce veselă sunt că te văz! Dar bine, te-ai dat afund, dă nu te mai poate vedea omu! Cafea nu 'ți daă... nici dulceață... N'am... M'a lăsat servitoarea și a plecat... E ceva îngrozitor!... E ceva ne mai nepomenit...

Și zicând vorbele acestea trecu în o cameră de alături ca să ia cutia cu tutun. Intorcându-se, începu din nou: „Nu fumezi... Bine faci... Eă una nu pot un minut fără țigare... Singură cuc, toată ziua... mor de urit... Mă cert cu slugile.. învăț rolul, mănânc, și până seara la ora repetiției nu mai am nimic de făcut. Ziua mi se pare lungă. Mai am noroc cu o vecină care vine din când în când p'aică. Femeie simplă, ce să vor-

bești cu ea? Imi spune despre bărbată-său câte și mai câte. Pe urmă, ciorapi, cămăși, spălătoareasă, tăetor de lemne. . încep să casc și moțai. Ii vorbesc une-ori despre teatru, despre intrigele de culise, de rolurile ce am jucat în viața mea, și ea începe să casce și moțae. Altminteri e o femeie bună.

E lucru rar să 'ntâlnești în ziua de azi o femeie cum se cade! Duminică joc un rol nou. Să vii negreșit la teatru. Să mă vezi!"

Începu să cânte:

„E noapte, stelele pe cer
Clipesc din ochi la omenire,
Inamoratul cavalier
Cu draga lui are'ntelnire...

„La opt!" — i-a zis cu glasul ei —
„Să mi te afli negreșit
Colo în fund pe lângă tei.. "
Și el aleargă fericit...

„Bată-l Dumnezeu de cavalier! Pe Duboisel îl face Nicu... O să'l ciupestc să leșine. Ce om caraghioz!

Începu să rîză.

În rîsul ei, sgomotos, nervos, cu lacrimi, rîs de femeie grasă, i se mișca sînul și pântecile ca și cum ar fi fost pusă pe arcuri.

„Dă nu mi-ăr fi d'abună!

Azi m'a mâncat nasu și am sughițat. Știu ce m'așteaptă! Iar vr'o supărare, iar vr'o cleftetire. Rea e lumea asta d-le! Nu găsești nicăeri sinceritate! Totu e prefăcătorie! Uite, unu p'altu vrem să ne mâncăm de vii! Ah! și mai ales când n'ai pe nimeni pe lume! Mamă! mamă! cum stai tu singurică la cimitir, în pământ rece.. Uite, d-le, ce 'ți rămâne în lumea asta! Un portret. Toată ziua, când sunt singură, mă uit la portretu mami, care e colo 'n colțu salonului. Ce bine e scoasă! Ce mult seamănă! Mamă, mamă, ce te uiți așa la mine? Pari supărată. Mititica, ce ochișori blânzi, ce guriță mică, făcută numai pentru mângâeri; ce obraji frumoși! Așa se pieptăna tot d'a-una, cum o vezi, cu părul pe tâmple. Nu pot să uit cea din urmă privire a ei. A deschis ochii mari și s'a uitat la mine. Așa a murit. Ce o fi vrut ea să 'mi spue?“

Incepu să plângă. După un moment de tăcere continuă:

„..... Omu e mai tare și de cât fieru... Dar ce ai făcut de nu te-ai mai zărit de loc? N'ai văzut rochia care mi-am făcut'o pentru rolul din: *Min-cinoasele*. E de brocart... M'a costat două sute de

francî. Pe luna asta am rămas lipită de săracă.
Dar o să fiu bine, Duminică.

Ajunge, iacă'î împreună,
Se 'ntreabă dacă se iubesc,
Iar razele ce cad din lună
Pe a lor fețe se topesc..

— De ce ești palidă? o 'ntreabă;
— De ce ești palid? zise ea...

Muzica acestor versuri e urită, e nesuferită, e îngrozitoare. Imi vine atâta greață când o cânt în cât vërs strofele... Titi să mărită, ia un ăsta... un funcționar. Ce a vëzut la ea, nu știu! Par'că e o ciumă. Figură lunguiață și slabă, ochi negri și grozav de mari, peliță albă ca laptele... O să facă bărbată-sëu economie de pudră! Toți zic că are ochi frumoși și mari. Eă nu știu unde le-o fi frumusețea! I-am zis într'o zi: ce vrei să mă sorbi de te uiți așa la mine? Mă crede dușmană. Auzi, dacă mă pot eă înjosi s'o dușmănesc pe dumneaei, o începătoare!.. Dar mi se pare că nu stai bine acolo. Treci aci, pe canapea; e mai bine. Sița zicea azi: *mon mari* în sus, *mon mari* în jos. E apucată de ametei. Și să vezi mândrie și fudulie, domnule; și să vezi

mutre! Azi treceam pe pod și m'a `salutat Ionescu. Ce om nobil! Ce figură distinsă! Ce eleganță! Tot-d'a-una a știut să se îmbrace! Intr'o seară m'a întâlnit prin culoarele teatrului. Apoî: madam, așa, madam, pe dincolo. Sărăcuțu. L'a cunoscut bine pe frate-meu... Ce era casa noastră o dată! Cine nu venea? Cine! Ai văzut portretu meu din odaia d'alături? Acolo sunt cum eram la opt-spre-zece ani. Mititică, cârnicică, obrăznicuță... Mă întreba Victor o dată: „Cine e această damă?“ Ce-am mai ris. Rămăsese cu ochii blejdiți la portret. — Dar nu seamănă cu d-ta, — zice el. Ha! ha! ha! — Dar vrei să șă-guești — zice el — Ha! ha! ha!

Cum te schimbă timpul, dragă domnule! Iată cum a lăsat mobila din casă, păcătoasa de servitoare! Prafu de două degete peste tot. Mî-a spart o lampă și vr'o zece pahare. Cunoști romanța care începe ast-fel:

I-am scris aseară o scrisoare...

Melodia e admirabilă. O cânt tot-d'a-una după masă. Ea ține loc de *dessert*. Mî-a perit din casă trei batiste de olandă și o *verighetă*. Să vii Du-

minică la teatru, să nu faci cum-va să nu vii!
Să mă ascuți :

— Domnule Piperol ! sunt trei luni și mai bine de când ne-am văzut...

Asta e replica care i-o dau dobitocului de Piperol. Să nu mă spui, zău, să rămâie între noi ! Pă Piperol îl joacă Mișu. Sunt bine cu el. Pă urmă, Piperol vorbește ceva și 'mi dă următoarea replică :

..... ești așa dar mirată ?...

Și eă încep cu glas dulce și cu gura mică :

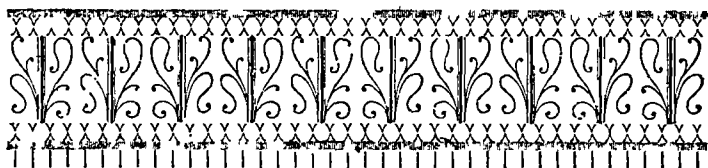
— Nu știu ce să zic, d-le.,

Și o țin așa vr'o zece minute.

Dar dă-le dracului de roluri ! Alt ceva n'avem de vorbit ? Uite, să vorbim de alt-ceva. Spune și d-ta ceva.

BABA VIȘA

O fi fost frumoasă acum cinci-zeci și cinci de ani, o fi fost naltă haba Vișa. Acum și-a pierdut orî-ce urmă de frumusețe, e mică și îndesată, puțin cam gheboasă. Fața îi e uscată, numai pielea pe os. Pe frunte, pe lângă gură, sbârcită foc. Ochii mici și duși în fundul capului, sunt apururea umezi din pricina guturaiului care n'o slăbește nici vara, nici iarna. Și tușește, tușește! Tusea ei nu e de erî de alaltă-erî, ci de ani de zile! S'a învățat cu ea ca și cu graiul. Spune o vorbă, tușește de trei ori, oftează de patru ori. Când tușește, i se roșesc puțin obrajii ofiliți, îi es ochii din cap, scoate vârful limbei, îi curg lacrămile pe față, i se întinde pielea pe beregată.

și „mărul lui Adam“ îi iese mereu în afară, mișcându-se cu iuțeală, „Of! of! Doamne, Doamne!

— Bătu-te-ar Dumnezeu să te bată de tuse!— Doamne iartă-mă!“ ó auzi exclamând după fiecare acces de tuse.

Baba Vișa trăia înainte din datul cu cărțile, dar, de când „s'a deșteptat lumea“ nu mai are căutare. Pe urmă, nici nu prea vede. Nu poate ea să zărească omu, cum trebuie, dar mite niște picățele roșii și negre ca cele de la cărți!

Acum cere.

Sâmbăta pleacă în zori de zi și isbește zece, două-zeci de uliți d'ale mai prima. Stă în ușa prăvăliei saŭ birtului câte cincî minute, dă din cap, să șterge mereu la nas cu mânica scurtei-cii și 'și pironește ochii pe câte cine-va. I se zice: „Crede, crede; nu e jupânu acasă!“ Ea stă. I se zice: „Pleacă, babo, nu înțelegi!“ Ea stă și nu pleacă până ce n'o ia cine-va la goană cam pe îmbrâncite. După ce și-a umplut basmaoa roșie, traista, sînul, cu lucruri d'ale mîncării, ea tot mai cere.

Duminica aleargă din biserică în biserică. Știe unde se sfîrșește slujba mai iute și unde mai târziu. Stă în tinda bisericeii și când es oamenii

Începe pe un glas plângător să ceară: „un go-logănaș, ce vă lasă inima.“ Dacă cine-va dă altui cerșetor sau cerșetoare și ei nu, începe să se certe și ține-te! „Ponivosule. Te vîri în ochii omului! Lasă creștinul să dea cui o vrea, ce 'l lasă inima. Îi eî omului sufletul de la gură!“ Sau: „Nu vă mai satură dracu—Doamne iartă-mă! O să muriți de lăcomie!“

Și aleargă la altă biserică suflând, mușcând din vr'un covrig și curgându'i balele, urmată de zece—două-spre-zece tofologi și tofoloage înghețați, cu mâinile vîrite în mânicele gheroacelor rupte și pline de pete grase.

Această suită, drept ori-ce răspuns la vorbele eî, mormăește cuvinte neînțelese, blesteme și înjurături.

După ce cere la șapte—opt biserici, se duce acasă prăpădită de oboseală.

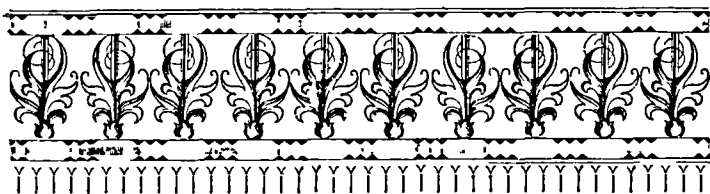
În timpul săptămânei, când nu e rost de cerșit, trage cu urechea pe unde e vr'un mort și aleargă pe fugă. Aci, face ce face, și ia zăbranic negru și făclie de ceară; hăpăie, până zice că nu e ea, colivă.

Mahalagii cari o cunosc, spun că are bani înodați cu zece noduri în basmale și testemeluri

și că nu cheltuește nici lăscăe, măcar s'o pică cu ceară. Dacă o întreabă cine va: „Cum o mai duci babă Vișo?” ea răspunde pe un glas jalnic și pițigăiat, glas ce pare eșit din fundul rinichilor și al bojogilor: — „Nu mai e de trăit! Nu'ți dă nimeni în ziua de azi nici o para frântă—să te vază lungit. Și dacă ți-o dă, ți o ia și pe ăia, alții: băcanii, cărciumarii, cizmarii!... iac'așa... vai de lume!...”

Și se pune pe tuse.

SĂRUTAREA

Adoua. scrisoare a ei coprindea numai aceste cuvinte:

Dionisie,

Vino diseară. Am să'ți spun numai două vorbe. Să nu te vază nimeni.

Elena.

După cât se vede, scrisoarea ei e mai scurtă de cât o telegramă; ea nu conține de cât două rânduri, cu toate astea, mie 'mă-a trebuit o zi întreagă ca s'o citesc. Vedeam bine ce voește să 'mă spue și cu toate astea par'că nu citeam tot; par'că 'mă mai rămânea în tot-d'a-una câte

ceva neobservat. Fie-care cuvînt devenea frază, fie care frază îmi părea o pagină largă. Citeam printre rînduri. Dam cuvintelor toate înțelesurile ce ar fi putut ele să aibă. Examinam forma literelor. Cercetam să aflu, după iuțeala sau încetineala cu care a scris câte un cuvînt, ce sentimente a predominat'o în momentul acela.

Din toate voiam să trag concluzii. Afară d'asta nu mă puteam sătura citind aceste rînduri cari păreau pentru mine două game muzicale ce conțineau notele cele mai dulci, cele mai suave. Ele promiteau sufletului ceva plăcut dar tainic, ceva ce nu se poate descrie, dar care se simte numai. Ceva ca un farmec, ca o adiere a fericirii și care mă făcea să fiu vesel, nervos, prea mulțumit de orî-ce, distrat peste măsură.

Și cu cât ora întîlnirei se apropia, simțeam că emoțiunea începe a predomina peste toate celelalte sentimente. 'Mă era cam frig. Mai ales mâinele par'că 'mă erau de ghiață. Simțeam, în fine, ceea ce simte omul cînd este chemat pentru prima oară înaintea unor judecători.

Ce mai avea oare să'mă spuie? Nu'mă spusese ea tot în aceste două cuvinte: *te iubesc?* Credeam inutil a mai adăoga ceva. Cu toate astea un alt

gînd îmi zicea că nu e destul; că trebuie să 'mî spuie multe și să'î spui multe. Aveam într'adevăr și ce să'î spuî și ce s'o întreb. Dar atunci, pentru ce când mă aflam aproape de dînsa nici un cuvînt nu'mî mai venea pe buze? De ce'î vorbeam numai cu ochii? Da, aveam foarte multe de spus.

Simțeam neapărată trebuință să'mî desvelesc sufletul în fața ei și să încep a'î spune lunga și nesfîrșita poveste a dragostei. Cîte nu sunt de vorbit, de șoptit. Fie-care lucru ce vîz îmi naște în minte o idee care trebuie să 'î o fac și ei cunoscută. Intîmplări neînsemnate, cuvinte fără importanță, dacă aũ amestecate în ele ceva de iubire, 'mî par vrednice d'a fi cunoscute și de ea.

Cînd întinericul nopții începu să se lase, în sufletul meu începu să se facă lumină. Amorul își aprindea candelile sale.

De la fereastra mea priveam la fereastra ei. Nu se vedea nici o lumină. Nu sosise încă ora. Tocmai după ce s'a înoptat bine am zărit la geamul ei o luminare. Cînd am eșit afară, am vîzut că mă înșelasem. Lumina ce vîzusem era luceafărul care strălucea pe bolta albastră a cerului. Cu toate astea am plecat la dînsa. Am trecut

prin alee, am intrat în sala cea lungă și întune-coasă pe unde ea avea obiceiul să se întâlnească cu mine.

Era prin sală. Am cunoscut aceasta după fișiitul rochiei ei care se auzi de o dată prin întuneric. Am stat în loc ascunzându-mă dupe o coloană de marmoră. Inima 'mi bătea cu putere. Un servitor trecu somnoros pe lângă mine și aprinse a lene una din lămpile săleii. Lumina acestei lampe voia să mă trădeze Venisem prea târziu.

Servitorul căscă de trei ori și pieri de lângă mine. Atunci de după o altă coloană de marmoră, din capătul cel alt al săleii, apăru Elena. În vârful degetelor și repede ca un fulger trecu pe lângă mine. În acest sbor, sgomotul produs de atlasul rochiei ei semăna cu sgomotul ce'l fae frunzele când sunt scuturate de vânt. Fu un freamăt plăcut urechilor care nu se mai auzi apoi. Trecând prin dreptul meu lasă în urmă'i un parfum dulce și molesitor. Părea că respir altă atmosferă. Cele două căpătâie ale salei erau în întuneric; mijlocul ei numai era puțin luminat și când scosei capul ca să mă uit după dânsa, pe peretele din fața mea se desină o umbră colosală, care putea să spuie ori-cui că eram acolo, ascuns ca un făcător

de rele. Ea de sigur a văzut gigantul de pe pe-rete, cu nasul lung căci 'i-am auzit risul ușor și copilăresc.

S'a întors iară înapoi, de astă dată mai încet. Trecând prin dreptul meu am înaintat spre dânsa. A pus degetul la gură și 'mă-a făcut semn cu mâna ca să nu mă mișc din loc. M'am retras iar la locul meu. Mâinele și picioarele 'mă tremuraū. N'aș fi putut să articulez un singur cuvânt Ea s'a dus înainte. S'a oprit într'un colț unde s'a uitat cu multă atențiune la obiectele de prin prejur. Par'că voia să întrebe pe fie-care umbră în parte dacă nu cum-va are ochi și urechi. S'a uitat la toate colțulețele, la toate locurile pe unde s'ar fi putut ascunde cine-va.

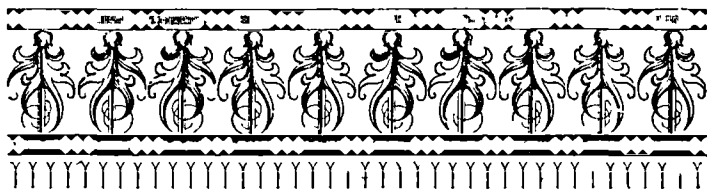
Veni apoi d'a dreptul la mine. Când mai avea un pas de făcut ca să mă atingă, un sgomot ușor se produse. O rîndunică intrase nu știu pe unde în sală și în sborul ei se lovea de toate geamurile Până să'și esplice cauza sgomotului ea a dispărut în fuga mare coprinsă de spăimă. Sgomotul acesta în cele din urmă nu se mai auzi. Li auzii din nou fășiitul rochiei. Era galbenă la față și mâinele îi tremuraū cu putere. Imi zise: Dute! Voi să plec ca un neghiob neînțelegând limbajul amo-

rului. Ea mă ținu însă de mână. Voi să mai zică ceva dar rămase cu gura deschisă și cu degetul pe buze. Un picior era deja gata de plecare. Cel mai mic sgomot 'mî-ar fi răpit'o din apropierea mea. Tăcerea însă era adâncă. Îi apucaî amîndouë mâinile și privii lung în ochii ei. Tremuram amîndouî și par'că așteptam să auzim ceva sau să vedem ceva. De o dată se făcu întuneric. Lampa nu mai lumina: fumea.

Năvălirea de o dată a întunericului în sală o sperie și o făcu să se smucească din mâinele mele. O apucaî în brațe și o strânseî cât putui. Am simțit buzele ei calde și umede că se ating de buzele mele, repede, și rămân așa lipite mult timp.

În vremea aceasta cine-va a aprins o altă lampă din sală și acel cine-va a trecut pe lângă noi. După aceea a mai trecut, dacă nu mă înșel, încă două sau trei inși. Noi însă n'am văzut pe nimeni, căci nu ne-am putut trezi din beția primei sărutări.

NOAPTE DE IARNĂ

M^e întorceam în București după o vacanță de câte-va zile. În vagonul de clasa II înghețasem cu desăvârșire și așteptam sosirea trenului în gara Filaret cu mare nerăbdare. Eram posomorit. Numai gândindu-mă la locuința mea goală, tristă și înghețată mă coprindeau fiori. Nu se făcuse în odăița mea din strada Silfidelor foc de zece zile. Cine era să'mi facă? Cu proprietăreasa casei vorbeam numai o dată pe lună, când îmi plăteam chiria. În celelalte zile nu mai risipeam nici o vorbă. Treceam unul pe lângă altul schimbând câte un salut rece, întocmai ca niște streini. Nu se interesa de loc dacă eu mai

trăesc saŭ am murit în camera mea rece, întunecoasă, umedă, cu pereții tapetați cu hârtie mohorită. Nu mi se întemplantase până atunci să văz o femeie mai rece și mai indiferentă ca această proprietăreasă. Familia ei era tot ca dânsa.

De aceea eram cât se poate de trist gândindu-mă la primirea ce era să mi se facă la sosire, și la interiorul pustiŭ ce mă aștepta. În ferestrele vagoanelor isbea zăpada amestecată cu ploaie. Roatele trenului mormăiaŭ cântecul lor Wagnerian. Lampa atârnată d'asupra mea sta să se stingă. Pe lângă mine sforăiaŭ o damă și un domn care legănați de tren, se loveaŭ de multe ori unul de altul. Când se isbeaŭ mai tare deschideaŭ amândouă ochii speriați și roșiți de somn, se priveaŭ cât-va timp și apoi îi închideaŭ iar.

Nimeni nu mai vorbea nimic și, în tăcerea asta adâncă, zgomotul viscolului unit cu uruitul ritmat al roatelor se auzea deslușit și îmi umplea sufletul de melancolia cea mai negră. Câte un sforăit supărător răsuna la intervale într'un colț. Mi se părea că ne ducem cu iuțeala cea mai mare în țara întristării unde toate inimile gem sub aceeași povară.

În fine un fluerat prelungit ne-a făcut cunos-

cut că trenul intra în gara Filaret. Ne-am scoborît pe peron. Până să ajungem în sala de așteptare eram toți albiți de zăpadă pe haine.

N'aveam cu mine bagaj și deci putem, în lipsă de birje, să merg pe jos acasă. La eșire însă, dedei cu ochii de d-na Fioreanu care cât mă văzu mă apucă de mână și mă trase d'o parte ca să nu mă isbească o cârucioară plină cu colete și cu giamantane pe care o aducea în fuga mare două hamali. Imi spuse că a fost în clasa I, că vine de la Giurgiu unde a petrecut sărbătorile la niște rude, că e cu fetele sale. Mă chemă apoi în sala de așteptare ca să vorbesc cu ele. Trimeseseră să le aducă două birji, căci nu putuseră prinde nici una din cele aflate în fața gării și asta le făcea să aștepte acolo cât-va timp.

Vězându-mă cele trei fete ale doamnei Fioreanu scoaseră o exclamație de surprindere plăcută și se grăbiră pe rând a întreba:

- Ai fost în tren?
- In ce vagon?
- In ce clasă?
- De unde vii?
- Ai găsit birje?
- Mergi cu noi până acasă?

Aerul vesel al acestei familii îmi descreeți puțin fruntea. Părea că respir în jurul lor o atmosferă de fericire. Incepu să mi se descleșteze gura. Un zîmbet rece și silit îmi mai goni nori de pe frunte. Le răspunsei mai mult prin da și nu. Dar copilele acestea frumoase nu mă lăsară mult timp în starea în care mă aflam. Mă înconjurară. Una din ele mă netezi pe păr, alta mă șterse cu batista pe frunte. Mă întrebară să le spuî de ce sunt așa trist. Le spusei că din pricina timpului urît. Imî aduseră aminte mulțime de lucruri, mulțime de glume, de petreceri de altă dată. Imî spuseră că trebuie neapărat să merg cu ele și să staî la dênșii câte-va ore în seara aceea. Imî deteră din bomboanele ce le aveaî de la o logodnă a unei prietene a lor. Imî deteră să citesc niște scrisori primite de la un frate al lor aflat la Liège. Incepusem să 'mî mai desmorțesc inima 'mî înghețată.

În fine d-nu Fioreanu, care plecase dupe trăsuri, se întoarse strigându-ne de la ușe ca să luăm tot ce avem și să venim la scară. Eî luaî în mână două cărți de versuri ale fetelor. Fetele luară alte lucruri ușoare. Hamaliî duseră la trăsura cuferile.

Ajungând acasă, găsirăm salonul și trei camere iluminate și bine încălzite. În salon aștepta d-na Voianu cu fetele, d-na Stolescu cu fetele și alte prietene de prin vecinătate. Primirea fu foarte veselă, foarte sgomotoasă. Se sêrutară, se îmbrățișară. Par-că veneau cine știe de unde.

Lumina aceea mare și căldura dulce, privirile acele multe și frumoase țintite asupra mea, zîmbetele plăcute, rîsetele neîntrerupte, gălăgia aceea mare îmi schimbară cu totul dispoziția posomorită de mai nainte. Dar fetele tot nu erau mulțumite. Mai descopereau ele oare cari nori foarte ușori pe fruntea mea. Voiau cu tot dinadinsul să mă vază vesel cum eram eu de obicei. Și au reușit în cele din urmă. Cântară la piano. Jucărăm câte-va cadriluri, câte-va polci. Jucai cu toate fetele aflate acolo. Jucai în cele din urmă și cu mamele lor. Eram singurul dănțuitor printre atâtea dănțuitoare frumoase. Am strâns la piept atâtea sânurî calde, am strâns cu mâna atâtea taliî subțiri, atâtea mâini albe! Incepurăm apoi să jucăm diferite jocuri de copii, ca *baba oarba* și altele. Câștigam mai tot-d'a-una eu în jocurile astea și în cazul acesta aveam dreptul să sêrut pe toate fetele. Dacă nu câștigam era

și mai bine. În acest caz mă sărutați toate fetele pe mine. Câte o dată buzele 'mă par că se lipeau de câte un obraz alb și sêrutarea era lungă. Unele fete în momentul când le sêrutam scoteau câte un suspin semnificativ. Altele puneau mâna în dreptul inimei ca și cum ar fi voit să-și înăbușească o emoție. Aș fi voit să nu se mai sfîrșească nici o dată aceste jocuri. Mă îmbătasem peste măsură de parfumuri, de fișiiitul rochilor de mătase, de priviri fermecătoare, de cuvinte dulci, de sêrutări de foc. Aș fi voit să ție tot restul vieții mele ast-fel, fără întrerupere. Imi venea să țiu acul de la ceasornic în loc, ca să nu mai înainteze!... Dar... ora era deja foarte înaintată; era 12 și jumătate noaptea.

D-na Fioreanu veni în camera unde petreceam noi, în cele din urmă, și ne spuse că toate doamnele vecine care veniseră voiau să plece. Acesta era semnalul de despărțire.

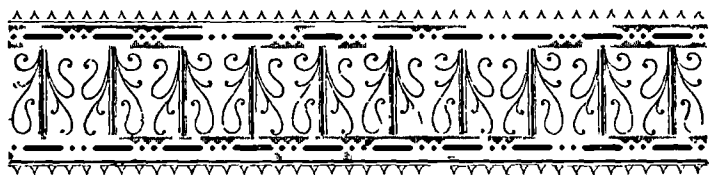
Ne-am despărțit.

Am plecat prin frig și prin ninsoare către locuința mea. Nu m'a primit nimeni. În salonul proprietăresei la care stam cu chirie era mare serată cu danț, cu muzică. Când am intrat în odaia mea am fost văzut de dânsa și de fetele

ei dar nici nu'mi-aŭ mulțumit la salutarea mea. Aŭ închis repede ușa dupe ele. În camera mea era mai frig de cât afară. N'aveam luminare, nici chibrituri. Intrând prin întuneric m'am împedat d'un scaun și am căzut cu sgomot jos. Am dibuit apoi cu mâinele și am ajuns până la pat. M'am culcat, și pe când sunetele de la piano din salonul proprietăresei unite cu cântecele sinistre ale Crivățului îmi isbeau urechea, mă gândeam la cele întâmplăte în seara aceea și de multe ori mă întrebam — în urma acelei treceri brusce de la fericire la durere — dacă nu cumva am visat?...

O PÂNZĂ

Amicului meu A. I. Hodoș

Isprăvisem școala de arte frumoase din București — zise pictorul George Valuianu începându'și povestirea sa — și mă stabilisem pentru cât-va timp în orașelul B... Arar mi s'a întâmplat să văd niște pozițiuni mai frumoase ca pe acolo. În partea despre răsărit a orașului se vedeau în depărtare munții de o culoare albastră-roșiatică, iar în partea despre apus începea pădurea lungă d'o jumătate de poștă; de altă parte era crângul plin cu sălci și cu arțari care 'mi oferea ochilor o sumedenie de nuanțe necunoscute încă. Seara rămâneam fermecat în fața câte unui frumos apus de soare. Imi umpleam paleta cu roșu,

cu negru și cu galben. Dar îndată se întuneca. Părea că un mare artist își schimbă minunatele-i tablouri executate pe imensa pânză cerească. Cerul devenea d'un albastru așa de frumos în cât uitam apusul de soare și îmi umpleam paleta de albastru. In zilele când luna era plină, acest albastru era înecat, era vrăjit de raze galbene-argintii și lua o nuanță fermecătoare pe care cu greu ași fi putut'o reproduce pe pânza mea. 'Mi amintea acest albastru de ochii frumoși ai unei fete frumoase, și când mă uitam la cer îmi părea că sunt privit prin ceața lacrimilor de ochii acelei copile.

Nu puteam să mă satur de privit. Voiam să mă îmbăt de colori — ca să mă exprim ast fel. Alesesem două-zeci de colțuri de pădure, două-zeci de colțuri de crâng, două-zeci de colțuri de cer. Nu știam cu care să încep. Ași fi vrut să le încep pe toate de o dată.

Intr'o zi însă bunică-mea, care locuia în acel oraș, veni la mine însoțită de o fată prea frumoasă. Imi spuse că îi este vecină și că o chiamă Marioara.

Nu'mi puteam lua ochii de la această fată. Pe când îmi vorbea, eu îi analisam trăsurile feței

Simțeam o dorință irezistibilă d'a copia pe pânză aceste trăsuri. Dar cum era să fac? Am spus bunicii dorința mea și ea a comunicat'o fetei care a primit cu plăcere. Nu știam unde mă aflu de bucurie. Am renunțat la peisage. Oare un portret de femeie nu face mai mult de cât douăzeci de peisage?

După câte-va zile, Marioara a venit gătită în rochia ei de sărbătoare. Am așezat'o pe un scaun și în ziua aceea i-am luat conturul. Am privit'o cu lăcomie. Am pus pe paletă alb de crin, roșu trandafiriū, roșu închis și negru. Apoi a plecat. Până a doua zi mi s'a părut un secol.

În fine a venit și s'a așezat, roșie la obraji, pe scaun. Era foarte emționată. Am așteptat cât va timp. Obrajii ei însă se aprindeau din ce în ce mai mult. M'am mulțumit a 'i face numai pērul cu cel mai închis negru și buzele cu cel mai închis roșu. În ziua următoare obrajii îi erau tot roșii. Am așteptat iarăși în zadar ca fața ei să 'și reia nuanțele'i obișnuite.

I'am făcut îmbrăcăminte și am isprăvit pērul. Am amânat iarăși executarea feței. Nu puteam să o fac cu obrajii congestionați. Apoi n'a venit vr'o zece zile.

Când a intrat în casă, după această lipsă, era palidă la obraji. Mî-a spus că a fost cam bolnavă. Stînd pe scaun nu s'a mai înroșit de loc la față. I-am făcut ochii și am stîrșit unele părți începute. N'am vîzut'o apoi trei zile. Cînd a venit era și mai palidă. Acum nu puteam să 'i fac obrajii din pricină că erau palizi. Ași fi vrut ca să aibă figura de mai 'nainte, figura dîn ziua cînd am vîzut'o pentru întîiași dată. Am mai așteptat. Ea a lipsit o sîptămînă. A venit iar o zi. A lipsit pe urmă trei zile. Apoi a venit două zile d'a rîndul. Era tot palidă. Părea că suferă de ceva.

N'am mai vîzut'o apoi trei sîptămîni. Cînd a venit iarăși era mai palidă ca tot-d'auna. Lucru acesta o făcea să fie și mai frumoasă.

Fiind că se apropiase timpul plecării mele la București, m'am hotărît ca să'i fac obrajii oricum or fi. Am lăsat la o parte paleta cu culori trandafirii și am pus pe o alta: alb, galben, verde, puțin roșu și negru. I-am făcut și fața. Semăna de minune.

Dupe ce am terminat portretul ea 'mî-a zis cu un aer plîngător :

— Pecat că s'a isprăvit!

— De ce? am întreat'o eă.

— Acum n'o să mai pot veni pe la d-ta!....

Incepuse să mă iubească și — dupe cum am aflat și de la bunică-mea în urmă — ea venea așa rar să pozeze numai și numai pentru a mă face să întârziez mai mult în orașul acela.

Am înțeles atunci cauza palidității obrazilor ei! La marea expozițiune ce se făcu în toamna anului acelaia portretul Marioarei ocupa unul din locurile principale, iar dedesuptul lui se afla scris:

Portret de fată bolnavă de iubire:

INTERIOR

De când suiam scara îngustă de scânduri aproape nedate la rindea și vepsite par'că cu cerpie, auzeam în odaie la Lățeanu, vorbă, risete. Când pășii însă cea din urmă treaptă, se făcu tăcere; apoi se deschise o ușe și un cap ciufulit de femeie, apăru în deschizătură:

— Nu e acasă d-l Lățeanu...

Eram gata să mă întorc; când auzii un glas mai depărtat:

— Vino, sunt acasă!

Capul ciufulit de femeie se trase înapoi și ușa se închise.

Auzii înăuntru:

— Se face una ca asta?...

— Lasă dragă, nu e nimic... E un prieten bun... Nu te jena...

— Dar... dar... dar...

Lățeanu îmi deschise ușa și intraî.

Femeia, aproape desbrăcată, cu părul nepieptenat și căzut în neregulă pe spate și pe sin, galbenă ca ceara prin părțile feței pe unde nu avusese timp să se atingă cu pudră; se înfășură, repede și cum putu, într'un șal cenuși cu ciucuri. Un braț îi rămase afară, un braț subțire și alb; un os. Nu știa ce să facă de ciudă. Se uita rău la Lățeanu, se uita nedominită și cu un zîmbet rugător către mine. Iși așeza mereu șalul fără să poată reuși să 'și ascunză tot trupul în el. Din când în când făcea mișcări nervoase și esclama: „oh! ah! e neexplicabil!“ Iși da părul când într'o parte când într'alta. Ar fi dat mult să aibă în momentul acela un paravan nalt, cât de nalt; gros, cât de gros!

Lățeanu o ducea într'un rîs, un fel de hăhăit mecanic:

— Dar șezi, șezi... Nu sta în picioare... Staî pe pat... staî pe scaun... Aici locuiesc eu... Îți prezint pe Leni... Ei, Leni, îți prezint pe amicu

meu... Nu te jena, îți spuî, e un amic bun... N'o să te mănânce!... A mai văzut dumnealui femeii...

Ea făcu un compliment. Șalul îi căzu după umeri. Se suci, se înfășură din nou. Îi rămase însă desvelit un genuchiū. Intindea de șal; dar șalul nu era mare.

Lățeanu se așeză la masa de lucru și continuă să scrie un articol început.

— Mă ierți pe mine, nu e așa? Mai am câte-va rânduri și isprăvesc. Trebue să'l isprăvesc neapărat acum... Mi'l cere azi... Stai, citește ceva... Vorbiți, eu nu mă turbur...

Mă sculaî și voiî să plec.

El, cu aer supărat, aproape se răsti la mine:

— Mă mânănești!... Îți spuî drept că mă mânănești.. Pleacă dacă vrei să nu'ți mai întinz mâna pe vitor... N'ai mai venit nici o dată pe la mine și tocmai acum când veniseși... mă superi... stai locului... isprăvesc acum... iartă-mă și tu... Iată, aveam să mai scriū cinci fețe, scriū numai două... mă rezumez... Citește ceva... Sunt destule cărți p'aici. Leni, deschide dulapul cu cărți...

Leni se uită rău la el și dete din umeri. Apoi lăsă ochii în jos și începu să frece cu unghia o pată de pe șal.

El, înmuiă condeiul în cerneală, închise ochii pe jumătate și se scufundă cu totul în subiectul său. Părea că nu mai vede pe nimeni prin prejur. Scria câte un rând, îl ștergea repede cu câte o ștersătură groasă, nervoasă. Scria apoi d'asupra alt rând cu litere mărunțele. Printre cuvinte mai vira altele pe care le înconjura cu semne în formă de ciudate paranteze; d'asupra acestora altele și altele, Păreau rândurile niște șiruri de case cu câte un etaj, cu câte două, cu câte trei. Ii pica condeiul câte o dată. Atunci ridica iute foaia de hârtie, o ducea la gură și lungea picătura de cerneală care une ori se revărsa peste buză în jos și îi mânja bărbia. Alte ori puneă nisip peste pete și se umplea pe degete. Fie-care grăunte îl enerva la nebunie. De multe ori, din repeziciune, înmuia căpătâiul cel-l-alt al tocului, sau un creion după masă, și se umplea pe mâini și pe manșete și pe haine.

Am aruncat o privire asupra acestui interior. Neregula cea mai mare se vedea pretutindeni. Câte-va dicționare cât toate zilele sub pernă. Cearșeafurile negre cu găuri și cu pete. Din plapomă eșeau prin spărturi șinocuri de lână neagră și albă. Patul în neregulă. Un câine rodea niște

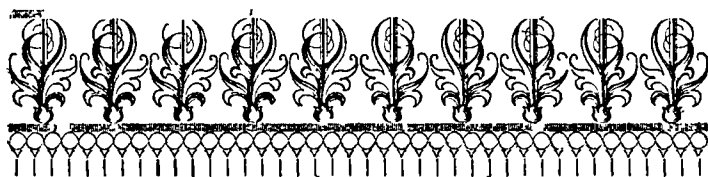
oase sub un pat și nu'î zicea nimeni nimic ; o pisică jegărită se plimba de la el la ea, și'î atingea cu coada pe la nas. Rufărie izinită de nespălare, mototolită între pat și perete, între coloanele sobei. Cărțile cu scoarțele rupte asvêrlite ca cu furca, prin toate părțile. La fereastră, glastre crăpate cu flori veștejite ; cutii de tinichea d'ale regiei, goale ; bibelouri amputate și sgâriate. În perete tablouri puse strâmb, cunune uscate, buchete mari de stof de papură pline de praf, de case de păiajen și de musce moarte. Scaunele cu damască verde plesnită, pătată, găurită.

Pe când priveam aceste lucruri, scufundat în o meditație tristă, fui deșteptat de un fășiit repede.

Leni, folosindu-se de momentul când mă uitam la fereastră, se sculă iute, se îndreptă spre ușe, o deschise și eși. În repezeala ei însă, ușa îi apucă un colț al șalului în închizătură. O deschise din nou spre a'și trage șalul ; era mai mult goală. De necaz, trânti ușa atât de tare în cât îl trezi și pe Lățeanu din aromeala cugetărei lui. El ridică capul în sus și zise :

— Stați nițel ! Mai am două rînduri !

DIN VREMEA RUȘILOR

— AMINTIRI —

De dimineață, cât se scula, trecea pe la mine, și'mi bătea în geam: „Aidi, c'aũ venit răniți!” Și pe maidanul din fața morei de cai, schimbată în baracă sanitară, se vedeaũ căruțele cu soldați răniți în luptele din jurul Plevnei, și s'auzeaũ glasuri răgușite de pahonți sdrențaroși și nepieptanați. Vera și cu alte ajutoare desfăcea fășiile de pânză sau de flanelă, galbene-verzi sângerate, spăla rănile mari, deschise ca niște făgășuri în trupuri omenestii, le pansa în mijlocul gemetelor și al țipetelor de durere.

Când făcea cea din urmă învêtitură de fașe, fixând printr'un ac ce'l ținea între dinți, legătura,

bolnavul îi apuca mâna, o ducea la gură și o ținea cât-va timp lipită de buze. Era și asta un balsam. Unii îi ziceau: „mamă, frumoasă mamă.“ Ea părea nesimțitoare și la durerea ca și la mângăerile lor.

Pe la ora 12, când termina, plecam împreună acasă. O apăram de câinii cari se repezeau la noi să ne sfișie. Asta se întâmpla mai în fie-care zi: Ne vedeam la câte o răspântie înconjurați de zece-două-zeci de câini slabi, negri, cu părul năpărlit, cu dinții amenințători, mârîind, lătrând din toate puterile, executând o bucată muzicală de Wagner, care sburlea peri. Vera mă apuca de mână, mă strîngea, făcea din mine o redută. Descoperisem mijlocul d'a potoli furia câinilor. Indată ce haita se năpustea spre noi, ne opream liniștiți în loc și nu făceam nici o mișcare. Câinii lătrau un sfert de ceas, ca și cum ne-ar fi dojenit pentru ceva, apoi se plictiseau, căscau ca omul cel mai somnoros din lume și se retrăgea unul câte unul, dacă cum-va nu să întâmpla să treacă alt cine-va p'acolo pentru ca ei să-și îndrepteze lătrăturile asupra lui. Rideam mult de diplomația noastră.

Acasă la ea—în *cfartir* cum ziceau sanitarii—

ne aștepta dejunul și nesfârșitele ciaiuri. Ah ! ceaiul ocupă trei părți din viața unui Rus. Samovarul galben-strălucitor și pântecos ca un butoiu, cu coș negru și înalt ca un *joben*, îl zăream de departe și-l auzeam ferbând în clocote. Vera zîmbea când trecea pe lângă el, ca și cum ar fi auzit șoptele plăcute ale unui tînăr frumos îmbrăcat în cuirasă galbenă.

După masă treceam într'un fel de salonaș care mirosea a piele de Rusia. Prin colțuri erau cutere mari cu cercuri de tinichea și geamantane de pînză groasă și cadrilată. Pe toate se aflau lipite bilete albe, dintre cari unele jumătate jupuite, și pe cari se citeau nume de hoteluri din Rusia și România, sau nume de stații d'ale drumului de fer.

Pe masa rotundă din mijloc se afla într'oramă îmbrăcată în pele vișinie, portretul unui ofițer de ulani, blond, cu favorite, cu șapcă. Vera îmi spunea că e portretul fratelui ei. Nu semăna însă de loc cu dânsa.

Ne aducea în această casă samovarul care ferbea duduind. Umpleam paharul și începeam să sorbim. Primul pahar îl beam în tăcere. Ea cugeta. Din când în când nota cu creionul pe niște

foițe trandafirii, țifre și cuvinte rusești. Caracterele cu care scria semănau cu niște pirostrii, crăcane, belciuge. La al doilea pahar conversația începea; la al treilea se anima; la al patrulea făceam sgomot cât deuce-zeci de inși. Vorbeam însă numai nimicuri. Pentru cel mai neînsemnat lucru rideam cu hohote. Ea ridea de multe ori cu lacrimi. Mă necăja cu bucățelele de zahăr. Apoi îmi da, câte nițel, sfărământuri mici. Une-ori îmi arunca în ceai câte un pumn de zahăr. — „Acu e prea dulce; acu e prea amar“. Nici o dată nu ești d-ta mulțumit!“

Al cincilea pahar îl sorbea încet de tot, în timp de aproape o oră. Il sorbea și broda. Lucra cu atâta eleganță! Ridica în sus, până la înălțimea capului, acul cu fir de mătase strălucitoare în partea luminată de fereastră, și îl scobora în jos spre pânză într'un chip foarte grațios. Ai fi crezut că e o mișcare studiată. Ea broda însă tot d'a-una ăst-fel. În timpul acesta adesea nu vorbea nimic. Mătasa albă pe care o broda i se părea poate vr'o câmpie din Rusia, acoperită de zăpadă, iar punctele ce însemna cu firul ei roșu sau albastru, uniforme de ulani și de cazaci.

Mă așezam într'un colț cu paharul de ceai în

mână și, îmbuibat cum eram, sorbeam la intervale lungi. Mă uitam însă mereu la ea. Era un tip de rusoaică frumoasă: Blondă cu un chip aproape rotund, cu un nas mic fără a fi urit, cu ochi negri și cari se înconjurau de un cerc de nuri, când zâmbea. Avea un păr galben, lung și moale ca mătasea. În casă îl lăsa pe spate despletit. De sigur că perdea mult timp cu părul. Când firele erau desnodate din vârful capului, cădea încrețite prin părțile de lângă frunte, tâmples și sin. Căpătâiul coamei de jos, era numai inele. Dar mâinele! Mici, albe, grăsulii, cu gropițe pe la încheeturi. Sub mâneca largă de borangic, brațul mergea îngrășindu-se treptat până la cot, iar de la cot până la umeri avea proporțiile brațului Venerei de Medicis. Înăuntrul mânecii era un clar-obscur fermecător. Pielea albă ca a Magdalenei, primea o nuanță, un fel de nimb, de la albețea cămășii. Mă zguduia din cap până în picioare. Simțeam cum mă robește carnea aceasta minunată, cum mă reduce la ceva fără voință, la nimic. Mă uitam la Vera îndelung și cu nesațiu. Imi venea câte o dată să m'apropii de ea, să mă lipesc ușor de acest trup cald și misterios, să o strâng cu putere ca să'mi înec setea de

voluptate a cărnii. Simțeam cum că e o hrană pentru ochi, pentru urechi, pentru toate simțurile. Și pe când cugetam lucruri d'astea, ea, de multe ori, ridica repede și pe neașteptate ochii la mine și mă surprindea schimbat, cu privirea turbure și pironită asupra-î. Atunci da din cap, făcea din deget o mișcare în semn de imputare dulce și 'mă zicea c'un glas ce'mă pătrundea în inimă:—Ce 'ți-am făcut de mă privești ast fel?

DIN MEMORIELE UNUI OM GRAS

Joi, 17 iulie.

M'am sculat la ora opt și jumătate. Ce greu e să te dai jos din pat când cântărești 150 de kilograme. Se simte neapărat necesitatea de a se inventa un aparat cu scripete pentru rădicarea omului din așternut. Ar trebui, zău așa! Alt-fel ne prăpădim, mai ales în lunile de vară. M'am îndreptat gemând spre ușă și am deschis-o. Razele de soare călduroase care năvăliră în odaia mea mă amețiră pentru un moment. M'am retras. M'am dus la biuroū ceva mai târziu. Șeful de divizie se uita cam chiorâși la mine. L'am auzit șoptind către alt coleg: „O să'l punem pe roate.“ Are dreptate să rîză când e așa de slab și de

uscățiv! Ce n'aș da să fiu și eu ca dânsul! Șezând jos, un picior al scaunului s'a îndoit într-o parte. Era să caz. Mai mare beleaua! Dar m'am ținut bine de masă. Toată cancelaria a pufnit de rîs și toți cei-l'alți funcționari acuzaū pe tapițer că nu făcuse scaunele destul de solide. Avea dreptate. După ce am suflat greu aproape un ceas, am început să lucrez, dar să lucrez nu glumă. Ușierul 'mî-a adus cafeaua cu lapte cu cinci cornuri pe care am mîncat'o. O să mă las de obiceiul acesta d'a lua cafea cu lapte dimineața din pricină că 'mî deschide o foame nebună. Peste două ore era să mor de foame. M'am rezept pînă la birtul din față și am cerut lista de bucate. Am sorbit repede o supă, am mîncat vre-o trei feluri de bucate puse în niște farfurioare ca cele de dulceață. Am mai cerut un biftec, o porție de șfaițer, o plăcintă cu mere și alte prăjituri, o jumătate de oca de struguri, vr'o trei-patru mere, o singură pară, cincî-zeci de dramuri de migdale fără coji și o cafea nemțească cu două coniacuri. Aș fi mai luat ceva dar nu mai avea birtașul nimic pe listă. Trebuia să încep lista iar *d'a capo*. M'am sculat de la masă mai mult flămînd, dar am făcut foarte bine! Doctorul zice: „Nu 'ți încărcă

stomacul! Scoală-te în tot-d'a-una de la masă încă cu puțină poftă de mâncare!" Mă închin acestor precepte. Aș fi mâncat cu multă poftă o înghețată. Dar de unde era s'o iaș? De la birtul meu și pâna la Capșa e o poștă, tocmai o poștă.

M'am întors la biuroū. Aci, foc și pârjol! Directorul striga, șeful de divizie striga, colegii mei murmurau. Din toată gălăgia asta am înțeles numai atât că eu sunt vina că cele mai multe lucrări întârziază! Directorul trecând în cabinetul lui și trântind ușa a bonbănit mai multe cuvinte din care am auzit deslușit pe acestea: „Or să'și vază de slujbă, or să rămâie la birt toată ziua! Nu ne trebuie așa tembeli!" L'am mai auzit și altă-dată pe numitul director numindu-mă fără pic de remușcare: „morun" și zicând către alți funcționari că eu toată ziua abia mă întorc p' o parte și pe alta ca un morun! Nu vreaș să' l blestem de teamă să nu' l ajungă grăsimea mea.

Ah! ce bine era când eram copist! Eram slab și răpcigos. Aveam o redingotă foarte strâmtă care 'mî arăta talia foarte subțire. Atunci să mă fi însurat! atunci să fi murit! Știu că m'ar fi plâns cine-va. Voiū blestema veșnic ora în care am priimit funcția de casier! Funcția asta m'a

îngrășat așa de tare. În zadar am schimbat'o eũ acum căci e prea târziu!

Intorcându-mă acasă de la biuroũ, toată lumea de pe trotuare, ca de obicei, se dete la o parte ca să'mi facă loc. Eram așa de flămând încât îmi lăsa gura apă când treceam pe lângă birturi sau băcăni. De și voiam să mă abțiu d' a lua ceva în gură înaintea mesei, cu toate astea nu m'am putut opri de a nu intra în cofetăria franceză. Aci am mâncat trei indiene, o baclava turcească care să tot fi cântărit o litră și ceva. Am băut vre-o cinci coniacuri și am luat și pentru acasă prăjituri de trei franci. N'aveam mărunțiș mai mult la mine că aș fi luat mai multe prăjituri. M'am dus la Ițic hăinarul ca să'î cer pardesiul ce'î dedesem să'mi potrivească. 'Mi-a spus ticălosul că trebuie să'mi cumpăr altul căci acela nu mai e cu puțință să mă încapă. Îi spusei că 'l-am numai de trei luni, Ițic m'a crezut, a dat din cap și s'a mirat și el de modul repede în care mă îngrășasem.

I'am spus cu glas plângător :

„Mă frate Ițic, sunt vrednic de plâns! Nu mai am acasă nici o haină care să mă încapă. Toate 'mi-aũ rămas strâmpțe. Niște pantaloni largi, bre,

niște adevărați șalvari turcești, acum îmi sunt așa de strâmți că par'că ar fi pantalonii de roșiori or de călărași. Să vezi pe slugile mele, 'i-am spus eu lui Ițic, nu 'ți vine să crezi că sunt slugi, așa de galante ce sunt. Le dau mereu la haine noi noușcare. Cumpăr azi un rînd de haine și peste o săptămână-două trebuie să le dau de po-mană că n'am ce să mai fac cu ele. Nu mai mă încap. Mă ține la subțiori, mă strînge între spete, mă năbușește la piept. Uite așa o să 'mă dau toată averea pe nesimțite, pe haine, pe dracu, pe lacu, și o să rămîi cu deștiul în gură, mă înțelegi!

Bietul Ițic vedea bine că am dreptate dar ce era să'mi facă.

Seara apoi m'am răsbunat pe toate necazurile din timpul zilei. Am mâncat zdravăn: Înainte d'a se aduce supa am ciugulit câte-va mezelicuri, adică vr'o cincî-zeci dramuri icre negre, vr'o șapte-opt felii de salam de Verona, vr'o trei felii de șfaițăr, ceva măslina mari de Volo, nițică șuncă afumată.

Apoi a adus supa. Am umplut farfuria de două ori. Era o supă minunată! Din rasol am luat puțin. Am mâncat însă mult și cu mare poftă

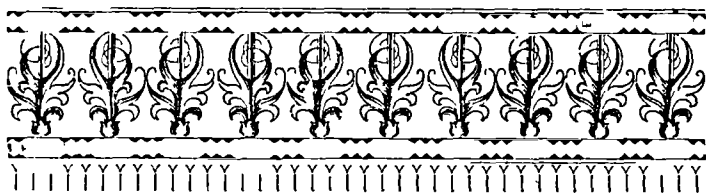
mazăre cu puiū, varză cu carne de porc, fasole verde cu puiū, bamiī cu puiū, mușchi cu soz, pătlăgele vinete împănate, un fel de pește gătit cu vin și cu nucī, felii de carne de vițel cu sos de pătlăgele roșii.

Friptura de curcan a fost o minune a artei culinare.

Am mâncat și ștrudel cu mere cum și toate prăjiturile ce cumpărasem de la cofetărie.

Prânzul ăsta, destul de frugal, mī-a adus mare dispoziție. Am început să cânt. Vinul care l'am bătut după masă mī-a mărit și mai mult dispoziția. Imī venea să sār dar nu puteam nici să mă mișc. Peste două ore m'am dus la teatru unde am stat în picioare deoarece socotisem dintr'o aruncătură de ochiū, că n'o să încap în fotoliul destul de îngust din stalul întâiū!...

F A R N I E N T E

(DIN NOTELE UNUI OM AVUT)

— —

24 Noembrie.

N'am putut dormi toată noaptea: M'am întors și pe o parte și pe alta de o mie de ori, fără ca somnul să se îndure a'mi închide ochii. Toate prostiele din timpul unei luni întregi îmi treceau prin minte și mă țineaă deștept.

Și cortegiul lor era lung, lung fără fine ca o procesiune oficială. Mi am adus aminte de toți nebunii și de toate nebunele, de toți proștii și de toate proastele, am vorbit cu toți căci par'că le auzeam glasurile lor supărătoare vijiindu-mi pe la ureche ca o bucată muzicală de Wagner sau de G. Ștefănescu. In zadar îmi scuturam capul

ca să gonesc toate ideile astea din creeri! In zadar îmi astupam urechile! Eram mai nefericit și mai torturat ca un privitor din stalurile de lângă orchestra teatrului național! Către ziuă obosit a început să mă fure somnul. Dar ce folos? Părăsindu-mă sgomotele lumii imagine care trăise în creeri mele, începu lumea reală cu zgomotele ei și mai asurzitoare. Am fost silit să mă deștept vrând ne-vrând. Cu toți banii care 'i am n'aș fi putut plăti mulțimea ce trece încoace și în colo pe la ferestrele mele după treburi, n'aș fi putut, dar aș fi vrut foarte mult! Ce lucru mare și banii dacă nu'ți îndeplinești cu ei toate fantaziile!

M'am așezat la masă și nici n'am apucat să respir de două-trei ori și servitoriî mî-aũ adus o duzină de scrisori, de cărți de vizită, de bilete de teatru, de concert, de bal, de loteriî, de contribuții, de cerșetorie, de D-zeu mai știe ce. 'Ți trebuie timp și osteneală ca să citesci atâtea fleacuri. Am dat bani pentru toate biletele de teatru, de concert, de loterie, etc. In fie-care zi arunc acestor cerșetori câte un pumn de aur, dar nici o dată nu mă duc să le gust mâncările artistice. Când plătesc zece bilete pentru una și aceeași zi cum aș putea să mă împart în zece? Ah! e în-

grozitor! lumea te crede hamal și pace bună. N'am umblat o lună de zile nici o oră măcar pe jos, dar cu toate astea d'acasă și până la Hugues aș osteni.

M'aș sfătuit unii să mă duc în Italia și să'mi petrec zilele sub cerul ei de primăvară. Par'că n'am fost de atâtea ori și în Italia! Muream de necaz când vedeam pe nespălații aceia de Lazaroni că staău întinși cu fața la soare, îmbătându-se de mirosul portocalilor și neavând altă grijă de cât d'a număra păsările care treceau pe cer și d'a măsura cu ochii cât e de la ei și până la orizon și d'aci până la mare și de la mare până la cer.

Aș fi dat mult să nu mai auz țipând prin prejurul meu vânzătorii italieni cari pentru câte-va monede își cheltuiau vocea și timpul.

La prânz am mâncat ca un cerșetor. D'abia am gustat din cele zece sau două-spre-zece feluri de bucate ce mi s'aă adus. Se vede că nu mai știe nimeni să gătească nicăeri. Bucatele aă fost afară din cale rele. Le-ar fi refuzat chiar un câine. Vedean însă pe lângă mine lumea mâncând cu poftă, ba încă unii îmbucaă cât puteaă. Niște deputați — oameni din provincie de sigur —

aŭ mâncat trei inși un curcan fript întreg !... M'am cutremurat...!

Am eșit pe stradă în trăsură și singura oste-neală la care m'am dat a fost numai aceea de a-mi scoate pălăria dinaintea unor doamne cunos-cute. Toată mișcarea asta exagerată pentru pu-terea unui om m'a obosit. Ajuns acasa am în-trat în salon și aci m'am culcat pe o canapea așa de moale că m'am cufundat în ea. Am aștep-tat patru ceasuri să vie mai iute seara. Ah! ce supliciu! Timpul e un torturător care ne strânge de gât fără milă. Cu ceasornicul în mână am numărat fie-care secundă care trecea și 'mi luam adio de la fie-care știind bine că n'am să o mai întâlnesc nici o dată. Minutele mi s'aŭ părut ore, orele ani. De ce o fi mergând oare timpul așa încet! Ce dracu! dac'o'i fi osândit să'mi număr toate secundele vieței, voiŭ avea de îndurat chi-nul cel mai crud care s'a văzut vre-o dată. Am două-zeci și cinci de ani și aș voi să fac din timp o mince pe care s'o strâng și s'o lungesc după voe. Nu pot! Și la ce 'mi servește avuția mea dacă nu pot să 'mi îndeplinesc ori-ce fantăsie!?

M'am uitat în bibliotecă și am numărat câte-vă-sute de volume groase pe care nu crez să le fi

scris vre-o mână de om, căci n'ar fi putut pentru toată lumea! Ar fi murit de oboseală! Eū numai numărând volumele și am ostenit. Dar oamenii care lucrează la case, ce fel de oameni vor fi ei? De sigur că nu sunt rude cu mine! Nu! Acei muncitori asidui cari pentru un leū lucrează zece ore pe zi, nu sunt oameni sunt cu totul alt-ceva. Și apoi ce atâta osteneală! Ce atâta muncă când viața este destul de amară chiar stând în repaus și având toate dorințele împlinite la moment! Pentru cine gândește? pentru cine scrie? pentru cine vorbește? pentru cine zidește omenirea asta vecinic neastâmpărată? aceste muște care sbârnice de 'ți ia auzul până când frigul morței le înghiață una câte una și le trîntește din sborul lor zvăpăiat! O să remăe posterității! Posterității! Asta e ca și când aș zice: fac pâine ca s'o mănânce mâine altul!

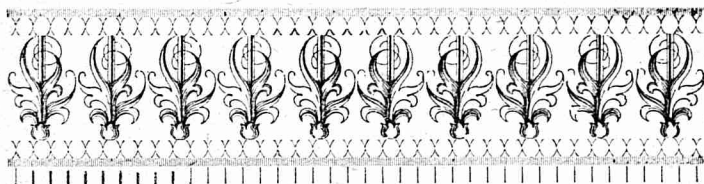
Seara m'am dus la o serată cu danț și am obosit numai privind la lumea ce danța. Numai vântul produs de mișcarea rochiilor de mătase m'a ostenit. M'am gândit: pentru ce orî fi danțând oamenii aceștia? Și ce-o fi rezultând din agitațiunea aceasta a lor? De sigur că omenirea

noastră face multe lucruri din obicei fără a-și putea da socoteala pentru ce le face!

Am mai dat aseară încă vre-o zece vizite pe la prietini mei din aristocrație. Pe drum am aruncat unui cerșetor un napoleon și de bucurie l'a apucat epilepsia! Mi-am obosit foarte mult urechile ca să ascult într'un loc pe cel mai prima violonist din Europa. Nu cânta de cât bucăți de concert ale căror note erau aranjate nu după inspirație ci după niște calcule matematice și din care reșea o uruitură amestecată cu un complex de sgomote ce numai dracu le înțelege. Și toate bucățile acestea erau numite capo-d'opere, semnate de cei mai iluștri maștri. 'Mi-am obosit prea mult privirea uitându-mă și la niște picturi d'ale lui Corot, Eug. Delacroix, Ingrès, Makart și alții. De sigur că am să le visez și la noapte. Am dat mâna cu atâtea mâini albe și frumoase de dame, în cât simț necesitate de a-mi odihni brațul drept într'un bandaj de mătase.

Dar am cugetat prea mult pentru azi și simț că am să caz de oboseală.

J E A · N

Palid, slab, scofâlcit din cauza vieții desfrânate ce duce, slut din naștere, sluit și mai mult prin îmbrăcămintea ce poartă, Jean, e una din figurile nelipsite de la alergările de cai, de pe la patinaj, de prin societățile de scrimă și dare la semn.

A stat vre-o trei ani în Paris, unde a frecventat toate localurile de petreceri, văzând toată partea cea rea a Parisului și fiind în strânse legături cu tot ce e mai corupt și mai pervers din Franța. Întors în țară, nu mai știe de loc românește, dar din nefericire nu știe nici franțuzește cum se cade! Crede că e la modă d'a scâlcia.

limba părinților săi și a face în convorbire erori de gramatică și de pronunție. De când a venit din Paris nu poate să mai pronunțe litera *r*; se vede că aerul Franței i-a sucit ast-fel limba.

D-lui este abonat la toate ziarele de modă, atât în ceea ce privește îmbrăcămintea cât și în ceea ce privește tăiatul părului și al barbei. Observă cu minuțiositate cele mai mici schimbări și le esecută. Și-a schimbat de nenumărate ori forma barbei, lăsând'o aci lungă și lată la vârf, aci țuguiată, aci resfirată. De multe ori o dă jos cu desăvârșire îndată ce vre-un jurnal de modă îi aduce gravuri de *gentilomi* fără barbă. Nu poate el să rămâe înapoi cu progresul.

Trei sferturi din zi d sa le trece făcându-și toaleta care e foarte minuțioasă, mai dificilă ca toaleta unei dame din lumea mare. Are un arsenal întreg de dulapuri și dulăpioare, de cutii și cutiuțe. În dulapuri se află haine noi noușoare, îmbrăcate de câte-va ori dar părăsite numai și numai din cauza că vre-un jurnal de modă i-a arătat o schimbare nouă în cursul îmbrăcăminței. Ar fi roșit față cu cei de seama lui, dacă ar fi eșit un singur moment pe stradă cu niște haine din vremea potopului—după cum zice el. De aceea

persoana cea mai de considerație față cu el, suveranul său, pot zice, nu e altul de cât croitorul.

Acesta are mare trecere înaintea lui, e omul cel mai necesar în societate, și pentru el e tot așa de necesar ca și aerul pe care'l respiră. Are convorbiri zilnice cu croitorul căruia îi acordă audiență la orî-ce oră a zilei când acesta vine cu ață, cu ac, cu foarfecele, ca să mai coasă, să mai taie, să mai adauge câte ceva unor haine nereușite conform jurnalului. De multe ori schimbă de trei ori pe zi nasturii de la jachetă, adăogând alții după cum cer jurnalele ce'i sosesc, sau după cum a văzut că are cutare sau cutare *gentilom*. E în stare să se îmbrace ca o piaiță dacă cum-va jurnalul i-ar arăta că o astfel de îmbrăcăminte e la modă. Are trei servitori afectați numai pentru a'l ajuta la toaleta sa zilnică, și acești nenorociți sunt chinuiți în modul cel mai barbar, -de către elegantul june.

Fie-care trebuie să umble pe lângă el cu o delicateță, cu o fineță extremă, să nu'i cocoloșească ceva că e pierdut. Trebuie să umble cu aee cu gămălie în gură și să prinză cu ele ce va fi de prins. Apoi trebuie să aducă cu cea mai mare grabă, orî-ce articole de toaletă li se cere. Numirea articolelor

se face în limba franceză și bieții servitori care nu cunosc această limbă, de multe ori ia un obiect drept altul, și pentru aceste erori *inpardonabile*, după cum zice Jean, numitele *canaliș* primesc palmele cuvenite.

După ce cu chiu cu vai își termină lungă și obositoare toaletă, se așază pe un fotoliu și pierde vre-o jumătate de oră ca să răsfoiască jurnalele de modă, în care dacă nu vede nimic nou, le aruncă cu dispreț într'un coș din fundul odăei zicând încet: „Tot costume de pe vremea popoului. „Apoi, după ce face bestii pe toți redactorii acelor jurnale, trece la altă nobilă ocupațiune. Numără cărțile de vizită ce'i au sosit și face cuvenitele observațiuni asupra fie-căreia. Pe cele cu coroană pe ele le menajează, pe cele l'alte le aruncă în coș. Apoi desface ziarele *Figaro*, *Gil-Blas*, *Gaulois*, *Voltaire*, *L'Indépendance Roumaine* și citește cronicile în care se descrie seratele, petrecerile și costumul damelor. Face în gând său mormăind reflecțiunile sale destul de stupide, asupra acelor cronici. Admiră câte o princesă din lumea mare parisiană, a cărei îmbrăcăminte o descrie *Figaro* și rîde de vre-o altă ființă din țara noastră pe care o descrie *L'Indépedance*.

„La noi totul e înapoiat! Nu știe lumea nici să mănince, nici să se îmbrace“ zice el cu amărăciune.

Urmează mișcarea High Lifului din toată lumea. Apoi caută la rubrica *Sport* și la rubrica *Mariages riches* și le citește cu o atențiune încordată și cu poftă nebună. Il interesează peste măsură aceste rubrici, căci el urmează de timp îndelungat toate petrecerile aristocraților din alte țări, toate alergările de cai, toate vânătorile și pescuirile, toate căsătoriile din străinătate.

Are o bibliotecă plină cu manuale despre scrimă, despre dresatul și îngrijitul cailor și câinilor, despre manierele elegante. Are tot ce s'a scris până acum în privința acestor lucruri.

Apoi ese în curte ca să inspecteze grajdurile, examinând fie-care cal în parte. Să înebunește după cai și după câini. E în stare să plângă o zi întreagă dacă un cal sau un câine d'ai săi n'ar vrea într'o zi să mănânce. Ar sta toată ziua lângă animalul indispus rugându'l în limba franceză ca să mănânce, pentru hatârul lui cel puțin. Dacă s'ar bolnăvi vre o slugă din curte, ar da-o afară din serviciu imediat și încă foarte supărat că se bolnăvește fără să'l anunțe; dar pentru un

cal său câine e în stare să aducă toți veterinarii din lume ca să cerceteze boala de care suferă.

În grajd e serios preocupat de buna stare a cailor; are aci mulțime de rândași, de jockeyi, de groomi însărcinați cu serviciile care mai toate se reduc la lucruri ridicole și copilărești.

E una din ocupațiunile sale de căpetenie aceia de a sta față la tunderea părului, la raderă mustăților și la lăsarea favoritelor jockeyilor săi. Ține concurs la primirea în serviciu a acestor oameni. Primește pe cei cari au figură nobilă și plină de distincțiune.

Pe cei ce au o figură pe care el o numește *engleză*, sau *sportmennă*, îi primește fără concurs. Are un vizitiu plătit cu sume mari și bacșișuri și mai mari, nu pentru că are aptitudini deosebite în mânuirea hățurilor, ci pentru că are figură de lord englez. Îi și zice *lordul*.

Are un alt vizitiu cu o figură de viezure, cu ochii de tătar și cu buze de mongol. Pe acesta îl îmbracă în costum rusesc, îl frezează într'un mod foarte comic și îi pune în cap o căciulă de blană care are o formă aproape ca acelea ale tambur-majorilor. Cu toți servitorii e foarte

nervos și le pretinde ca să'i înțeleagă cele mai mici gânduri și fantasiile ale lui.

Nu citește nici o carte și nici un ziar românesc și face aceasta din două motive: întâi, că nu cunoaște bine limba română și al doilea, nu'l privesc pe el cele ce spun ziarele. El aparține cu trupul și cu sufletul Franței, țara amorurilor și a duzelor. Atâta a văzut el în Franța, alt nimic. Are și partida sa politică care e tot în Franța *E legitimist*. Motivele care l'au îndemnat să îmbrățișeze și să susțină această partidă sunt multe: Mai întâi că această partidă se bazează pe dreptul divin, al doilea pentru că el e convins că Franța nu poate merge spre progrese adevărate, nici sub uzurpatorii tronului regal — Bonapartiști — nici sub Orleaniști și nici sub canaliile de republicani—constituționali.

Franța - zice el cu emfasă - trebuie redată pe mâna fiilor sfântului Ludovic. De aceia pe timpul când era bolnav contele de Chambord, el urmăria cu religiozitate zi cu zi, toate buletinele publicate de ziare asupra stărei sănătății contelui, și când acesta a murit, Jean esclama cu o a-dîncă durere pe ori unde se ducea: *Mon pauv'roi Henri!*...

În primele momente chiar, după moartea principelui Burbon, Jean a trimis contesei de Chambord o telegramă de condoleanță, în care se iscălea cu un nume pe care nici câinii nu l'ar fi mâncat. Numele său românesc Ioan Cimbruleanu era schimbat ast-fel: Jean de Czymbroulyanno, noble de Valachie.

Nu vă mai spuî că a purtat un fel de doliu pe care el îl numea „doliu de inimă.“

Acesta este pe scurt portretul moral al tânărului Ioan Cimbruleanu, fiu de bani gata, născut în nu știu ce sat de pe marginea Neajlovului din niște pravoslavnici și cu frica lui D-zeu creștin.

Cui dracu o fi semănând nu știu! Ce fel de creeri o fi având în cap, iar nu știu. Dar știu atât că e cea mai nenorocită țară aceea care numără în sîmul ei fii mulți de felul lui Ioan Cimbruleanu.

SERGEANTUL CĂTĂLIN

Sergentul Cătălin se despărți la răsucii de tovarășii lui care se duceau ca și el în concediu fie-care pe la vetrele lor. Iși urară toate fericirile pentru sărbători și 'și hotărîră o zi în care să se întâlnească spre a porni înapoi la București.

Locul unde se despărțiră ei era pe lunca Giurgului, tocmai unde se tăia drumurile, și de aci fie-care apucă pe câte o cărare în direcția în care se afla satul său. Cătălin o luă spre sora apune și merse cam în pas pripit vr'o jumătate de ceas până ce ajunse în satul Ogrăzile. Aci trase la cărciumă. Cât îl vîzură țeranii eșiră toți de prin bordee și se făcură pâlcuri împrejur pri-

vind cu mirare la uniforma lui de roșior. Unii îl întrebaū: unde merge? de unde e? de când e în oaste? dacă are mumă, tată, frați, surori? Cătălin le răspunde la toate întrebările cu multă plăcere.

Era așa de vesel că se cam încurca la vorbă și țeranii cum sunt ei din fire poznași, își dau cu coatele și 'și șoptiaū că militarul e cu chef.. Le mai povesti câte și mai câte de prin București, de pe la Marmizon, de prin dealul Spirei și de pe la alte cazarme. Unii țeranii îl întrebară de rude de ale lor aflate în armată și în cele din urmă ajunseră să se cinstească. Dete și Cătălin, deteră și țeranii câte ceva de bcut și veselia lor ar fi ținut poate pân'a doua zi, dacă sergentul nostru nu 'și-ar fi adus aminte că mai are de întins la drum. Eși afară și se uită la cer. Din senin ce fusese până aci, cerul începuse a se îmbrobodi cu o pânză de nori plumburii. Un vânt rece începuse să hată și fulgi mici și rari de zăpadă veneaū repede unul dupe altul pe vânt.

Isi luă ziua bună de la acei creștini și le ură să petreacă sfintele sărbători dupe gustul inimei. Mulți se atârnară de el ca să amâne plecarea pe a doua zi din pricină că începuse cum se cade să viscolească.

Nu 'mî-e frică de nimic, zise Cătălin cu mîndrie. Când o fi să mă dea la pămînt un vînt ca ăsta, păi la ce mai mă numesc militar.

Mulți îi făcură cunoscut că poate să 'i iasă niscaî-va lupi înainte, saŭ, doamne ferește, să poate întîmpla să se rătăciască pe cîmp; dar Cătălin rîdea de toate aceste temeri ale țeranilor.

— Eŭ, le răspundea el, știu drumu drept; d'aci și pînă la Livezile, satul meu, nu fac nici un ceas. Ce depărtare mare e? Nu e mai mult ca o încurătură bună de cal ofițeresc.

— Călătorie bună! . îi strigară de pe urmă toți țeranii într'un cor, iar el porni înainte aprins de beătură și de dorul de a'și revedea părinții, rudele, fetele și flăcăii cu care copilărise și toate lucrurile scumpe sufletului său

Satul Livezile nu era departe; călare, omul făcea de la Ogrăzile și pînă la el o jumătate de ceas; iar pe jos, un om odihnit și voinic nu făcea mai mult de un ceas pînă la acest sat.

Cătălin coborî un deal, trecu o vale, mai coborî un deal, mai trecu o vale și ajunse în câmpia întinsă. Se uită îndărăt și nu mai văzu nimic, nici satul Ogrăzile, care rămăsese în urmă dincolo de cel d'întîiu deal. Numai de cînt începu să ningă

și mai tare. Fulgii de zăpadă erau mari și vântul îi asvîrlea din toate părțile cu o iuțeală nespusă. Viscolul începu să bată cu furie și să 'i asvêrle lui Cătălin zăpada în ochi. Dinainte nu se mai vedea nimic, nici orizontul, nici drumul; în sus, cerul era acoperit de nori cari cerneau fulgii de zăpadă. Cătălin însă nici zor n'avea de toate astea; el începu să cânte silindu-se a batjocori vâjiiturile crivățului. Vinul ce băuse începuse să'si facă efectul. Sângele fierbea în vinele lui Cătălin, iar pe obrajii lui roșii și dogoriți de focul din năuntru se topia fulgii de zăpadă. Începu să cânte marșuri militare și cântă până ce vântul, asvârlindu-i cu putere în față zăpada, îl făcu să se înece și să tacă. Mustățile i se albiseră și el și-le scutura mereu zicând :

— O să intru în sat cu mustățile albe și n'o să mă mai placă fetele, crezând că sunt bătrân !

Pe când făcea reflecția asta glumeață un vîrtej de vînt îl orbi și îl înecă. Cătălin nu putu să mai vadă aproape un sfert de cias înaintea ochilor.

Se uită să vadă unde se află; dar n'avea nici un semn după care să se domirească. Drumul era acoperit de zăpadă și înaintea ochilor nu

putu să vază nici la depărtare de două pași. Unde mergea el acum? Drumul rămăsese departe de pașii lui și pe câmpia nemărginită rătăcea dus mai mult de vânt de cât de voiață. Inconjurat de niște troiene mari de zăpadă, cu multă greutate putu să le sară pentru a întâmpina altele și mai nalte. I se păru că are aface cu redutele de rebel ale unui vrăjmaș neîmpăcat. Se opri un moment gâfâind. Sudoarea îi îngheță pe frunte, iar genele acoperite cu zăpadă păreau niște mici strașini de case. Inima începu să-î bată cu putere și răsuflarea i se oprea în pept.

Un foc îl ardea pe gât până în plămâni. Boneta i-se lipise de cap, țimentată de zăpadă și prin toate încreșturile și cutele de la uniformă ghiața sta înghesuită și lipită țapăn.

După două ceasuri de alergare fără nici un căpătâiu, Cătălin se trezi cu desăvârșire văzând înaintea ochilor prăpastia în care moartea îl împingea de la spate. Se trezise din beția de vin și de fericire. Obosit peste măsură, picicarele abia îl duceau; vântul îl învârtea ca pe o pană ușoară și îl ducea încotro vrea. Apucând în spre dreapta se înămoli în alți troeni pe cari îi trecu cu multă greutate înotând prin zăpada care îi venea până

la subțiorî. Când eși din acești troenî lați și lungi căzu jos sfârșit cu desevêșire.

Vântul care mătură pentru un moment ninsoarea din ochii lui, ca și cum ar fi dat în lăturî o perdea albă, îl făcu să zărească în depărtare sticlind niște lumini vii ca de candelă, sau ca de stelă: erau ochii unui haitic de lupi care sta la pândă. Cătălin crezu că zărește ferestrele luminate de la casele din satul său și speranța 'l îmbărbătă iar Iși făcu semnul crucei și începu să se târască înainte. Bucuria și puterea îi veniră pentru un moment. Dar pe când înainta așa, vântul suflând cu o putere de gigant în spre el îl culcă la pământ.

Apoi tot vântul începu să asvêrle zăpadă repede peste el întocmai cum asvêrlă un cioclu țerina peste un cadavru în mormânt. Cătălin se sculă însă în genuchî și scrâșni în fața viscolului; viscolul scrâșni la rëndul său pe la urechile lui Cătălin umplându'i inima de groază și sufletul de desnădejde. Această scrâșnire era adevăratul glas al morții care'l chema. Cătălin șezu multă vreme în loc, trântit jos și luptându-se a se desgropa din zăpada ce venea asupra lui ca valurile unei mări furtunoase.

Dar în cele de pe urmă noaptea lăsându-se îngrozitoare, tabloul ce avea înaintea ochilor se schimbă: deveni mai înfiorător. Noaptea adăogă multe din ororile ei, acestei vijelii. Cătălin voia să mai zărească o dată acele lumini misterioase și îmbărbătat de speranță, chemând și cele din urmă puteri, vru să înainteze către punctul unde dorea să ajungă. În zadar însă căci jumătate din corpul lui, era amorțit de frig și de osteneală și acoperit de zăpadă ca de o piatră grea de mormânt. În curând nu mai putu să mai miște nici mâinile spre a se apăra să nu fie acoperit cu totul de zăpadă.

Luminile !..... luminile !..... acele stele ce îi străluciseră odată în ochi și îi luminaseră în suflet! luminile acelea căuta el să le mai vadă o dată și să reinvieze fermecat de razele lor.

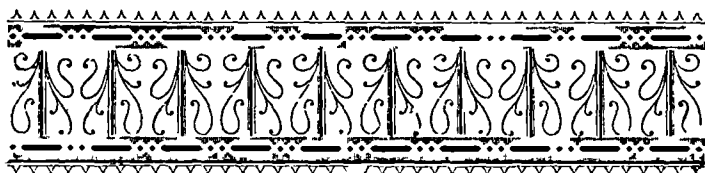
Dar răsuflarea i-se opri pe buze după ce fusese mai întâi răscolit în piept de vântul morții!

. . . . .
. . . . .
. . . . .

A doua zi flăcăii și fetele din satul Livezile găsiră la marginea satului, pe jumătate acoperit

de zăpadă corpul unui militar tînăr. El era cu ochii deschiși ca și cum tot mai privea în depărtare ca să zărească ceva; ca să zărească luminile de la ferestrele caselor din satul său!...

ARNĂUTUL

Marco arnăutul a venit în România la vîrsta de 25 de ani, atunci cînd îi era drag să trăiască, cînd răsucea mustața lui cea lungă pe după urechi și cînd era privit cu dragoste de ochi frumoși de fete or de cîte ori eșia călare saū pe jos, îmbrăcat în minunatul său costum arnăuțesc.

Dacă ar sta el să se gîndească acum la cîte a pășit în viața lui, într'adevăr că'i-ar trebui multă vreme, căci prin multe a trecut și multe a mai văzut.

El de tînăr, de copil pot zice, avea un aer plin de semeție: mersul, portul și chiar vorba lui arătaū că se trage din niscaī-va viteji cari tă-

iaseră în răsboaie multe căpăţâni de Turci. Călăreţ bun şi luptător nici o dată trântit la pământ de protivnic; frumos la faţă şi voinic la corp, Marco amintea or cui pe vechii luptători din circuri şi de pe la jocurile olimpice.

Dar şi moravurile sunt după timpuri; la venirea lui în România a găsit totul corupt şi nici o ocupaţie demnă de el nu i-a eşit înainte. Prin munţii Tesaliei ar fi ţinut piept cu sute de turci năvălitori, 'i-ar fi decapitat sau ciuntit pe toţi ca un Atanasie Diacon, în Bucureşti însă fu primit ca fecior pe capră la un boer bătrân.

Cu meseria asta a început şi cu asta o să moară. Viaţa ce a dus'o în urmă l'a stricat, la moleşit, 'i-a veştejit bujorii din obraz, 'i-a mai încovoiat spinarea, 'i-a albit cam de timpuriu părul şi mustăţile şi 'i-a aclimatizat caracterul său cel cam sălbatic.

În slujba lui destul de onest şi credincios, nu se împotriva cu toate astea nici chiar poruncilor rele ce primea de la stăpânul său. Bătea cu biciul la scară pe ăranii de la moşia boerului, şi 'i bătea rău şi fără milă; îi bătea câte o dată — pentru câte un lucru de nimic — de le ţişnea sângele din spinare. Aşa 'i porunca boerul cel nemilos

și el nu era de cât un instrument plătit, un cnut, un gârbagiū al boerului. Iși înțelegea el cât de ticăloasă îi e meseria, dar fatalitatea îl țintuia acolo în loc ca și cum 'i-ar fi atârnat o piatră de moară de gât și 'i-ar fi dis: „Marco, tu n'ai să mai vezi munții patriei tale, nici vulturii ce trec-prin văzduhul albastru! N'ai să mai impuști nici un turc în răsboi, ci ai să stai cu mâinele încrucisate pe piept ca un mort, la spate saū pe capra trăsorei, ai să primești porunci, tu, care nu ascultaī nici de Sultanu; ai să te supui și să te cocoșezi de atâtea închinăciuni pe la mai marii tēi! Ai să 'ți pătezi mândrele'ți haine lucrate numai în flori de aur, stând de pază la scările murdare ale ciocoilor! Și ai să mori, Marco, departe de patrie și oasele tale aū să se odihnească pentru veci în țērēna rece a streinătăței!“

Ast-fel par' că 'i porunca fatalitatea care'l ducea de mână și'l învăța ce să facă; ast-fel, și el par'că auzea glasul ei rēsunēnd în sufletul lui și trebuia să i se supue.

D'atunci și până acum aū trecut anī peste anī și necazuri peste necazuri aū căutat găzduire în inima lui Marco; multe din ele 'i-aū rēmas credincioase pentru tot-d'a-una.

Câți stăpâni n'a avut! Câtă corupție n'a văzut!

Mai anii trecuți se măsura cu pușca lui de odinioară și 'i era rușine de el însuși. Pușca era dreaptă și semeață, iar el aproape cocoșat se gândea la tinerețe ca la un vis.

Are niște haine pe care le a croit acum zece ani plătindu-le cu leafa pe doi ani întregă.

Imbracă aceste haine numai duminicile și la zile mari și hainele sunt tot noi, broderiile strălucesc tot ca acum zece ani, pistoalele îi sunt tot tinere și noi;—numai el simte că s'a schimbat, și, dus pe gânduri, câte o dată ochii săi nu se ridică câte un ceas întreg după florile fără nici un înțeles ce se află cusute de mână de meșter pe un alt ilic vechi al său de postav roșu. Pare că citește în acele ieroglife, ceva de demult, ceva de departe!

Nu scriu nimic acele flori, dar oamenii cari nu știu carte citesc alte litere, alte semne neconvenționale care le spun lucrurile așa cum sunt, le arată suvenirea nu prin fraze ci prin câte-va semne, prin câte-va urme.

Ilechiul acela a fost lucrat de Marula frumoasa Marula, care i'l trimesese din Patrie. De aceea privea Marco cu multă luare aminte la broderii

întrevăzând printre ele ca printre rîndurile unei scrisori gândul frumoasei fete care 'i trimesese odorul acela. I se părea poate că vede degetele ei albe alunecând ușor pe postavul roșu, înțepând cu acul și scoțând minuni de flori de aur, flori înăscute întâi în sufletul ei tînăr și apoi cusute.

Căutând poate să vază urma vre unei lacrimi picată din ochiul ei și uscată!..

. . . . .

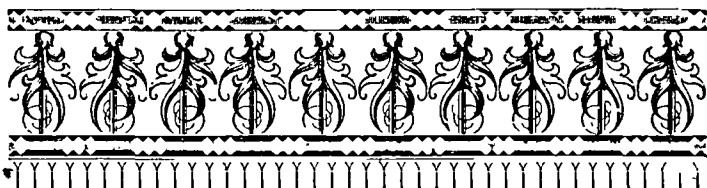
Nu 'l văzusem de mult pe Marco. Il credeam încă de acum un an mort. Mai zilele trecute însă, l'am zărit într'o cafenea, îmbrăcat arnăuțește de sus până jos și încă cu hainele cele mai bune. Mi-a atras atențiunea, m'am apropiat și am asistat la o scenă foarte mișcătoare.

Un prieten al lui se întorsese din Patrie și îi aducea vestii de pe acolo.

- Ce face Gheorghe?
- A murit acum o lună.
- Ce mai face Aristide?
- A murit și el nu știu când.
- Ce mai face Marula?
- A murit și Marula.

La auzul acestor din urmă cuvinte, Marco începu să plângă și de fie care cuvânt ce 'i mai spunea prietenul acela, el lăsa să'i alunece pe obrazu'i sbârciț câte o lacrimă caldă ca o inimă de palicar.

Ț Î V I L

Luă Victor Baranga.

Când trompetul dete de sculare dimineța, Radu Zâmbrea sări ăl dintâiū din pat. Semnalul acesta care altă-dată par'că îi sfâșia inima, acuma i se părea un cântec foarte frumos și desmerdător. Il auzea, vezi-că, pentru cea din urmă oară.

Șterse cu cărbunele de pe un zid ultima zi de serviciū în armată; apoi privi cu duioșie la coloana naltă de ștersături, de dungī negre, registru de suferințe și de grijī pe care il lăsa acolo ca o enigmă pentru mulți.

Ce bine se simțea! Par'că era alt om. Toți ca-

maraziî se uitaû la el cu dragoste. Toţi îi ziceăû „Bine de tine Radule, scapî! Numai noi mai avem să mai întindem“. Chiar ofiţerii îi vorbeau alt-fel:

„— Când plecî Radule? Bravo Radule!“ —

„— Apoi să'mi iaû hârtiile şi plec“, răspundea el. Atmosfera de cazarmă i se părea uşoară, paşii lui i se păreau uşori, toată lumea i se părea bună şi prietenoasă.

Îi trecu prin minte toate datoriile ce avusese de îndeplinit în fie-care zi şi pe care le îndeplinise cu frica 'n sîn atâta timp. „De dimineaţă la grajd, trage pe cai, dă caii la apă când suna *adăpoi*, eşi în *repriză*, întoarce-te la grajd, ia şaua după cal şi *buşumcază* calul cu *şomoiagu* de paie, pune pătura, freacă alămurile, muştucu tenzeaua, scările. Apoi pus pe două rânduri de la grajd şi dus la camera escadronului.

Pe când cugeta astea, sună raportul. Mare tapaj prin curte: Furierii cu condice, cu catastife, cu situaţiile, cu foaia de pretă, cu lista de ordinar, aleargă sus la raport. Zornăituri de pînteni, sdrăngănituri de săbiî. Furierii în ţinută de serviciu, cu căciulele 'n cap, cu pamponul înfipt, cu cureaua pe sub barbă. Vacmiştriî mai gravi

în aceeași ținută, cu sabia ținută în poziția de mergere.

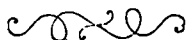
Toți se duc sus și s'așează în sala raportului, „în ordinea numerică a escadronului.“ Aghiotantul de serviciu aleargă de colo până colo. Face pe importantu: — „Domnule maior, vă chiamă domnu colonel! Domnule căpitan, vă poștește dcmnu maior! Cornist, dă sergen u de zi de la al II-lea! Furieru de la al III-lea, vin cu listele de pedepse! Mă, furieru de la al II-lea, ia să vii cu *răcutele de răfurmă!*

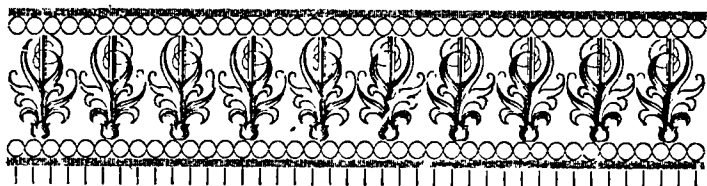
Jos la camera escadronului oamenii s'au așezat pe laviți împrejurul meselor. Bucătarul un țigan negru și buzat ca un arap, împarte cu seriozitate ciorbă. O sută de străchini sunt întinse spre el: „Dăm și mie, că erî m'ai fript; mi ai dat un ciolan gol.—Pune ici! — Dă și mie mai multă.—Ho! că n'oți fi lupi! Nu v'a mas șoarecii în burtă asnoapte! Par'că vi se bate lupii la gură.—Mă, răcane, nu da năvală!

Fiind că e Miercuri, oamenii își curăță apoi munițiile. Sergentul zice: „Fă *farbu* mă, bine, să 'mî ung curelile. Să fie ca laptele!“ — „Unde-ai pus struna mă, deșcă Dilă? Vreaū să frec sabia asta să 'mî fac mustățile 'n ea!„—“Curăță mă-

nerul lăncii că l'a mâncat rugina! Freacă nasturi
la manta cu *pămênțel*. „Bărbierul escadronului
tunde pe unul în fața sergentului: „— Mă, dar tu
ai păr, par'că ai fi țarcovnic, mă! Ia să mi'l faci
tivgă goală, ridiche mă!“

Momentul plecării apropiindu-se, Radu se mai
duse o dată în grajd ca să vadă pe Dida, iapa
lui. Se apropie de ea și îi zise cu glas moale și
plângător: „O să plec Dido.“ Iapa își vedea de
finul ei din esle. O mângâie pe coamă și pe gât
până ce își întoarse capul spre el. „O să plec Dido!
N'auzi tu Dido? o să plec.“ Și o sărută pe pielea
albă și cu pete vinete a botului.

V I J E L I E

După oare-care tăcere, ea ridică capul dintre mâini și zise :

— Așa dar e adevărat că te-ai logodit?

El deschise gura ca să spue ceva, dar ea îi luă înainte :

— Nu te vei apuca acum să tăgăduiești! Atât ar mai trebui! Știu cu siguranță.

— Glume... te-a mințit...

— Am citit într'un jurnal. Il aveam. Nu știu ce l'am făcut. Mi-se pare că l'am rupt în bucățele. Imi pare rău. Ți l'ași fi vîrît în ochi!...

— Ce înseamnă tonul acesta ?

— A! te supără. Sunt încă prea blîndă. Ves-

tea despre logodnă n'am citit'o numai în jurnal, am aflat'o și din gura unei persoane .

— A vrut să te supere.

— A vrut să mă supere! D-ta ai vrut să mă superi, să mă înbolnăvești, să mă înșeli! Te-ai ogodit, și în curând veți face și nunta. Îi știam și numele fetei. L'am uitat. E un nume banal: Ionescu, Popescu. . Nu'mi aduc aminte! Și puțin mă privește numele! E o brună 'naltă și slabă, cu ochi verzi. Are multe parale. Eă nu sunt nici brună, și n'am nici parale. Trebuia să te vezi la un fel, căpătuit. Vine vârsta matură și te găsește așa! Dar ai uitat c'ai datorii în urmă. A! mă ai pe mine în urmă, care voiū striga, voi striga din toate puterile. Am să mă agăț de haineie tale în ziua nunței și ai să înaintezi spre altar tîrîndu-mă pe mine prin pulbera de pe stradă. E lesne, după ce ai făgăduit cuiva cerul și pămîntul, în iopți de vară; după ce ai jurat iubire vecinică; după ce ai reușit să înșeli: să'ți schimbi într'o bună dimineață ideile: „Mă însor! copila amăgită mare rămâne în urmă, va găsi și ea pe cine-va. Va plînge câte-ve zile și apoi va uita. Ce nu se uită în lumea asta! Ceî șapte ani trăiți împreună se uită în șapte zile! A! omul e uitător! și

femea și mai uitătoare! „Ți-ai zis de sigur. Dar nu e așa! Eă sunt alt-fel de femeie!...

— Nu înțeleg de loc întăritarea asta...

— Ei, asta mă strânge de gât. Nu 'nțelegi! Dar ai chiar tonul unui om vinovat. Așa 'mi vorbeai altă dată? Așa ședeați altă-dată pe scaun? Nu te vezi? Uite-te în oglindă! Ești galben și schimbat. Iți tremură mâinele. Iți auz de aici bă-tăile inimei. Bietul om! Nu înțelege. Mă miram de ce te schimbaseși de cât-va timp. Acum îmi explic. Și dacă ai fi fost cel puțin om franc... Dar ai făcut totul pe furiș, pe tăcute, hoțeste. Credeați că n'o să se afe? Credeați că o să sbori cu frumosa d-tale peste mări și țări, și nu o să vă mai dea nimeni de urmă. Și mai mă sărutați până mai alaltăeri, cu buzele umede de sărutările alesei d-tale! Cum puteați să'mi spui că mă iubești numai pe mine? Ah! cum poate sta la un loc iubirea cu minciuna; mierea și otrava! Căci m'ai minițt, m'ai mințit, m'ai mințit!

— Ești nedreaptă ..

— Nedreaptă! Dar ce probe vrei să'ți aduc că ceea ce spui e adevărat! Nedreaptă! Cuvintele nu mai au nici o însemnare la d-ta! Mă acuzi tot pe mine. Nu, nu sunt nedreaptă, sunt proastă,

sunt nebună, sunt ce poștești!... Da, proastă... am ajuns ast-fel... Însă... însă... asta nu va merge mult! nu, nu va merge mult. S'a sfârșit cu mine...

Și încep să umble repede prin casă, cu tața înflăcărată, cu degetele tremurătoare. Puse mâna pe un vas cu flori și 'l trânti cu furie. Un ciob îl lovi destul de tare pe Balmescu. El se ridică după scaun:

— Mario!

Ea'și rupse dintr'o singură smuceală toți nasturii de la capot; apoi încep să arunce lucrurile dupe mese și dupe polițe și să le calce în picioare.

Balmescu se repezi ca s'o oprească. Maria îi înfipse mâna în piept și'l sguidui cu toată puterea ce'i da furia. Îi descheiă jacheta și'i zmuci cravata. El i-se despletise părul și'i căzuse pe spate. În luptă, îi scoase din buzunar un *port-moneu* de piele.

— Aici trebuie să fie fotografia ei. Am s'o văz! Am s'o țiu la mine. Am s'o arăt la toată lumea. Am să spuî că d-ta mi-ai dat'o în semn de dispreț pentru logodnica d-tale. Am să fac un scandal ne mai pomenit, să urle strada, să urle orașul, să urle țara întreagă! O voi cunoaște.

Dar spune'mi d-ta cine e! O să mă duc la ea s'o deștept din somn, s'o sperii, să răcnesc la ea. O să'mi tai părul, o să'mi scoț genele și sprințenile, o să'mi mânjesc obrazii cu negru și o să'î zic: „Uite, uite pe cine a iubit Balmescu atâția ani! Pe mine, o ciumă, o stafie, o iazmă! Nu mă crezi? Am scrisori de la el, am jurăminte gravate pe inele de aur! Am... Are să se îngrozească de mine și de tine.“

— Mario!

—Mario! Cum poți să mai rostești acest nume? Aceste litere s'aũ învechit, s'aũ tocit. E o muzică veche, hodorogită, supărătoare. Zi alt nume, zi, din greșeală măcar. Spune'mi și mie numele ei.

Și începu să rupă cu dinții o batistă cu care își ștergea din când în când ochii de lacrimi. Apoi se repezi din nou la Balmescu vîrîndu-î cu iuțea degetele în alt buzunar, de unde scoase un portret de femeie. Balmescu puse mîna pe un colț al cartonului. Ea se smuci așa de tare în cât căzură amîndoi peste un scaun și apoi pe parchet. Aci începu lupta cu furie. În cădere, el reușise a apuca jumătate din fotografie. Îl mușcă, îl umple pe obraji și pe mîini de salivă. El îi sucește degetele și o sgârie pe brațe. Corsajul

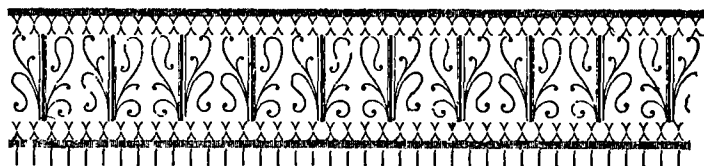
ei e cu totul deschis. Copcile de la corset sunt deschiorate, iar cămașa de batist fină neagră și cu pete galbene, sfâșiată până la briu. Se fac ghem, se rostogolesc pe scânduri, galbeni, tremurând, suflând, gemând :

— Vreaū s'o vȳz, s'o cunosc, sǎ mȳ duc la ea, sǎ'ı spuı cine ești! Trebuie s'o vȳz! Ajutor ! Ajutor !

În momentul acesta se deschise o ușă și servitoarea' apăru speriată și cu ochii mari în prag crezȳnd cǎ stǎpȳna ei e în luptă cu vre-un hoș care a venit s'o jefuiască, și s'o omoare, se trase înapoi repede și alergă sǎ cheme ajutor.

Aparițiunea aceasta fu ca un duși rece pentru cei doui amanți. Se sculară repede. Ea, despletită, sgâriată, sângerată pe piept, pe obraz ; suflând ca și cum ar fi urcat pe fuga o sută de trepte, fugi în odaia de alături. El, cu capul gol, ciufulit la pȳr, cu cravata întoarsă la spate, cu trei nasturi rupt' la haină, sgâriat la tâmplă și la gât cu gingiile sângerate, plin de praf la genuchi, coate și spete, eși pe furiș și schiopătând pe o scară de din-dos.

L Â N G Ă E A

De și doctorii asigurase familia că Lena este pierdută, că cel mult o lună poate s'o mai ducă, grație medicamentelor, cu toate astea nimeni nu dedese crezământ cuvintelor crude ale medicilor. Toți erau plini de o speranță neînțeleasă care le era pricinuită din aceea că Lena, o dată cu sosirea timpului frumos, se simțea mai bine; rîdea, vorbea, glumea. Servitorii și vecinii ca oameni reci și desinteresați nu puneau mult preț pe veselia Lenei; mai văzuseră ei bolnavi de oftică și știau cât de înșelătoare este boala aceasta. Afară de asta, în scepticismul lor crud spuneau unul altuia fără cea mai mică remușcare cuvinte ca acestea :

— Ar fi o minune să scape!

— Dac'o scăpa 'n primăvara asta, apoi nu va scăpa în toamnă.

— Nu poate scăpa, fiind că 'i-aū mai murit încă doi frați tot de această boală.

— E oftica în familie.

Și alte multe păreri de felul acestora se emitaū în casă și prin prejurul casei în socoteala frumoasei și micii Lena.

Unele rude mai de departe, dar care o iubeaū pe bolnavă cu pasiune, își perduseră și ele or ce speranță pentru vindecarea ei. Bazate pe cuvintele sinistre ale medicilor și văzând mărimea răului cu ochii lor, aceste bune persoane eraū mai triste chiar de cât familia Leni. Pe ele nu le putea înșela zîmbetele dulci și veselia nervoasă și ne naturală a copilei.

Dintre toți însă nimeni n'avea mai multe iluzii de scăpare și de viitor ca bolnava: ea făcea toată ziua miī de planuri, propunea călătorii în țările calde pe unde înfloresc portocalii și zmochini, își închipuia că va putea să'și clădească niște palaturi numai de trandafiri în care să'și atârne un leagăn subțire ca pânza de păiajen. Ceī de prin

prejur luaŭ acestea drept aiurări. Eŭ o întrebam, de multe ori.

— Ce sunt cuvintele aceste, Leno ?

Și ea care își avea mintea întreagă, începu să rîză și să-mi spue cu un aer glumeț.

— Am citit toate aceste într'o carte, scrisă de un poet. Sunt, visurile unui poet, nu ale mele. Ce e peste puțină asemenea lucruri? Atunci pentru ce le-a scris?

Intr'o dimineață din luna lui Maiŭ mă dusei s'o vîd.

Era singură în camera ei, și pentru prima oară se dedese jos din pat. Era îmbrăcată în o roche albă de lână și când am deschis ușa ca să intru am surprins'o tocmai privind-se în oglindă.

Vîzîndu-mă, s'a retras și a venit încet-încet către mine, strîngîndu'mi mîna cu o încordare nervoasă. A stat apoi jos pe un scaun suflînd întocmai ca un om ce a alergat mult. Drumul de la oglindă și pînă la ușe o obosise. I-am dat un frumos trandafir roșu pe care l'a primit cu mare plăcere, netezindu'î foile și privindu'l cu niște ochi de soră. Mi-a spus că se simte foarte bine și are să iasă din casă ca să stea cel puțin o oră în grădină la soare. Spunea că soarele îi va face foarte

bine, și de când camera ei era inundată de razele lui bine-făcătoare îi revenise oare cum veselia ce de mult nu'i mai încălzise sufletul.

Pe când sta pe gânduri fără să zică nici o vorbă, mă uitam la obrajii ei palizi și la trăsurile fine și regulate ale feței ei. Boala ciselase în figura acestei copile pînă unde se mărginea frumosul, fără a desfigura cea mai mică linie. Tot d'auna fusese palidă, acum însă paloarea luase o nuanță cam verzue, ceea ce contribuia mult la armonizarea culorii cu trăsurile. Albul ochilor bătea în albastru, iar buzele'i semănau întocmai cu două foi de trandafir roșu-deschis.

Camera ei devenise un fel de farmacie căci pe ferestre, pe dulapuri și prin toate colțurile nu se vedeau de cât sticle și cutii cu medicamente, luptătoare chemate a se război cu boala din pieptul Lenei.

— La ce te gîndești? o întrebai eu după oare-care tăcere.

— Mă gîndesc, zise ea la diferența cea mare între obrajii mei și trandafirul ce 'mă-ai adus.

Mă gîndesc că nici o dată în viața mea, n'am avut în obraji, cel puțin pentru un minut roșeața

ce se vede în obrazele altor fete de seama mea. Asta mă pune pe gânduri.

Apoi sculându-se în sus se duse la o masă unde era un buchet de trandafiri albi veștejiți. Îi luă în mână și apropiindu se de oglindă își alătură trandafirii cei veștejiți de obraz și se privi.

— Așa e că nu e mare diferență între florile acestea și între mine ? zise ea cu un accent trist.

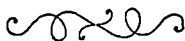
Și pe când continua a se privi în oglindă, m'am apropiat încet de ea și într'un moment când nu se aștepta de loc, am sărutat'o pe obraz cu tot amorul ce sufletul meu păstra pentru dânsa.

Surprinderea'i unită cu oare-căre rușinare, 'i-a chemat sêngele în obraji făcând'o să se roșască un moment.

N'a zis nici un cuvânt.

Apoi privind la trandafirul cel roșu ce 'i adusesem și la obrajii rumeniți pentru un moment, începu să rîză cu un rîs dulce copilăresc și o veselie naturală îi învioră figura.

S'a simțit așa de fericită că 'și văzuse pentru un moment obrajii roșii, în cât m'a iertat cu desăvârșire că o sêrutasem.

CĂRTURĂREASA

Intr'o Duminică, dis de dimineață, Fănache Făneanu, june din mahalaua Foișoru se presintă gătīt ca de nuntă pe prispa cucoanei Sevastița cărturăreasa.

Ce căuta el la această oră și așa de dichisit, la numita cucoană? Pentru ce se răsesese, se tunsese și 'și lăsase scârlionți pe lângă tâmple? Pentru ce se îmbrăcase cu fermeneaua cea nouă de lastic și cu pantalonii cei noi cu crețuri?

Să vă spun eū :

Cucoana Sevastița se tot ținea de capul lui ca să 'l căpătuiască, adică să 'l însoare cu Veta, fata de alături. Și toată drăcia asta era născocită numai și numai de cucoana Sevastița, care

dând cu cărțile în nenumărate rânduri, îi eșise tot-d'a-una Fănache alături cu o damă de tobă. Cine alta putea să fie dama de tobă de cât Veta? Veta era sprincenată, cu ochii căprui, cu peru castaniu și grăsulie, Nicî o altă fată de prin prejur n'avea aceste daruri.

Și cucoana Sevastița, cum era dînsa, bună din fire și evlavioasă, într'o zi, mi se pare într'o sîntă Vineri, după eșirea de la biserică, pornise cu urechile ciușdite drept la Veta ca să 'i facă cunoscută minunea ce i se arătase ei în cărți.

Veta a rămas înmărmurită de iscodirea asta și a căzut pe gânduri neștiind ce să răspundă. Se tot gîndea biată fată la mulți inși, dar nu 'și adusese de loc amintede vre-unul cu numele Fănache.

Cucoana Sevastița 'i esplicase că numele Fănache nu era numele de botez al junelui, ci numai o rîsgâjală a numelui Ștefan.

La rîndul lui, Fănache nicî el nu cunoștea pe Veta de cât după semnele ce i se arătase cucoanei Sevastița în cărți.

Că dorea o întîlnire ca să se înțeleagă între patru ochi cu fata, asta nicî nu mai era de discutat și pentru acest motiv chiar, junele Fănache se

gătise, se spilcuise și se înfățișase dis de dimineață într'o Duminică pe prispa cucoanei Sevastița cărturăreasa.

Când puse mâna pe clanța ușei ca să intre în casă, cucoana tocmai venea de alături de la Veta unde fusese poftită ca să 'i încrețească zuluții. La vederea lui Fănache cucoana Sevastița începu să se gudure arătând o veselie grozavă. Nu știa ce cuvinte să 'i adreseze, nu știa ce semne să 'i facă din ochi, din gură, din mâini și din tot corpul spre a 'i face cunoscut că lucrurile merg bine.

Intrară în casă și 'l pofti pe Fănache tocmai în salonaș. Fănache îi ceru ertăciune că n'ar fi tocmai gătit pentru salonaș, dar în fine, cedând rugăciunilor cucoanei, păși cu smerenie și cu multă băgare de seamă pragul așa zisului salonaș, care nu diferea întru nimic de cele-l'alte odăițe de cât prin aceea că avea în perete un covor ce reprezintă un cocoș și o găină făcându-și curte. I pofti pe scaun, dar Fănache refuză, și ca să nu cocolească bibilurile de pe scaune, șezu pe o ladă de lângă sobă, ladă pe care era așternut un prea frumos plocat lăptos de Brașov. Și pe când cucoana se îndeletnicea prin sală cu facerea cafelei și aducerea dulceței pe tavă, Fănache bleoidea ochii pe

pereți, căci salonașul avea pereți încărcăți cu cadre și cu potrete d'ale cucoanei și d'ale rudelor sale. Toată admirația lui însă era atrasă de niște minunate gutui de la fereastră așezate în formă de piramidă și în vârful cărora se afla un măr crețesc.

Nu erau de lepădat nici velințele cele lucrate în patru ițe și așternute pe paturi și pe jos, nici panerașele lucrate din cărticele de țigări și în care cucoana obicinuia a nu pune nimic. Când își aruncă Fănache ochii într'un colț al camerei, cam în spre soare răsare, zări vr'o cinci-spre zece icoane așezate una lângă altă și care reprezentaū pe cei mai mari sfinți din calendar. Eraū aceste icoane îmbrăcate : unele în argint, altele în aramă, altele în tifon. Fănache se uită cu o evlavie nespūsă la icoane și privi mult timp la sfinții cu figurī negre și urite care păreaū că să strâmba la el.

El fu însă intrerupt din această tainică contemplare prin intrarea în salonaș a cucoanei, aducēnd cu dēnsa în mâini o tavă de tinichea, lungă de două metri și lată de un metru și în mijlocul căreia abia se zărea o boabă de vișină într'o linguriță de alamă coclită. Surprinderea lui Fănache fu mare vēzēnd marea cinste ce i se făcea și la care nici că s'a fi gândit vr'odată.

— Dar de ce te mai superi, cucoană Sevastițo? zise Fănache cu o voce manierată și caracteristică.

— Las!... astă supărare s'o am eu! răspunse cu mândrie cucoana.

Apoi junele, făcându-se roșu la față ca para focului, puse mâna tremurătoare pe lingurița de dulceață pe care luând'o, începu să mestece.

— Să scuzați că e cam zaharisită! zise cucoana zîmbind cu vioșie.

— Nu face nimic, nu face nimic, îngână Fănache care se grăbi să dea răspunsul tocmai când era cu gura plină de apă, lucru care'l făcu să se cam înece puțin și să se stropească pe haine.

— Sărut mâna cucoană Sevastițo, mă rog, ce atâta supărare pe d-ta? Ei fi având de gând acum să te mai superi și cu cafea! Nu te mai osteni, zău așa; lasă, c'o'i fi și fără cafea! zise Fănache silindu-se a opri pe cucoană în salonaș. Cucoana însă nu vru să știe de rugăciuni d'astea și alergă la vatră unde zicea că'i dă cafeaua 'n foc.

Fănache rămas iar singur în salonaș, începu să se mire de bunătatea cea mare a cucoanei Sevastiții și nu putea să se domirească de loc din ce pricină o fi trepădând ea așa pentru el ca pentru un copil al ei.

Se sculă de pe ladă și înaintă către covorul din partea unde se aflaș prinse cu acul mulțime de mărturii de botez și fulgi de cocoș și pene de păun așezate în chip de soare. Putu zări și un potret de fată mare pus în niște giurgiuvele de lemn care o dată fuseseră împodobite cu scoici de mare, cu ghiocel și cu mărgel. Tot de covor se atârna un frumos papuc mic de carton îmbrăcat în catifea neagră și în care se odihnea un coasornic turcesc stricat. Alături cu papucul era o perniță de ace. În peretele opus se afla un ceasornic cu cuc, care umbla foarte regulat și după care Fănache își potrive și ceasul său.

Pe o masă, către geam, Fănache privi cu mult respect și băgare de seamă, atâtea și atâtea fleacuri, ca: sticle de odicolon goale, cutii de bomboane, vechi, tot goale, oglinzi sparte, degetare, ace de diferite feluri, niște inele ruginite, o brățară de mărgel cumpărată de la Moși, o chibritelniță crăpată, o pereche cărți de joc foarte murdare, o carte de semne, o carte de vise ruptă și mânjită cu foile de la început lipsă, un șir de mărgel mari, câte-va caricaturi lucrate în porțelan și reprezentând subiecte obscene, câte-va condee de fier ruginite, o cutie cu plicuri și hârtie de

scrisori, o broșe, o igliță cu cârligul sucit, un lanț de ceasornic de damă scos din serviciu, un vas pentru scrum de țigări, o lampă mică, două perechi de mitenuri, o batistă brodată, o pereche de cercei înverziți de cocleală, un fier pentru încrețit părul pe frunte, o depănătoare de ață, un pachet de ace cu gămălie, o pereche de foarfeci și alte mărunțișuri.

De la această masă, Fănache făcu câți-va pași spre ușe și se privi într'o prea veche oglindă cu pervazuri de lemn de nuc. Această oglindă o avusese, cucoana Sevastița în foaiea ei de zestre și acum se cam ștersese, nu prea vedea bine din cauza multor sgârieturi în forme felurite ce suferise. Se privi în ea tânărul nostru și putu vedea că o parte a scârlionților de pe lângă tâmple se cam stricaseră sub greutatea căciulei. Se netezi, 'și-aduse scârlionții iar în starea lor de mai nainte și continuă a'și admira în oglindă frumosu'i costum de lastic.

Fermeneaua sa era o adevărată minune de execuțiune. Pe piept era brodată cu fir de aur și broderia înfățișa niște chipuri și flori cum numai o imaginație de șalvaragiū poate crea. Zigzaguri mari și mici care se îndoiaū, se întreiaū, se îm-

pătreaū și se pierdeaū apoi într'o încurcătură de rotogoale ce comunicaū cu niște întortocheturi separate din care eșeaū niște limbulițe și săgeți care se îmbucaū la rândul lor cu alte feluri de flori, de pătrate, de triunghiuri, romburi și alte figuri ce se împleteaū și se încrușișeaū între ele. Acestea ereaū broderiele de pe lângă chiotori; mai spre mijlocul pieptului eră și mai și. Două figuri în formă de balauri acăror coade se incolăceaū în felurite noduri, era lucrarea de căpetenia a acestor haine. Meșterul lucrase aceste broderii o lună de zile și le greșise de multe ori, fiind că se cere multă migăleală la ast-fel de lucruri.

Nu e vorbă, Fânache plătise destul de scump această podoabă de haină, ba încă făcuse și un chef strașnic cu meșterul ca semn de deplină mulțumire! Și cum era să nu fie mulțumit! Căci o asemenea haină 'i făcea o fală când o îmbrăca și când trecea fudul și cu un aer de păun prin mahala. Toate fetele'i spuneaū curat, că'l prinde, că'l deschide.

'Și închipuia el acum ce efect are să facă asupra Veti când l'o vedea, așa gătit, și pe când se retrăgea pe gânduri către ladă, iată că aude pe cine-va bătând în ușe.

— Cioc! cioc! cioc!

Fănache se cam'roși la față neștiind cine bate și pe când ezita a deschide ușa, auzi vocea cocoanei Sevastiți care miorlăind zicea:

— Crapă nițel ușa, Fănache inamă, că sunt cu tava cu cafelele și nu pot s'o deschid.

Fănache se repezi așa de grăbit a servi pe cucoana Sevastița, că în escesul lui de zel era cât paci să'i răstoarne tava cu cafelele.

Te cam ținuî mult, zise cucoana care se rumenise la față de dogoarea focului, să mă ierți că mă repezii și până la biserică de detei un sărindar.

— Las' cucoană Sevastiț'o! .. Nu e nimic.... Aici la d-ta să tot stai că nu ți se mai urăște! ..

Cucoana puse tava pe pat și fiind-că tocmai toca la biserică, se îndreptă spre partea cu icoanele și începu să se închine. A făcut peste tot vr'o patru-zeci de cruci, așa că Fănache se sperie că n'are să mai isprăvească o dată.

Incepură apoi să soarbă din cafele și sorbea ast-fel că se auzea și d'afară. Dupe ce isprăvi Fănache de bcut, cucoana se repezi cu filigeanu în mână zicând:

— Ține Fănache, că mai e cafea!..

Și'i umplu iar la loc ciașca cea mare care putea lua ca la șapte zeci și cinci dramuri de cafea. Apoi și-o umplu și p'a ei și începu iar să soarbă și mai tare. Cucoana nu se mulțumi numai cu atât, ci scoase de sub saltea o pungă mototolită în care păstra tutunul. Făcu două țigări și 'i oferi una lui Fănache, care nu vru cu nici un preț să primească pretextând aci că nu fumează de loc, aci că are un năduf și nu poate suferi fumul de tutun... Cucoana făcu din cap o mișcare prin care arată că'l crede și 'l compătimentește pentru năduful de care suferă. Și pe când sorbea cu sgomot cafeaua și scotea pe nări și pe gură fum gros de tutun, cucoana noastră scoase dintr'un buzunar al rochiei o pereche cărți de joc vechi și tocite peste măsură. Erau niște cărți sistem turcesc foarte bune și cu care cucoana pretindea că a ghicit în tot-d'a-una.

— Cărțile astea aū rămas de la o bunică a mamei, zise cucoana, sunt cărți nu glumă, cu ele nu'mi e frică nici înaintea lui Vodă, că sunt încredințată că nu mă dă de rușine.

I le arătă lui Fănache care blejdi mult timp ochii la fanții și la spații ce d'abia se mai zărcau, ascunși fiind sub niște straturi groase de mur-

dărie și de felurite unsori. Cucoana le făcu istoricul și dacă ar fi avut timp de pierdut, multe ar fi avut de spus în socoteala lor. După ce Fănache rămase pe deplin încredințat că acele cărți sunt niște adăvărate oracole, ca să mai lingusească puțin pe bătrâna, zise cu prefăcătorie:

— Crezi, cucoană Sevastițo, crezi că ghicesc ele!

— Dar cine, mamă?

— Mâna dumitale e meșteră și blagoslovită, cucoană Sevastițo.

— Nu e numai mâna, e și cărțile câte o dată, răspuse bătrâna cu oare-care veselie pricinuită de lauda ce primise.

— Ba e numai mâna, reluă Fănache; uite, mie unul să mi dai ori-ce cărți 'mî-oî da, de geaba!... nu știu ce să fac cu ele!... Mă uit eu la ele și ele la mine. Vezi, e meșteșug și la cărți.

Pe când Fănache rostea cuvintele acestea, cucoana întinse pe velința din pat, cărțile în două șiruri. Se uita cu multă atenție la fie-care carte și par'că citea ceva printre punctele roșii și negre, printre figurile scâlămbăiate, murdare și șterse ale cărților.

Buzele i se mișcău încet șoptind un descântec misterios pe care nu trebuia să'l auză Fănache.

Operația aceasta a dărei cu cărțile a ținut vre-o zece minute în care timp cucoana cu o îndemănare nespusă înșira cărțile, le strângea, le amesteca, le tăia, iar le înșira, punea degetul arătător pe vre-una, le privea mult timp și da din cap.

— Ce spun' cărțile, cucoană?

— Ce spun? O să vezi îndată ce spun, zise bătrâna arătând cu degetul o carte pe care era zugrăvită o damă. Vezi dama asta? o să pice acum aici în casă.

— O să pice acum aici în casă? întrebă Fănache.

— Nu vezi, zise ea arătând o altă carte cu puncte roșii, nu vezi? Cartea asta însemnează că Veta e cu gându cu trupu la dumneata; cartea asta însemnează că e pe drum, iar asta-lantă spune că e p'aproape

— Spune că e aproape? îngână Fănache.

Cucoana moțai din cap spre semn de afirmare și 'și pironi din nou privirile asupra cartoanelor toate. Fănache privea și el tot la cărți, și se părea că 'și dă osteneala să 'nțeleagă cele ce arătau ele. Însă bătrâna le strânse repede și le puse iar în buzunarul de la rochie. Auzise niște

pași prin sală și știa bine ai cui sunt acei pași. Se sculă și deschise ușa salonașului.

Vă ênd însă că nu e nimeni, cucoana făcu câți-va pași prin sală privind prin toate unghiurile și întrebând :

— Veto ! tu ești, Veto ?

Tăcerea urmă cât-va timp, apoi de după stâl-pul de lângă cuptor se auzi un rîs copilăresc și prelungit. Veta se ascunsese acolo. Cucoana veselă și cu un aer glumeț îi zise :

— Bată-te norocu să te bată de fată ! mă făcuși să 'mî sară inima din loc, de frică. Credeam că e alt cine-va .. Vino încoa.

Veta începu să se codească ; se mișca în dreapta și în stînga și cu mâna rîcâia tencuiala de pe lângă vatră, făcînd nazuri ca copiii. Cucoana o apucă de mâna dreaptă și se silea să se uite în ochii ei, dar fata nu vrea nici să se miște din loc, și nici să ridice ochii în sus.

Bêtrâna era învățată cu scene d'astea de cochetărie și de gingășie, și fiind-că cunoștea și firea Vetei, n'o pripi mult cu rugăciunile și o lăsă să vie ea de voia ei în salonaș. Dar fiind-că vedea că întârziază, cucoana se repezi din nou la fată și 'i șopti la ureche :

— Aide, Veto, nu fii copilă, soro!.. Nu mai făcea *nasturi*, că şade rău!... aşteaptă tânăru în casă! — Şi zicând aceste cuvinte o luă de mână şi o duse cam cu sila până în dreptul uşei salonaşului Aci altă belea! Veta se suci iar cu putere şi voi să fugă, dar nu avu încotro, căci cucoana o şi recomandă de departe cu glas tare lui Fănache care sta în salon.

Cu chiū cu vai Veta călcă pragul salonaşului şi când se văzu în faţa lui Fănache 'şi perdu cumpătul: se roşi la faţă ca un bariş roşu: lăsă ochii în jos şi d'abia putu îngâna câte-va cuvinte adresându-se către cucoana Sevastiţa.

Cucoana la rëndul ei tot o îmboldea pe la spate ca să fie mai cu inimă şi să stea la conversaţie cu tănăru. Fănache se fisticise şi mai rău; inima lui era acum cât un purice şi limba i se pelticise de tot.

Cucoana se uita la amândouă cu o privire veselă şi bine voitoare de mumă. Ar fi voit par'că să le dea limba ei cea deslegată ca să vorbească unul altuia.

Fănache se tot opintea ca să înceapă vorba, dar nu putea isbuti, aşa că 'şi înghiţea mereu cuvintele.

Apoi ca să 'i încuragieze la vorbă, bătrâna eși p'afară crezând că poate rămâind singuri tinerii vor începe să vorbească. Dar de unde! Ei lăsară amândouă ochii în jos și nu grăiră nici un cuvânt până ce se întoarse cucoana. Când ea intră în salonaș surprinsă de tăcerea lor cea neîntreruptă, zise cam în glumă:

— Ci, mai tăceți oamenilor, că 'mi ați luat urechile ca atâta vorbă!

Fânache începu să rîză ca un prost și 'și ridică puțin ochii în sus. Tot în minutul acela ridicase și Veta o sprânceană de la ochiul stâg, așa că privirea ei stângace și chiorîșă se întâlnește cu a lui Fânache.

În acel moment însă atât tinerii cât și cucoana bleoșdiră ochii la ciasornicul cu cuc din perete care tocmai bătea nouă ceasuri. Ascultară câte-și trei cu o plăcere nespusă vocea artificială a cucului de carton care făcu de nouă ori! Cucu! Cucu! După ce isprăvi, pasărea se retrase în fundul ciasornicului făcând un mic compliment din cap.

Cucoana, dispusă peste măsură, zise cu o voce plină de convicțiune:

— Mâncal'ar mama de cuc, cum cântă el de frumos! Și iarna și vara la el e tot una...

— De mult ai ceasornicul ăsta, cucoană Sevastițo? întrebă Fânache mulțumit că a găsit motivul să înceapă vorba.

— Ei!... cam de mult!... L'am cumpărată de la un bâlciū, nu 'mī aduc bine aminte ce bâlciū era.... Ne a costatără două lire, dar fie că face! Eū n'am altă grije de cât să 'l întorc cu cheia și atâta tot; încolo merge strună și nu s'a stricat nici o dată. E mai mare podoabă să ai în casă o astfel de sculă, zēu așa! Nu 'ți mai trebuie nici păsēri în colivie.

— Și păsērile sūnt de folos, întrerupse Fânache care avea un adevērat cult pentru sticleți, mierloī canari și privighetori.

— Da, nu zic nici eū alt-fel, dar prea sūnt belalie, prea te dă de cheltuială. Ș'apoī trebuie să stai numai de ele, să le îngrijești, să le cureți, să le dai apă, mâncare și câte alte. Noi am avutără un mierloī care cânta cântece de lume, dar l'am găsitără săracul mort lungit de oftică.

— Să fie la el!... zise Fânache,

— Să fie la el!. repetă de o dată și cucoana și Veta.

Această conversație banală și destul de nesărată ar fi continuat poate mult timp, dacă nu era în-

treruptă prin intrarea în salonaș a trei cocoane megiășe mahalagioaice Era cucoana Luxița cu două din fetele sale : Săftica și Ifimița Cucoana Luxița era și cam rudă de departe cucoanei Sevastiții ; mi se pare un văr d'al treilea al dumneaei ținuse pe o nepoată d'al doilea a cucoanei Sevastiții și afară de asta erau bune prietene și din pricină că se potriveau la gând și la vorbă.

Fusese cucoana Luxița frumoasă în zilele ei dar acum nu mai era ! Frumusețea ei de altă dată par'că o împrumutase copilelor sale și pe lângă frumusețe le mai împrumutase și o meteahnă, căci bietele fete se uitaă ca și muma lor, toate cruciș.

Mahalaua întreagă le zicea : fetele sbanghiș, sau fetele șașii, sau fetele bazaoaiche. Ce le păsa lor ? Erau fete cu dare de mână și aveau zestre : una, o simigerie la obor ; alta : două maghernițe pe calea Moșilor ; alta : o cocicabă pe calea Buzeștilor. Și vezi, cu toată bunătatea asta de zestre, care nu era de colea, ele staă locului, fete mari, căci nici un june pețitor și om cu dare de mână nu le călca pragul casei ca să le ceară.

P'a mai mare o ceruse de mult un cirezar, dar n'au făcut nimic din pricină că junele suferea de darul beției și avea și arțag la chef cu înclinări

spre bătae și zarvă. Apoi, tot de mult, o mai ceruse pe cea mare un mumular pe care nu l'a putut lua din pricină că el pe lângă că era ciupit de vërsat și cu vre-o două degete lipsă de la mâna dreaptă, mai suferea și de stenos și schiopăta și de un picior. Cele-l'alte două fiind mai mici nu se gândeau la măritiș.

Cucoana Luxița, muma lor, venise la ruda ei să 'i mai dea cu cărțile, ca barîm și dacă nu i-o spune vre-un adevăr, cel puțin, știi, să le mai facă o parigorie oare-care.

Când intrară în salonaș, cucoana Sevastița sări în sus din locul unde ședea și le întâmpină cu sgomot și cu veselie. Fănache și Veta se sculară și ei în sus și în sgomotul ce 'l făceau mosafirele cele noi, găsiră prilejul ca să se uite bine unu la altul. Fănache par'că vrea să-o soarbă pe Veta, așa o privea de neclintit.

Urmă o serie de pupături de mâni și de ochi între cucoanele venite și între gazdă, și sgomotul produs de sărutări se auzea de afară.

Șezură toți pe scaune și Fănache nu'și putu ține rîsul privind la cucuana Luxița și fetele ei care 'l priveau câte trele cu ochii cruciș.

Cucoana Sevastița era acum nevoită să aducă

alte dulceturi și să facă alte căfele. Se sculă să iasă afară, dar o fată d'ale cucoanei Luxiți 'i observă cu destulă limbuție că este plină pe nas de cafea.

Cucoana se șterse la nas cu un prosop lățos ce sta atârnat în cuiu dupe ușe, apoi uitându-se la Fănache 'i făcu semn și lui să se șteargă de cafea pe nas. Fănache se șterse cu mâneca de la fermenea.

— Dar unde te duci țață Sevastițo? întrebare fetele amândouă deodată.

-- Unde, unde ce zor aveți să știți?

— E vorba, că să nu te apuci să ne faci căfele, că am bcut cafea alături la cucoana Profira Zău, țață Sevastițo, nu te mai supăra, zău! ziseră toate în cor.

În timpul acesta, Fănache eși afară din salonaș ținând o naframă în dreptul gurei. El tot frecându-se la nas ca să se șteargă de cafea, 'l podidise sângele pe amândouă nările. Biată cucoana Sevastița vczându-l plin de sânge începu să se crucească zicând că asta nu e semn bun. Il duse în tindă, îi turnă apă rece în cap îi înodă trei fire de păr din vârful capului; îi puse praf

de funingine prin nări, până ce sângele încetă d'a mai picura.

Incetase sângele, dar la ce 'mi era bun acum Fănache plin de apă și cu scârlionții feșteliți? Pentru ursuzlucu acesta, tare mâhnit rămase Fănache și dupe ce înjură ceva de cruci și luminări își luă hotărîrea ca să plece odată.

În timpul acesta cucoanele conversa în salonaș, iar Veta păzea la cuptor ca să nu dea cafeaua în foc.

Fănache se retrase într'o altă cameră lăturașe unde se silea din toate puterile lui ca să'și aducă la starea lor de mai nainte scârlionții și să'și dichisească iar freza. Sângele însă sta să înceapă iar a'î curge, așa că nările pe din afară erau roșii și din când în când pe mustăți îi pică câte o picătură mică de sânge. Pe piept, pe broderia de fir staū câte-va picături închegate, iar cămașa pe la mâneci era roșie de sânge, ca la un măcelar. Nu mai era de mers în salonaș în halul acela în care să găsea, de și cucoana Sevastița s'atârna de el să meargă cu ea, și să nu 'i fie rușine că doar nu sunt ale cucoane mari în salonaș

La urma urmei, vîzînd că Fănache stăruie să rămîie tot în odăița aceea, cucoana 'i așeză o

pernă de puf îmbrăcată în orbotă, și împodobită cu spițuri pe delături, zicându'i să se rezeme de ea și să se odihnească până ce i s'or liniști *nevrele* !...

D'abia eși din odăiță cucoana Sevastița, și auzi pe cine-va gemând afară pe prispă. Când deschise ușa antreului, fu întâmpinată de un tînăr megiaș îmbrobodit cu niște basmale și prosoape la cap. Era Tasache Orzaru care venise la cucoana Sevastița, s'o roagă ca să'i îndrepteze falca.

Cucoana noastră pe lângă că avea darul de a da cu cărțile, mai știa și leacuri multe. Invățase de la Moș Rățoi să îndrepteze scrîntiturile, lucru care'i aducea un venit bunicele atît în băni cît și în cadouri.

Dumneaei se grăbi numai de cît să deslege pe Tasache la cap și se uită cu atențiune la fălcile lui; apoi cu îndemănarea celui mai bun chirurg, îl apucă cu putere de bărbie, trase de ea înainte și o împinse repede înapoi. Se auzi un țăcănit care însemna că falca a revenit la locul ei. Bucuria lui Tasache era mare, dar și a cucoanei nu era mai mică.

— Dar bine Tasache, din ce pricină 'ți-a sărit făcile din balamale ?

Acesta abia putu răspunde :

- M'a pus dracu... dă...
- Te-a trîntit vre un cal ?...
- Ba nu !... m'a pus dracu... dă...
- Te-a lovit vre unul cu tînjala ?
- Nu !... alt-ceva ; stăi că'ți spuiî acum... m'a pus dracu de m'am dus la gălărie la teatru.
- Ei și ce, ai fost cu chef ?... și...
- Eram treaz nemîncat, dar uite care a fost pricina : am căscat prea mult...
- Ai căscat ? !... zise cucoana rizînd cu hohot. Și ce piesă se juca ?
- Se juca piesa : *Cop. la din Flori !*... nu s'ar fi mai jucat ! N'am vîzut de cînd sunt eu piesă mai fără kikirez ca asta ! termină Tasache oftînd adînc de durerea ce simțea încă prin dreptul fîlcilor.

Tasache sărută mîna cucoaniî Sevastiîi ; îi ură să'î de Dumnezeu sănătate și anî mulți și plecă. Cucoana se întoarse în salonaș unde aștepta cucoana Luxița cu fetele. În timpul cît a lipsit ea din salonaș, Veta dedese mosafirilor dulceață și cafele, ca una ce era d'a casei.

Dedese ea cafele, dar acum o apucase o durere de cap strașinică din care pricină sta loculuî într'un colț tăcută și legată la cap cu un bariș verde

prăzuliū. Când dete cucoana Sevastița cu ochii de ea și o vëzu în halu ăsta rămase înmărmurită.

— Mor de durere de cap, răspuse Veta, iacă nici nu te vëz bine de rău ce 'mī-e. Par'că 'mī dă săgeți p'în tâmple și vëz stele verzi pe din naintea ochilor. Urechile 'mī vijie și...

Cucoana auzind minunea aceasta nu mai pierdu vreme și alergă în odăiță unde ținea zarzavatul, de unde se întoarse cu niște cartofi tăiați felii cu care o obloji la cap pe Veta și o legă pe d'asupra cu două tulpanuri vechi.

Cucoana Luxița și fetele începură să se mire de repede schimbare a Vetei și 'și deteră toate părerele lor asupra boalei și asupra leacului.

— Cartofii nu sunt buni, zise una din fete.

— Sunt mai buni morcovii, zise cea-'altă; să i se pue feliuțe de morcovi.

— Ba păstărnacii sunt mult mai buni, adase cucoana Luxița cu convicțiune, am pus eu felii de păstărnaci la cap și 'mī a încetat numai de cât durerea.

— Dar, dacă-ai avea, să'i puī și feliuțe de sfecle în oțet, la cap: sunt minunate, zise fata cea mică.

— O să vë ascult pe toate, zise cucoana mîh-

nită, o să 'i puî tot ce m'ați învętat. Sę vedem, poate din toate astea s'o nemeri una care s'o lecuiască.

Și zicând aceste cuvinte eși în sală unde începu să facă din capul Vetei o adevărată coșniță de zarzavaturî.

În salonaș cucoanele își dau cu părerea, unele că fata a fost deochiată; altele, că au dogorit'o la cap cărbunii de la cuptor. Cucoana Sevastița ca să fie mai la sigur începu să'i descante de deochi, mângâindu'i fruntea cu degetele ei aspre. Fetei însă îi era din ce în ce mai rău, ceea ce făcu pe gazdă să zică încet.

— Știu eu care e pricina deochiului!

Fănache se plictisise de atâta singurătate și eșind din odaie începu să scîrție din ghetete ca să fie auzit. Cucoana Sevastița lăsă pe Veta singură și alergă să petreacă pe Fănache.

Acesta era foarte posomorât și avea vîrită în amîndouă nările vată roșită de sînge. Voia să plece. Cucoana care se cam zăpăcise de atâta tevatură, voi să 'l poprească sub cuvînt că are sę'i mai spue ceva, dar Fănache îi ręspunse cu glasul cam pițigăiat că se grăbește. Apoi își ceru

mii de mii de iertăciuni că a supărat'o până 'ntr'atât că el nici nu se gândise la una ca asta.

— Nu e nimic, Fănache, mamă; ce, astă supărare s'o am eu! zise cucoana.

— Aşa e, cucoană SevastiŃo, dar ce eşti dumneata vinovată să ai pe cap atâta tapaj şi atâta tevatură ?

Pe când zicea Fănache aceste cuvinte, cucoana nici nu asculta la el, ci se uita prin giamlic la şirurile lungi de cucoane cari treceau pe stradă, venind unele de la biserică, altele de la visite. Erau toate gătite şi împopoŃonate cu scurteici de atlas sau cu baltonaşe peste care aveau şea-luri turceşti vechii mirosind a mosc din depărtare. Mai toate aveau în cap fileuri, prea puţine pălării; şi ce pălării!... tot una şi una!... Câteva erau legate la cap numai cu barişuri prăzuli sau ca mierea arsă. Multe aveau şi panglici conabii şi ceva flori de târg la cap. Mitenurile nu le lipsea în nici una din mână, nici lanţurile lungi de aur atârdate de gât şi lăsate în jos până la briu unde era ceasornicul înfipt.

Ochii cucoanei SevastiŃii se scurgeau privind la şireagurile acelea de vorbitoare, prietene bune

ale ei și cu care ar fi avut multă rîvnă să umble pe la vizite și să spue verzi și uscate.

În ziua aceea nu fusese la biserică, fiind ocupată cu Fănache și cu cei l'alți mosafiri și un simțimânt de remușcare începu s'o predomine. Vedeă bine că curgerea sîngelui din nas a lui Fănache și durerea de cap a Vetei erau ca o pedeapsa pentru lipsa ei de la biserică în o sër-bătoare așa de mare ca Duminica.

— Am greșit, am greșit, ce să mai fac acum!? Păcătoasă nu sunt? D-zeu să mă ierte!... murmură ea încet pe cînd Fănache se freca de noroiu pe pantalonii ridicînd în juru'i un nor de praf care ajunsese pîna la nasul cucoanei și o deș-teaptă din meditațiunile ei triste.

Fănache 'i luă mîna să 'i o sărute. Cucoana 'l mai opri nițel în loc, zicîndu'i.

— Mai stai puțin să treacă popa, că iacă tocmai 'ți ese în cale și poate dai de alte necazuri pe drum.

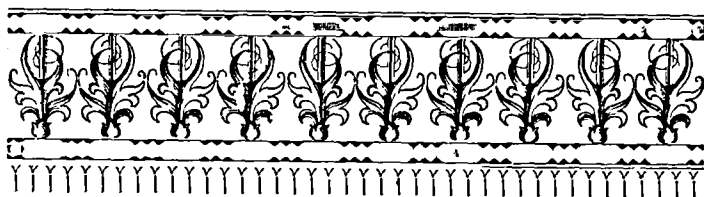
Fănache ascultă. Ea începu să zîmbească și să dea din cap la cîte-va cucoane ce treceau pe lîngă uluci și care și ele zîmbeau și ziceau:

— Sărut mîna, cucoană Sevastițo! Ziua de azi cu bine la mulți ani!

După ce trecu și popa și cucoanele, Fănache eși pe poartă fiind petrecut de cucoană care 'l rugă să vie Duminica viitoare iar pe la ea și'i șopti la urmă de tot încet și cam în glumă.

— Hoțule!... ai deochiat fata!..,

BRĂȚARA

Or de câte ori mi se întâmpla să văz, la fereastra vre-unui giuvaergiū său la mâna albă a vre-unei femei frumoase o brățară mare împodobită cu diamante, 'mī aduc aminte de o întâmplare ce datează încă din vârsta mea cea mai fragedă.

Eram ca de vr-o șapte-spre-zece ani, vîrstă cînd omul crede în minuni și cînd iluziile încă nu 'și-aū luat sborul din sufletul lui. Mă întorceam de la teatru unde se jucase o feerie care ținuse pînă la ora două după miezul nopții. Umblam încet și cu capul în jos. Mîntea 'mī era plină de ceea ce văzusem și auzisem la teatru. Mi se

părea că tot văz mereu îngerii cari sburau pe scenă trași de sforile mașinistrului, cum și dracii ce se scufundau cu mare sgomot sub scenă la un semn al sufleurului. Nu 'mă fugeau din minte sacii cu bani ce se risipeau pe scenă de către actori cu cea mai mare desinteresare. De și știam bine că în sacii aceia nu erau de cât niște tinichele rotunde, cu toate astea privind din stal aveam iluzia deplină că ved banii adevărați, și această iluzie se menținea încă și pe când pașii mă duceau încet-încet către locuința mea.

Mergând mai departe, îmi pieriră din minte îngerii cu aripi de carton rămânindu'mi numai imagina grăsulie a sacilor cu bani. Ce mult aș fi dorit să am și eu cel puțin numai un sac!

Colegii mei de școală povestiseră adesea că s'aun văzut oameni cari s'aun împiedicat pe drum de pungă pline cu bani și că unii aun trecut ca niște neghiobi fără să le vază, iar alții aun pus mâna frumos pe ele. De ce nu mi se întempla și mie așa ceva!?

Toate reflecțiunile acestea mă făcură să mă uit cu cea mai mare atențiune pe jos. Dorința d'a găsi ceva pierdut de cine-va, nu mai avea margini. De acea mă opream în loc și mișcam cu

bastonul or ce rotogol de hârtie albă vedeam lipit pe pictrele trotuarului, ori-ce fund de cutie de chibrituri, sau de cutie de vacs. Iluz'a însă era scurtă, realitatea îmi spunea că lumea nu prea pierde banii așa lesne cum 'mă-aș fi închipuit eu. Dar cu toate astea s'aũ vëzut cazuri foarte dese de găsiri de valori însemnate pe drumuri, îmi ziceam eu în gând.

Ședeam departe și în lungul drumului către casă avui timp să mă gândesc și la alte lucruri, ca de pildă la lecțiile de a doua zi, la oare-cari vrăjmași, la frumoasa fată a vecinului și la alte lucruri.

Gândurile mi se schimbaũ repede, trecënd de la bani, la amor, de la amor la studii, în cele din urmă nu mă mai gândeam de cât cum o să dorm de bine în noaptea aceia.

Până la casa unde locuiam mai era încă vre-o două strade de trecut și când fusei pe la o răspântie zării strălucind ceva în depărtare. Crezui numai de cât iar într'o iluzie optică. Eram încredințat că gândurile mele veșnic îndreptate către comori, nu'mi arătau 'naintea ochilor de cât străluciri mincinoase de aur. Crezui că pentru un moment am a face cu o frumoasă tinichea arun-

cată cine știe de cine și care 'și trimete zîmbetul strălucitor și falș din depărtare ca o sirenă.

Era să trec înainte, ceva însă pare că mă trăgea înapoi de spate. M'am întors. M'am apropiat de lucrul strălucitor, l'am ridicat în sus cu bastonul și cu cea mai mare mirare și bucurie am văzut că este o brățară de aur.

M'am uitat repede și sperios în toate părțile. Dacă ar fi trecut pe acolo un câine chiar m'așfi temut de privirea lui.

Am pus brățara în buzunarul paltonului și am iuțit pasul.

Casele de prin prejur luaă pentru mine niște forme ciudate și amenințătoare. Mi se păreaă că sunt niște uriași care se uită la mine, prin mari și mulții lor ochi de ferestre. Umbrele ce aruncaă în depărtare așternându-le pe pavagiū, îmi păreaă niște brațe lungi, groase și negre ale unui monstru ce se întindeaă spre mine.

Am fugit repede din locurile acelea, dar de odată m'am oprit. Pentru ce fugeam? m'am întrebat. Puteam să fiū foarte bine bănuit. Cine fuge noaptea? un criminal. Eram eū sigur că nu mă văzuse nimeni ridicând podoaba aceia scumpă de jos? Nu eram sigur. Poate un veghiător înghe-

suit într'un unghiū întunecos a văzut tot ce am făcut și aștepta numai să văză unde mă duc, în ce casă am să intru, pentru a mă putea denunța a doua zi. Dar nu văzusem mișcându-se nici o umbră de om, nici o umbră de pasăre măcar.

Nu mai știam cum să umblu. Dacă o porneam încet mă temeam că poate persoana care a pierdut brățara s'a întors înapoi, m'a zărit că am luat ceva de jos și mă urmărește ca să mă ajungă. Dacă mă ajungea îmi lua tasaurul din buzunar. Mergând iute, după cum am mai spus, puteam să atrag atenția păzitorilor de stradă.

Mi-am ridicat gulerul înalt al mantalei și am apucat cu totul pe un alt drum de cât cel obicinuit spre a ajunge acasă. Voiam să mi se piarză urma. Am cutreerat cinci sau șase strade și m'am întors aproape despre ziuă acasă tremurând de frig și de emoțiune.

Am aprins lumînarea și m'am uitat bine pe sub pat spre a mă asigura că nu e nimeni în cameră. Am lăsat perdelile și am încuiat ușa cu zăvorul și cu cheia.

De și luasem aceste precauțiuni, totuși ezitam d'a scoate afară minunata brățară. Mă temeam

că strălucirea diamantelor ei are să pătrunză pereții casei și are să mă denunțe trecătorilor și păzitorilor de pe stradă.

M'am culcat fără s'o privesc. N'am putut însă de loc să închiz ochii. Nu'mi fugea din minte brățara. Și fiind-că d'abia 'mi aruncasem o singură dată ochii la ea, în momentul când am vîrit'o în buzunar, nu știam câte diamante are. Mi-o închipuiam de o valoare colosală. O consideram ca un dar căzut înadîns din cer pentru mine.

A doua zi am scos'o cu multă frică din buzunar și am rămas înmărmurit de frumusețea ei. Era foarte groasă și lată de patru degete. Avea pe fața de dinainte două-zeci de pietre de diamant de mărimea bobului de mazăre, înșirate una după alta. În mijlocul acestora se afla una mai mare. Afară de acestea vre-o cincî-zeci sa ū șai-zeci de rubine mici se amestecau printre diamante formând diferite figurî geometrice. Aurul era masiv și de cel mai bun. Era în finē o avere întregă în mîna mea.

Am înfășurat'o foarte iute într'o hîrtie, apoi într'o batistă și am vîrit'o tocmai în fundul cu-fărului meu cu cărți. Apoi am încuiat ușa camerei și am plecat la școală.

M'aũ întrebat mulți colegi pentru ce sunt așa de roșu la obraz. Unii se miraũ vȳzȳndu-mȳ peste mȳsurȳ distrat. Gȳndul nu 'mȳ fugea de la brȳțarȳ. Eram și vesel, eram și neliniștit. Dacă ar fi gȳsit'o cine-va la mine? mȳ întrebam eũ însu'mȳ. Dar or cum, îmi simȳteam sufletul plin de speranȳe. Aveam avere. Aveam o minȳ de aur și de pietre preȳioase pe care n'o puteam însȳ s'o exploatez.

Seara m'am întors acasȳ și am gȳsit ușa deschisȳ cu forța. Puțin 'mȳ-a lipsit ca sȳ nu caz jos fȳrȳ cunoștinȳȳ. Eram galben la faȳȳ și tremuram. Proprietȳreasa casei unde stam cu chirie m'a întȳmpinat cam supȳratȳ și 'mȳ-a zis: „Bine, azi ai încuiat ușa camerei și ai luat cheia cu d-ta! Noroc cȳ ușa se deschide la cea mai micȳ împinsȳturȳ. Ar fi trebuit sȳ nu'ȳi mȳtur prin camerȳ!...” Auzind cuvintele din urmȳ mai îmi veni inima la loc. Mȳ temeam de vre-o perchiziȳie din partea poliȳiei. Înȳlesei, în fine, cȳ nu era nimic. Am intrat în nȳuntru și am cȳzut pe pat obosit mai mult de emoȳiune. Am început sȳ cuget mai serios la pericolul în care ar fi putut sȳ mȳ arunce brȳțara aceasta. Dacă 'i-ar fi venit de pildȳ gustul vre-unui prieten sȳ'mȳ cearȳ cheia de la cufȳr spre a scoate o carte, aș fi

fost în mare încurcătură. Nu 'i-aş fi dat'o. Aceasta 'l-ar fi băgat în bănueli. În fine m'aş fi schimbat la faţă, aş fi început să tremur, să rostesc cuvintele fără nici un şir.

Seara am scos'o iar afară şi am privit'o cu drag. Reflectele diamantelor îmi luaū ochii. Aş fi voit să despart de brăţara unul măcar, cel mai mic chiar şi să iaū pe el banii. Dar cum aş fi putut face aceasta fără să fiū observat. Ce ar fi zis colegii mei vîzînd la mine cincî-zeci sau o sută de franci, eū care n'aveam nici ghetе în picioare! M'ar fi bănuit că am furat suma asta! şi 'mî-ar fi scos nume de hoţ

Povestea aceasta ar fi circulat din gură în gură până ce într'o bună dimineaţă m'aş fi po-menit cu poliţia că'mî bate la uşe. Poliţia ar fi găsit brăţara şi m'ar fi considerat drept un bor-faş de meserie. Nu puteam dar cu nici un preţ să mă ating de frumoasa brăţară.

Peste două zile citesc într'un jurnal cam următoarele rânduri:

„În noaptea de Duminică, s'a pierdut o brăţară mare de aur cu mai multe pietre de diamant. Cel ce o va găsi este rugat a o aduce în strada

Primăveri, No... de unde va primi o bună recompensă.

Acest anunț era adresat numai către mine. L'am citit de mai multe ori fără să mă pot hotărî într'un fel.

Trebuia să duc brățara proprietarii sale sau trebuia s'o păstrez pentru tot-d'a-una? Nu m'aș fi căit eu oare dacă aș fi lăsat să'mi scape așa ușor din-mână o comoară care bine păstrată ar fi putut să fie a mea mai târziu? Nu o furasem. O găsisem. E' o mare deosebire între fura a și a găsi un lucru. Dar păgubușul îmi făcea cunoscut locul unde aș putea să'i dau brățara și nevoind să 'i-o duc, fapta semăna întocmai cu o hoție.

Am scos brățara pe masă mai cu curaj ca altă dată. Ideea d'a o înapoia începuse să crească în mintea mea. Am privit la diamante cu lăcomie. Mă gândeam că lipsa acestei podoabe face poate pe vre-o frumoasă logodnică să verse lacrimi și să blesteme ceasul când a eșit din casă spre a o pierde. Mă uitam bine la ea și vedeam că e nouă, prea puțin purtată și gândul mi se ducea la brațele albe și frumoase ale proprietarei sale. Intr'un moment luaî hotărîrea d'a o înapoia. Mai pe seară însă 'mi am schimbat

gândul. Era prea frumoasă, prea scumpă. Mă temeam că am să regret în urmă, că am să mă fac singur prost și fricos.

Seara m'am dus într'o familie unde eram invitat la cina. Aci nu se vorbea de cât despre numita brățară. Damele mai cu seamă, care citiseră anunțul în jurnal, deplângeau pe biata păgubașe și blestemaui pe acela care a găsit'o și nu va voi s'o dea. Incepură să facă socoteala cât costă brățara și ajunseră la un preț fabulos. Toate cuvintele lor mă înțepau în inimă, mă făceau să tremur. Dacă vre una s'ar fi adresat la mine spre a-mi cere opinia în privința celui ce a găsit brățara și nu vrea s'o restituie, m'aș fi dat de sigur de gol. Răspunsul meu m'ar fi trădat.

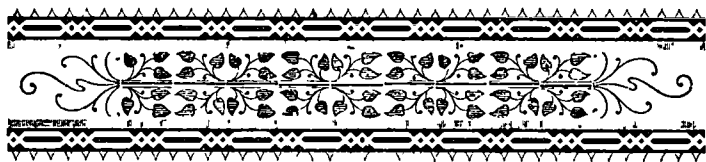
În cele din urmă ajunsesem să nu mai am un moment de liniște. Prezența brățarei în camera mea mă tortura ziua și noaptea. Mai ales noaptea aveam visele cele mai urâte. Visam că sunt prins și dus în lanțuri la închisoare și alte multe grozăvii.

În fine m'am hotărît s'o dau acelia căreia aparține. Am luat cu mine jurnalul cu anunțul în cestiune și m'am dus în strada Primăverii la

numărul indicat în jurnal. Nu cutezam să intru. Trecuse prea multă vreme de la publicarea anuțului. Mă temeam de vr'o dojană. O servitoare mă zări și se uită lung la mine. Intraî. Spuseî pentru ce venisem. O damă bătrână mă întâmpină foarte veselă și 'mî zise: „D-ta ai găsit brățara? — „ Da, îi răspunsei! și nu cer nici o recompensă!“ — „Veî primi cel puțin mulțumirile proprietarei“, zise bătrâna. Chemă pe fiica sa, care aflând despre fericita veste, îmi întinse mâna'î albă și frumoasă care tremura de mulțumire. Eă 'i-o strânsei tremurând de fericire. — Ne am cunoscut în urmă.

COANA ZINA

Luă N. D. Georgian.

Este timpul bătrânei care sub-închiriază camere, coana Zina. Rămasă văduvă de pe la 1857, n'a vrut să se mai mărite; era măncată de căsătorie. Și apoi de unde știți ce om nemerea! Cu toate astea îi pare rău câte o dată, când își aduce aminte, că nu s'a măritat. Ar avea cine s'o *subție*, acum la vreme de bătrânețe. Dar, de, vremea a vremuit, și, de....

Am fost chiriașul ei. Din prima zi, cât m'am sculat din somn, m'a luat la conversație și dăi și dăi. „Cine a stat la mine s'a pricopsit, i-a mers bine. Am avut tot oameni cum se cade, n'am să mă plâng. S'aă însurat, aă slujbè.... Eă

sunt femei filotimă și cu obraz.... dar și când mă calcă omu pe coadă.... Păr' că ai niște jurnale în buzunar? Ce mai spun? Eū nu știū să citesc că ași citi toată ziua și toată noaptea.... Când găsesc câte o foaie de gazetă alerg la Lină și o pui să-mi citească. Dar ce s'a întâmplat — Doamne sfinte! mai alaltă-erī! S'a înecat un om! Bre, bre, bre, eun moare lumea! D-ta n'ai aflat despre asta? și iar într'o gazetă spunea că pe o femeie a tăiat'o bucăți. Doamne! cum îi mai rabzi pe asemenna oamenī? Aici o să fii bine, o să fii mulțumit. Ia dă'mi jacheta să prinz nasturele de sus, că stă să cază. Ad'o încoa. Doamne iartă-mă că lucrez astă-zi. Printre cărțile alea n'ai vr'o carte de semne, or de vise, or vr'o zodie? Ședea acum un an un domn care 'mī spunea tot ce o să mi se întâmple. Dar, măicuță, d-ta t'rebuie să știī. Ce mai spune la călindar? Mai ține vremea asta mult, or să strică? La d. Tudorache, la calendar, spune că de Sf. Dumitru are să fie prăpădu pământului! Ploaie, zăpadă, vânt. Lapoviță cu alte cuvinte. Of! vai de ăī care se mută. Numai când mă gândesc și m'apucă tremuriciu. Să încarci tu patru-cinci căruțe cu borfe și să pleci pe vifor. Iți udă tot,

îți strică tot. Sf. Gheorghe e blajin... dar Sfântu Dumitru... Doamne iartă-mă. Grije și iar grije. Și bani de nicăieri! De unde? N'ai tu bărbat, n'ai copil, n'ai rude. Nădejdea 'mă e la chiriași... Azi mănânc post... d-ta nu mănânci.... ești tinăr... poți să nu mănânci.. Noi bătrânii postim. . atâta doar.... dacă nici n'am posti.... Pă Liza a bătut'o bărbatul său. Dar ce bătae. Și a gonit'o! „Dute unde'i știi!“ Iși aruncă și ea! nu e vorbă, ochii încoaci și în colo... Dar și-așa bărbat!.... Bine, domnule, că nu m'am măritat iar.... bine!.... Dacă ai ce-va nemulțumire, poți să 'mă spui. Să nu te sfiеști.“

A trebuit să plec și s'o las cu vorba în gură! ast-fel m'ar fi ținut toată zioa. Când am trecut pe lângă fereastră, am auzit'o vorbind singură. Nu se putea opri ea așa lesne, mai ales că'și luase avânt,

Seara când mă întorcăam acasă, era în stare să se scoale din așternut și să vie numai și numai ca să mă întrebe că eu sunt? și ce s'a mai întâmplat prin oraș? Dacă îi spuneam că nu s'a întâmplat nimic, începea să'mă spue ea la nou-tăți până când închideam ochii doborât de somn. Atunci pleca. Dimineața în tot-d'a-una îmi po-

vestea ce a visat noaptea „Ah! trebuie să i se întâmple ceva lu domnu Vasilescu de peste drum. Cum l'am visat! Trebuie să 'mî vie vr'o veste de unde-va. Am visat un cal roșu. Pe d-ta te am visat bine. Erai trist. Asta însemnează c'o să fii vesel. Să dea D-zeu! Dar ce-o fi când visezi cercei! Am visat niște cercei de aur. Aurul e bine. Când visezi inele însemnează că te logodești în curând. Dar, eū să mă mai logodesc! Poate cu moartea — să fie departe d'aici! Dar ai obiceiū de vorbești noaptea în somn. De la mine s'aude, dar nu bine. Și vorbeai tare... nu știū ce ziceai... și mă țineam să'ți spuī... Dar, unde mî-e capu meū! Erī eram tristă... Toată nopticica n'a tăcut un greere din gură: țara... țara... țara.. țara. Nu sē lipia, mă crezi, somnul de mine. E semn de pustietate, cînd cîntă greerile. Adică pleacă cine-va din casă. Mē gîndeam c'o să plecī de la mine.. Și nu tăcea de loc: țara.. țara.... țara.... țara.... Bată'l D-zeu! M'a făcut să zic vorbe mari.. Par'că 'mî cînta în urechī. Am aprins lumînarea ca să'l caut. Unde sē'l cauți! Să găsești tu dușmanu.... Călcam în vîrfu deștelor și ascultam. S'auzea țîrîitu spre dreapta. Mē duceam și băteam cu pumnul în păretele diū dreapta. S'auzea spre

stânga ; mă duceam spre stânga. S'auzea la uşe, s'auzea în pod. Umblam de colo până colo. Să mă fi văzut cine-va ar fi zis că sunt nebună. Că eū cred, domnule, în semne. Nu mi s'o face mie un semn şi să nu se întâmpla ceva or dă bine, or dă rău. Unii nu cred. Zic că sunt lucruri băbeşti. Dacă n'ar fi așa, n'ar fi lăsat D-zeū. Zi mai bine doamne fereşte! Casa asta de când o țiū eū, a fost casă bună. Uite, d-ta de când te-ai mutat aici, ți-ai făcut haine, ți-ai luat ghete, ți-ai luat umbrelă. Vezi? Şi ai pus de gând să pleci... Voia la d-ta. Dar de ce să pleci? N'o să găseşti tot casă? D-tale casă 'ți trebuie .. Nu mă minte pe mine greerile. Şi dacă, pleci o să te rog să 'mī scrii un bilet cu : *De închiriat*, ca să 'l lipesc pe poartă. Trece lumea, vede, vine, întreabă. Dar să 'l scrii cu inima deschisă, să 'l scrii cu toată inima, ca să 'mī vie muşteriū bun. Un domn, care a stat mai nainte, mī-a scris un bilet cu ursuzluc, şi am stat trei luni cu odaia goală. E după om şi asta. Dar crez că nu pleci. Stai, că ai un fulg pe spate, să nu eşi cu el. O bată'l D zeū de fulg, cum s'a lipit... Asnoapte tuna şi fulgera de 'ți lua ochii Să făcea lumină în odae... Am aprins lumânarea de la Paşti. Ce-or

fi având unele case de le trăsnește? Eă crez că aă vr'un *malnet*. Casa asta a ferit'o D-zeă pân'acum. D-tale nu ți-e frică... Dă ce să'ți fie? De luna viitoare să știi că'ți mai ridic chiria c'un franc. Nu te superi?... Ce lucru mare la d-ta... S'a scum-pit apa e foc!

Intr'o zi, pe când dereteca prin odae, pe când scutura de praf florile de la geam și pe cele artificiale, fabricate din lână verde și fulgi de cocoș și sădite în cutii de carton îmbrăcate cu hârtie rotogoale, — mă întrebă dacă aș avea gând cumva să mă însor? Îi răspunsei că nu sunt hotărît. — „Nu ești hotărît dar să te hotărăști Cunosce eă o fată frumoasă de pică. Nu așa cum ți-ai închi-puit d-ta. Mândrețe de fată. Dar n'are nici o para-zestre — sărăcuță. Și e cu minte și 'nvățată. N'o cere nimeni. Nici eă nu zice s'o ieă. Dacă n'are parale. Cunosce alta. Nu e frumoasă de loc. E stri-cată la față de vărsat. Dar are bană, are bană. P'aia te îndemn s'o ieă. Are poziție, are bană..

— Câți bană are? o întrebaă eă.

— Două miă de lei.. vechi... .

A APARUT IN COLECTIUNEA H. STEINBERG :

P. ISPIRESCU

LEGENDE SAU BASMELE ROMANILOR

ADUNATE DIN GURA POPORULUI   Prețul 4 lei.

V. CRASESCU (ST. BASARABEANU)

SCHITE SI NUVELE

4 VOLUME

a 1 leu volumul.

D. STANDESCU

ALTE BASME NOUI

Prețul 1 leu.

TH. D. SPERANȚIA

TOT ANECDOTE POPULARE

VOLUMUL III

Prețul 2 lei, ediția de lux 4 lei.

TRAYAN DEMETRESCU

INTIM

POEME IN PROZE, NUVELE

Prețul 1 leu. Pe hârtie velină 2 lei.

TH. D. SPERANȚIA

PROZA

NUVELE, — BASME, — ANECDOTE

Prețul 2 lei, ediția de lux 4 lei.

G. I. IONESCU-GION

MANUAL DE POETICA ROMANA

EDIȚIA II-a

Prețul 4 lei.

PORTRETE LITERARE SI ISTORICE

Prețul 1 leu, ediția de lux 2 lei.

VLAHUȚĂ A.

POESII NOUI SI VECHI

Prețul 2 lei.